AZ ANYAG KÖRFORGÁSA

ISKOLATELEVÍZIÓ

5 A vulkánkitörések sok katasztrófát okoznak, különösen ott, ahol kialudt vulkán kezd váratlanul működni. Mit tudsz a vulkáni működésről? Hallottad, hogy a Föld kőzetanyaga lemezekre tagolódik, amelyek egymáshoz képest nagyon kis sebességgel mozognak?

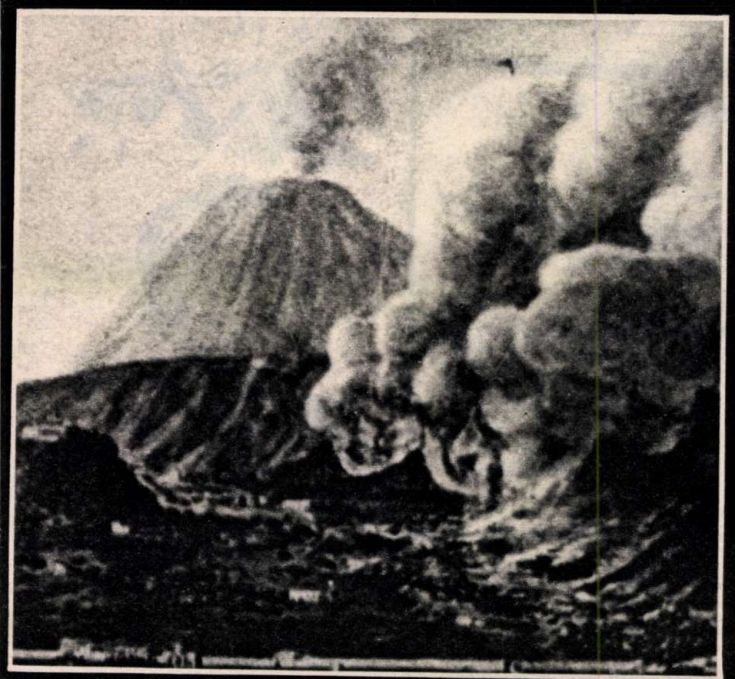

6 A ragadozó növények rovarokat ejtenek zsákmányul és ezekkel táplálkoznak: emésztőnedveikkel – a kitinpáncél kivételével – feloldják a rovar testének anyagait. Miért alakult ki e furcsa táplálkozási mód? Milyen tápanyagot nem tud a talajból beszerezni a ragadozó növény? Ismersz-e ilyen növényt?

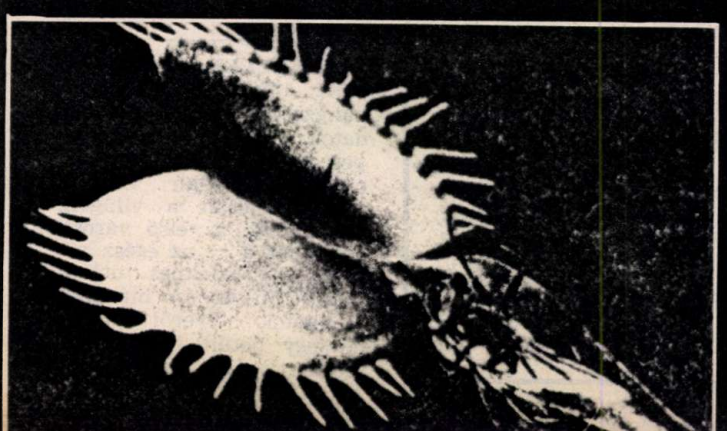

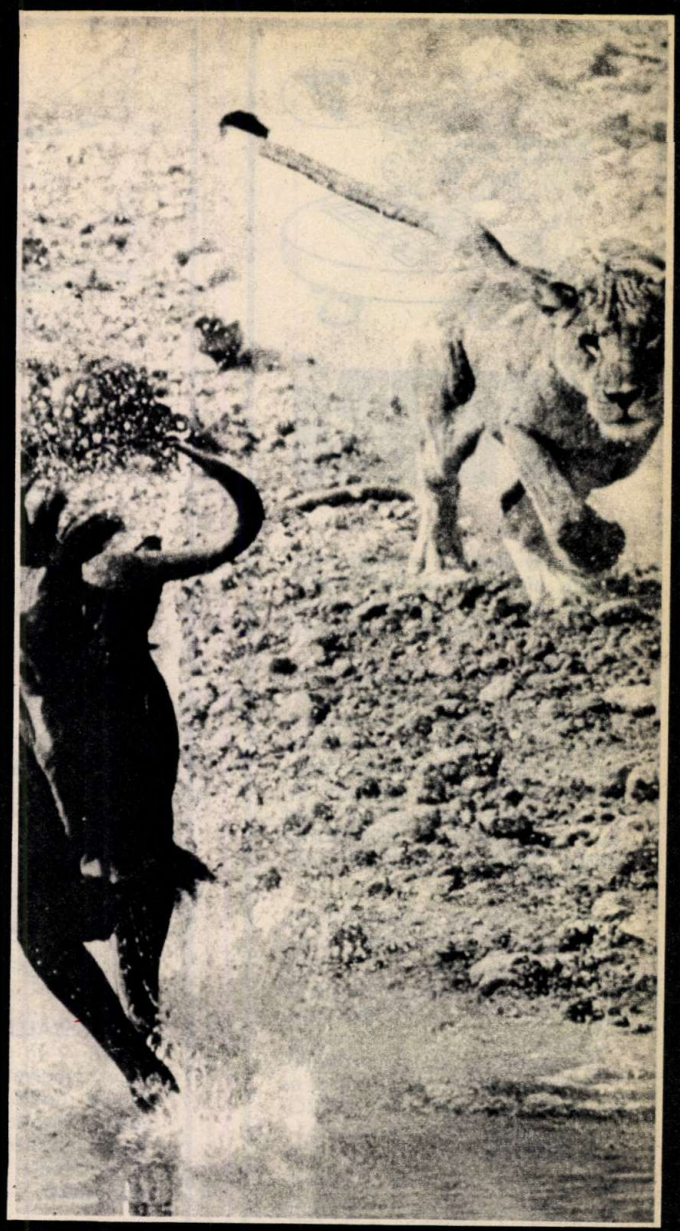

7 Az oroszlán a szavannák ura, a gazellák, zebrák és más békés, növényevő állatok ellensége. De ellenség-e valójában? Nem csupán arról van szó, hogy az oroszlánnak táplálékra van szüksége és ő is csak egy tagja a szavanna életközösségében kialakult táplálékláncnak? Mi történne, ha egy ilyen területen kipusztulnának az oroszlánok?

A sorozat nézői érdekes filmtechnikai megoldásokkal is találkozhatnak. Gyorsított felvételek mutatják be a növények növekedését, a virágok nyílását, a felhők kialakulását és a hó olvadását. Lassított felvételek pedig azt a folyamatot, ahogy a megfagyó víz szétveti a poharat. Különleges technikával készült épen az is látható-vá válik, hogy a növény gázcserenyílásán eltávozik a víz.

Az első adást január 21-én sugározta a televízió, a következő két műsort egy-egy hét múlva láthatjátok. A februári fordulók előtt – a február 7-én kezdődő héten – megismételjük mind a három adást.

Az úttörővetélkedők témájából először készült műsor, ezért szeretnénk, ha megírnátok: hasznosnak találtátok-e műsorunkat? Várjuk leveleiteket! Címünk: Iskolatelevízió Budapest, Münnich Ferenc u. 6. – 1051. A borítékra írjátok rá: Az anyag körforgása.

TÖPRENGŐ

Néhány érdekes februári évfordulóra hívjuk fel a figyelmedet. Ezeken kívül – a következő oldalon – más témájú rejtvényeket is találsz.

A rejtvények megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küld be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: február 14. (Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397) A BORITEKRA VAGY LEVELEZŐLAPRA ÍRD RÁ: „TÖPRENGŐ".

AZ 1. SZÁM MEGFEJTÉSEI. ORSZÁGRÓL-ORSZÁGRA: Kuba, Haiti, Burma, Ausztrália. – EGY KÖLTEMÉNY: Himnusz: „Hozz rá víg esztendőt!" – RÖPIRAT: Abraham Lincoln. – A PLAKÁTMŰVÉSZ: X (a kenyér itt kezdődik). – A TRAGÉDIA: „Ember küzdj és bízva bízzál! – AZ ELSŐ METRÓ: London, New York, Budapest. – BETŰOSZLOP: „Nyári napnak alkonyulatánál megállék a kanyargó Tiszánál (Tisza c. vers). – OLIMPIA: Coubertin. – A TERMÉSZET ISMERŐJE: A 2-es és az 5-ös. – BETŰREJTVÉNYEK: Ágota, Sára.

NYERTESEK. A ROKI-HOKI nyomozásért jutalmat kapnak: Francsics Endre, Bp. XVIII.; Lázár Róbert, Bp. II.; Scholl Éva, Bp. XV.; Bombicz Attila, Tát; Csikota Zsuzsa, Debrecen; Dániel Richárd, Gödöllő; Dénes Tihamér, Bárna; Gyapjas József, Tiszajenő; Hidegkúti Anikó, Pécs; Jakab Erzsébet, Besnyő; Keresztyén Zsolt Öntesmajor; Koczmann Marianna, Pannonhalma; Kovács Vali, Veszprém; Lévai Eszter, Balmazújváros; Lovrencsics Ibolya, Nagyszakácsi; Pommer Katalin, Kunszentmiklós; Ragánszki Andrea, Tatabánya; Trieber Ágnes, Magyarpolány; **Vas Lóránt, Kiskunhalas; Zlatics Éva, Baja.**

Hibavadászatért különjutalom: Sulyok Andrea, Bp. III.,; Márton Ildikó, Nyírbogdány; Fodor Csaba, Szentes; Nagy Etelka, Gesztely; Minyó Gábor, Szeged. Nyereményük egy-egy Pajtás-sapka.

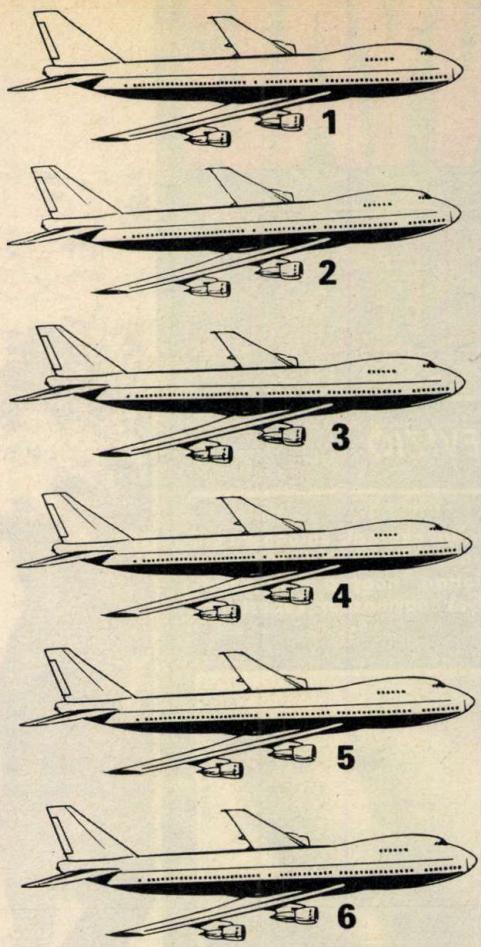

UTASSZÁLLÍTÓK: 60 évvel ezelőtt, 1923. február 9-én alapították a szovjet légitársaságot, amelyet AEROFLOT néven ismerünk. A szovjet repülőterek nagyon sok gépet indítanak és fogadnak. Köztük elég sok az azonos típusú. Nos, te az itt látható hat gép között megtalálod-e azt a kettőt, amelyek teljesen azonosak?

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI TOTÓ

1. Mit jelent a „hardwere" szó a számítástechnikában?

1. program; 2. számítógép-technika; x. a lyukasztás művelete.

2. Milyen technikával készültek az első generációs gépek?

1. tranzisztorral; 2. elektroncsővel; x. mechanikus áttétellel.

3. Milyen műveleti sebességgel dolgoztak az első elektronikus gépek?

1. 2–10 000 műv/mp.; 2. 10 000–20 000 műv/mp.; x. 1 000 000 műv/mp.

4. Hogyan nevezték az első számítógépet a világon?

1. ENIAC; 2. TPA; x. R–10.

A megoldásokat a következő címre küldd: dr. Appel György, Fővárosi Pedagógiai Intézet, Budapest, Bródy S. u. 14.

Az előző totó megfejtései: 1. USA-ban (x). 2. Neumann Jánosról (x). 3. Százezer (x). 4. 1959-ben (2).

KUVAIT. Február 25-én ünnepli ez az ázsiai ország függetlenségének ünnepét. A képen az ország címerét látod. Az alján levő címerpajzs három mezeje vajon milyen színű?

VILÁGHÍRŰ ÉNEKESEK. 110 évvel ezelőtt, 1873-ban született két nagy operaénekes: Enrico Caruso és Fjodor Ivanovics Saljapin. Kit ábrázolt az „A" és kit a „B" kép? És még: melyiküknek volt mély bariton és melyiküknek zengő tenor hangja?

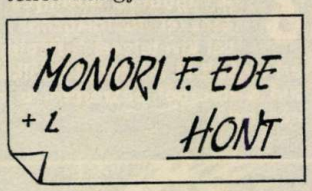

ÜDVÖZLET. 90 évvel ezelőtt, 1893. február 15-én hangzottak el ezek a mondatok: „Üdvözöljük Budapest lakosságát. Üdvözöljük olyan szokatlan módon, mely páratlan a világon. Üdvözöljük az első várost, amelyből a... az egész világon győzedelmes útjára indul." Milyen szó hiányzik a pontok helyéről? Ha a névjegy betűit helyes sorrendbe rakod, megtudod!

FELTALÁLÓK. 90 évvel ezelőtt, 1893. február 11-én két magyar gépészmérnök egy nagy jelentőségű találmányt szabadalmaztatott. Nevük a vízszintes 1. és a függőleges 13. sorokban van. Találmányuk nevét a következő számozott kockákban levő betűkből állíthatod össze: 20., 3., 22., 17., 5., 40., 44., 15., 9.

VÍZSZINTES: 1. Az egyik mérnök teljes neve. 11. Bizony egynemű betűi. 12. Gólyabeszéd. 13. Kiejtett mássalhangzó. 14. Ruhadarab. 16. Kacat. 17. Sekély vízű, dús növényzetű terület. 18. Egymással összefüggő cselekmények sorozata, visszafelé. 20. Stan párja. 21. Itt kezdődik Európa! 22. Sír. 23. Ismert szovjet ifjúsági író. Kedvenc témája az állatok világa volt (Zárt betű: I). 25. Királyi tartozék. 28. Német névelő (zárt betű: I). 29. Népies tyúk, névelővel. 30. Németül: Minden egyéb (zárt betű: R). 31. Háziállat. 33. Orosz igen. 34. U. V. M. 35. Dél-amerikai folyó. 39. Visszafelé: arzén és kén vegyjele. 40. Autó népiesen kiejtve. 41. Kisgyerekeket nevel. 43. Azonos mássalhangzók. 44. Kedvelt női név. 46. Erőszakosan vitat valamit. 47. Két nappal előbb.

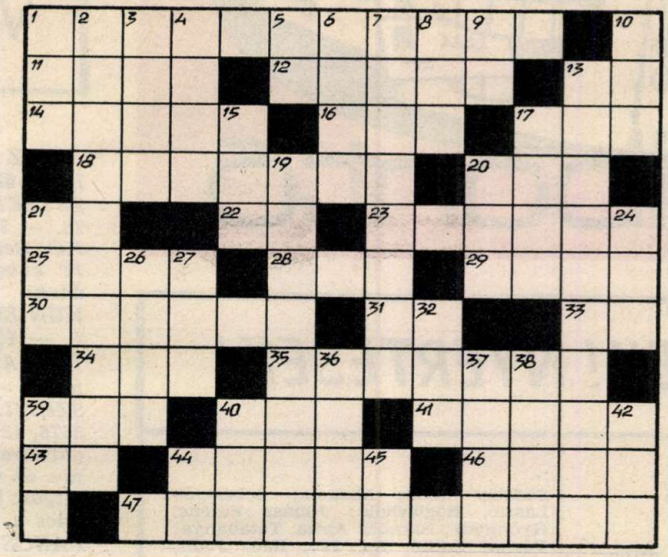

FÜGGŐLEGES: 1. A szén, a bór és a kálium vegyjele. 2. Naprendszerünk bolygója. 3. A falon belül van! 4. Szájban képződik. 5. Az akadály kezdete! 6. Jelzéssel ellátott. 7. Alvás közben észlelt jelenet. 8. Tagadószó. 9. Zenei mű sorszáma, rövidítve. 10. Festmény. 13. A másik mérnök teljes neve. 15. Városban, faluban van (ékezettel). 17. Középkori kedvelt hangszer. 19. NB I-es focicsapat. 20. Apa betűi, keverve. 21. Becézett női név. 24. I. K. A. 26. Az öreg fának van. 27. U. a. mint a függőleges 8. 32. Lennon özvegye (Yoko). 36. Sík vidék. 37. Majdnem ovális. 38. Középen kocogók! (ékezet fölösleg). 39. Fában élő állat. 40. A Volga közepe! 42. Gyilkolt. 44. Hideg egynemű betűi. 45. Aradi Pál.

SAKK

Mai feladványunkban két fehér báb áll szemben egy tekintélyes fekete haderővel. Követelménye: matt két (2) lépésben. Beküldeni csak fehérnek azt a kezdőlépését

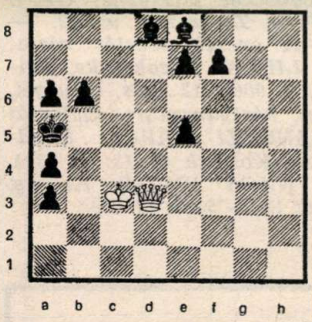

kell, amely után bárhogyan is védekezik fekete, a második lépésben bekövetkező mattot védeni nem tudja.

A december 2-i számban sokan rájöttek arra, hogy az e2-n álló bástyával kell tenni a kezdőlépést, de csak kevesen találták meg a helyeset: 1. Be2–e8!-at, ami után a 2. Be8–c8 matt nem védhető. (A hibás kísérletek és sötét védőlépései: 1. Be2–e3? Kc1–c2!, 1. Be2–e4? b7–b5! és 1. Be2–e5? b7–b6! – Más, szintén célra nem vezető kezdőlépés megdöntése könnyű).

A szerencsés díjnyertesek: Cseh Zsolt, Nagykanizsa, Elter István, Pécs, Kolozsvári Zsolt, Miskolc, Morvai Balázs, Szombathely, Székely Imre, Leninváros és Tóth Szabolcs, Kazincbarcika.

A MŰVÉSZET ÉLETFÁJA

1. Michelangelo Buonarroti: Mózes. Hányadik század fordulóján élt az olasz művész? A: XIV–XV.? B: XV–XVI.?

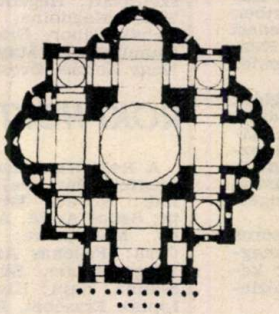

2. A világ legnagyobb katolikus székesegyházának alaprajza: a Szent Péter templom. Melyik államban található?

3. Jacopo Tintoretto: Bacchus és Ariadne. Valódi vagy mitológiai alak volt a festmény két főszereplője?

4. Raffaello: Sixtusi-Madonna. Miért nevezik így ezt a képet? A: a Sixtus kápolnában őrzik. B: Sixtus pápa látható a képen.

5. Dürer híres fametszete Miksa császárt ábrázolja. Melyik országban született Dürer? A: Magyarországon? B: Németországban?

6. Benvenuto Cellini mester iparművészeti munkája, asztali használati eszköz. A: szivartartó? B: sótartó?

(Ezeket a megfejtéseket külön levelezőlapon küldd be. Írd rá: ÉLETFA. Eredményhirdetés a sorozat végén.)

levélbontó

NYERTESEK! NYERTESEK!

MINI PAJTÁS

A novemberi MINI PAJTÁS REJTVÉNYMAGAZIN rejtvényeit nagyon sokan fejtették meg. A zsüri sorsolás útján döntötte el, hogy kik kapjanak jutalmat.

A legjobb és legtöbb megfejtést beküldők közül tízen (öt lány és öt fiú) meghívót kap a tavaszi szünetben (április 6—7—8.) tartandó közlekedési vetélkedőre, amelyet az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács rendez Kecskeméten.

Meghívottak: **Palla Lilla,** Maglód; **Kereszti Ágnes,** Szeged; **Tóth Ildikó,** Budapest XI.; **Zlatics Éva,** Baja; **Kirádi Gabriella,** Sopron; **Bognár László,** Pécs; **Csirke János,** Kőszeg; **Balla László,** Dunaújváros; **Máriáss László,** Budapest VIII.; **Tasi Péter,** Szigetszentmiklós.

Ők küzdenek majd a segédmotoros kerékpárért és a jogosítvány megszerzéséért, valamint a kemping kerékpárért. (A többi versenyző közlekedési társasjátékot kap.)

Rajtuk kívül az alábbi megfejtők részesülnek jutalomban:

Kempingsátor: **Vida Veronika,** Újszász.

Villanyvasút tereptárgyakkal: **Winkler György,** Szekszárd.

Mikroszkóp: **Kis Lívia,** Zalalövő.

Távirányítású autó: **Wittmann László,** Elek.

Összeállítható repülőgépmodell: **Lukács Béla,** Eger; **Rezsnyák Zsolt,** Pécs.

Összeállítható hajómodell: **Horváth László,** Sopron; **Menczel László,** Miskolc.

Pingpong-felszerelés: **Ferenczi Henrietta,** Cegléd.

Két matchbox autó: **Dorner Lajos,** Bp. VIII., **Szakácsi Zoltán,** Dévaványa.

Közlekedési társasjáték: **Molnár Ildikó,** Baja; **Józsa Mariann,** Gödöllő; **Hatoss Mónika,** Kisbajcs.

A nyereményeket postán küldjük el.

*

A „Három szakma" című rejtvényért a Beton- és Vasbetonipari Művek budapesti gyára jutalomban részesíti **Pászti Mártát** (Csongrád), **Hadabás Zoltánt** (Tatabánya), **Novák Esztert** (Szeged). Nyereményüket postán kapják meg.

PAJTÁS PIF

A Pajtás Pif Magazin rejtvényeinek megfejtéséért Pajtás-kulcstartót kapnak: Kővári Róbert, Győr; Pónyai Györgyi, Bp. XI.; Jakab Márta, Kincsesbánya; Halassy Olivia, Bp. XI.; Székely Zsolt, Miskolc; Sebestyén László, Boglárlelle; Juhász Ferenc, Gyöngyös; Barabás Anita, Tatabánya; Várnai Ildikó, Bp. IV.; Rácz Judit, Bp. X.; Lenkei Edina, Gesztely; Andorka Cecília, Dunakeszi; Vancsó Tünde, Debrecen; Kozák Zoltán, Bp. XVIII.; Sitkei Zoltán és Péter, Bp. XII.; Puszta Csaba, Szécsény; Bártfai Andrea, Pilis; Kiss Mónika, Győrszentiván; Hegedűs Katalin, Sopron; Tóth Magdolna, Hajdúböszörmény; Babák Tibor, Örkény; Kuti György, Dunaújváros; Mayer Péter, Bp. XIII., Nagy Zoltán, Oroszlány.

ROKI HOKI

A Roki-Hoki magazin rejtvényeinek megfejtéséért Pajtás-kulcstartót kapnak: Kovács István és Ilona, Bátya; Szücs Anita, Andocs; Lukács Vince, Mátészalka; Horváth Erzsébet, Ócsa; Fazekas Andrea, Ásványráró; Varga Mária, Sümeg; Bárdos Zsuzsanna, Baja; Kiss Andrea, Bp. IV.; Lipták Erzsébet, Hejőbába; Kreitz Ildikó, Bp. XVI.; Reisz Gabriella, Ferencszállás; Kőműves Mónika, Gyulaj; Kertész Zsuzsanna, Ócsény; Varga Mária, Pomáz.

BUDAPRINT PÁLYÁZAT

I. forduló: Acsádi Imre, Túrkeve; Bencsik Erzsébet, Duka; Földesi Richárd, Doboz; Harmati Zsolt és Péter, Bicske; Ivánka Éva, Bp. VII.; Joó Katalin, Kisbajcs; Kempelen Henriette, Miskolc; Kerekes Irén, Balmazújváros; Korinek Sándor, Nagyigmánd; Lobotka Zsuzsa, Bp. XV.; Lukács Krisztina, Keszthely; Major Viktória, Veszprém; Molnár Éva, Balmazújváros; Nagy Anna, Parád; Péterfalvi Ágnes, Karcag; Radics Erzsébet, Pásztó; Römer Mária, Kunmadaras; Sarok Attila, Nagydorog; Semjéni Ildikó, Törökbálint; Turcsák Ilona, Bp. XIV.;

II. forduló: Bálint Emőke, Székesfehérvár; Boncz Imre, Zalalövő; Csinger Anita, Szolnok; Farkas Éva, Kemence; Farkas Ildikó, Szuha; Király László, Dunaújváros; Kiricsi Cecília, Vép; Komlós Katalin, Ücsöd; Kovács Katalin, Besnyő; Kránitz Tamás, Farád; Krizsik Andrea, Nagykőrös; Lódi László, Iregszemcse; Márki Anita, Mór; Németh László, Celldömölk; Oroszi Gabriella, Hatvan; Róth Andrea, Nyergesújfalu; Silkány Ildikó, Várpalota; Závodszky Andrea, Tárnok; Varga Erika, Szabadbattyán; Varga Tamás, Rum.

A fődíj nyertese: Pisla Erika, Budapest XIX., Nagykőrösi u. 42.

Leveleznénk! Válaszolunk!

CSIZ EDIT, Tótvázsony, István út 7. — 8246, 14 éves; BOLDOG ERZSÉBET, Örményes, Dózsa Gy. út 28. — 5222, 14 éves; RUTICS ILDIKÓ, Berzence, Zrínyi u. 102. — 7516, 12 éves, szeret sportolni, kézilabdázni, gyűjti az állatos képeket; KUN ÉVA, Hajdúnánás, Reményi út 7. — 4080, 14 éves; KERÉKGYÁRTÓ KATALIN, Sajóhidvég, Rákóczi út 30. — 3576, 12 éves; LEHÓCZKI SZILVIA, Sajóhidvég, Ady út 6. — 3576, 12 éves; HÁNKA TIBOR, Kárpátukrajna, Huszti járás, Visk, Lenin út 61. Szovjetunió, hetedik osztályos; MÓRICZ ÁGOTA, Győr, Táncsics u. 46. — 9024, 14 éves; ÁLTALÁNOS ISKOLA 6. A. MONCHHICHI ŐRS, Fegyvernek, Dózsa Gy. út — 5231; ZÓLYOMI TAMÁS és barátja, Mezőnyárád, Keresztesi út 33. — 3421, 13 évesek; TÓTH ERIKA, Nagykőrös, Regős u. 78. — 2750, 13 éves, szeret olvasni, sportolni; JUHÁSZ ANIKÓ, Bugyi, Munkácsy u. 8. — 2347, 14 éves; GYÖRGY ÁGNES, Kenderes, Deák F. út 33/a. — 5331, 13 éves; BRANDT IZABELLA, Mezőkovácsháza, Kodály u. 44. — 5800, 12—13 évesekkel levelezne; OPPE JUDIT, Pécs, Zsuzsanna u. 12. — 7632, 10—11 évesek levelét várja; SOMODI LILLA, Tiszakécske, Zrínyi u. 18. — 6060, 12 éves, bélyeget, képeslapot, kártyanaptárt, szalvétát gyűjt; DANÓCZI MÁRIA, Mindszentgodisa, Kossuth út 13. — 7391, 13 éves; NAGY EMESE, Karcag, Deák körút 12. — 5300, 13 éves.

Környezetvédelmi klub

Iskolánkban **környezetvédelmi klubot** alakítottunk. Védetté nyilvánítottuk iskolánk szép parkját, a gondozása mindennapi munkánkhoz tartozik. Ezenkívül igyekszünk megismerkedni megyénk, majd tágabb hazánk védett tájaival, növényeivel, állataival. Így természetesen a növények meghatározása is állandó tevékenységünk közé tartozik. Közeli tervünk, hogy meglátogatjuk Vas megye arborétumait, kirándulunk Kőszegre és nagyobb túrát tervezünk a Bakonyba. Ehhez természetesen megszerezzük a turisztikai ismereteket. Klubunk jelmondata: Vár a természet!

Varga Judit, Sömjénmihályfa

Freskó az úttörőházban

Csapatunk képzőművész szakkörének tagjai elhatározták, hogy freskót festenek az úttörőházban. A munka a képek felvázolásával kezdődött. Utána leolajoztuk a festendő felületet, hogy a fal ne szívja magába a festéket. Aztán a háttér, majd az alakok festése következett. Ezzel nagyon sok baj volt, de mindenki örömmel csinálta. Végül a díszítő motívumokat dolgoztuk ki. Az utolsó napon nagytakarítást végeztünk, kisepregettünk, lemostuk a fűtőtesteket, rendet raktunk a szekrényekben, az asztalokat, székeket helyre tettük. Munkánk meghozta a gyümölcsét, úttörőházunk megújulva, megszépülve várja a téglási gyerekeket.

Gergencsik Irén, 7. o. Téglás

Mit üzen a Pajtás?

„ZAMÁRDI LÁNYOK" kérdezik: hogyan lehet valakiből kutyakiképző? Olyannyira szeretik a kutyákat, hogy hivatásszerűen szeretnének majd foglalkozni velük. Kutyák kiképzésével a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének kiképző iskoláiban foglalkoznak, de itt sem főfoglalkozásként végzik az emberek ezt a munkát, csupán hétvégeken, hobbiból. Ezenkívül kutyákkal dolgoznak még az utcai közbiztonsági rendőrjárőrök, a nyomozók és a határőrök, akik állataikat maguk képzik ki a kiképző helyeken. Nyaranta Tatán lehetőség nyílik a katonai-, a határőri- és a rendőri munkával való ismerkedésre az egyhetes, „pályára irányító" táborban. Ezen lányok is részt vehetnek. Ha van kedvetek, tavasszal érdeklődjétek meg a jelentkezés módját csapatvezetőtöknél.

AZ ÚRBEN VANNAK EMBEREK? – érdeklődött levelében Dósa Magdolna (Kópháza, Savanyú kút út 11. – 9496.). Nemcsak téged érdekel ez a kérdés, hanem mindenkit, aki figyeli a tudományok alakulását, a világ folyását. Ezért közöltük január 20-i számunkban Cser Gábor írását az UFO rejtélyről. Olvasd el, választ kapsz a kérdésedre.

ODÜSSZEUSZ és a Küklopsz című képregényünk sűrítetten mondta el Homérosz eposzának tartalmát. Az utolsó részt Koósa Orsolya (Szombathely, Rohonci u. 35. – 9700.) érthetetlennek találta. A történet részletesebb közlését nem tervezzük, olvasd el a könyvet, biztosan hasznodra válik, mivel a középiskola első osztályában kötelező olvasmány lesz.

A VUK és a SÜSÜ mesefilmek zenéjének kottáját kéri tőlünk Lukács Valéria (Bánhalma, Vöröshadsereg u. 49. – 5349). A Vuk kottája megjelent a Rádió- és Televízióújság 81/31. számában. Ezenkívül megtalálható a Könnyűzenei koktél című kottafüzet 31. kötetében, ezt nagyobb városok újságárusainál, könyvesboltokban és zeneműboltokban megveheted. A Süsü zenéje nem jelent meg kottán, a nagylemezről viszont meghallgathatod, és próbáld meg lejátszani a hangszereden.

ISMÉT ÜZENJÜK a Csillagok háborúja és a Birodalom visszavág című filmek rajongóinak, hogy Mark Hamill képét közöltük, rajta kívül más szereplőt nem jelentetünk meg poszteren. Postán sem tudunk küldeni fotót, a címüket sem áll módunkban közölni. Az újságárusoknál kapható a filmek képregény-feldolgozása, a sci-fi kedvelők bizonyára örömmel nézegetik majd.

Őrsünk gondja a közömbösség

„... van két lány az osztályban, akik nem akarnak eljárni a foglalkozásokra, sőt még a rajösszejövetelekre sem. Mitévők legyünk? — kérdezte Nagy Judit Debrecenből (Damjanich u. 32. — 4028)."

Nem vagytok egyedül; sok őrs munkáját hátráltatja, hogy néhány tagja nem vesz részt a munkában. Megkérdeztétek már őket, hogy miért nem járnak el? Igyekezzetek élményszerű, vidám foglalkozásokat szervezni, sajnálják majd, hogy lemaradtak. És a munka kiosztásakor nekik is adjatok feladatokat. Nem kell őket külön hívogatni minden egyes alkalommal, elég, ha az őrs számára kihirdeti az őrsvezető a foglalkozás időpontját. Egyszóval: tegyétek vonzóvá számukra az úttörőmunkát, kérjétek a véleményüket, ötleteiket.

A MI JELMONDATUNK:

Több nyelven egy szívvel

Csapatunk, a felsőcsatári 1728-as számú Vasvári Pál Úttörőcsapat. Iskolánkban több nemzetiségű gyerekek tanulnak, emiatt több nyelvóránk van, és az őrsök, rajok a foglalkozásokat bizony nehezen tudják megtartani. De van sok jó oldala is a dolognak! Érdekes programokon veszünk részt, ilyen a nemzetiségi fesztivál, a nemzetiségi kupa, a német—szerb-horvát nyelvű versenyek megyei és országos fordulói. A múlt évi nyelvi versenyen német nemzetiségű társaink országos elsők, a horvát tanulók pedig országos negyedikek lettek. E csapatnak én is tagja voltam. Ennyivel tartozunk anyanyelvünknek.

Hajzer Tünde, Narda

Mondjunk valami újat!

Faragó Dezsőné, a kiskunfélegyházi Bajcsy-Zsilinszky általános iskola igazgatója:

– A mi ötletünk: nyissuk ki az iskola kapuit! Nem állandóra, csupán egy-egy alkalomra, annyi időre, hogy más iskolabeliek, szülők bepillanthassanak életünkbe. Erre kiváló alkalmat kínált a kezdeményezés: ősz óta a városban minden hóvégi szombat egy-egy iskoláé. Ők szervezik meg ilyenkor a város egész diákságának szabad idős programját. Nemrégiben ránk került a sor: diákok, tanárok egyként izgatottan és szorgalommal készültek a nagy napra. S bár a kétkedők attól tartottak: kevesen jönnek majd el, a nap a kezdeményezőket igazolta. Alig fértünk el az iskolában! Volt rajzverseny és játék, fejtörő és szabadfoglalkozás. A filmkedvelők ki is szorultak, nekik a művelődési házban vetítettünk érdekes alkotásokat. A nap végeztével fáradtan, de örömmel fogadkoztunk: legközelebb is szíves vendéglátók leszünk!

CSAK 3 ÉV SZORGALOM

s a jövedelmed havonta 3200–6000 Ft-ig mehet!

Az 1983 szeptemberében induló tanévre is várjuk az általános iskolát végzett és most végző lányok jelentkezését budapesti és vidéki gyáregységeinkbe fonalgyártó szakmára.

Már a tanulóévek alatt is sok-sok kedvezmény: díjtalan kollégiumi, leányotthoni elhelyezés, tankönyvek, tanszerek, munkaruha, iskolaköpeny, 5 Ft-ért napi háromszori étkezés, havonta 500 Ft szociális ösztöndíj, 320–700 Ft tanulmányi ösztöndíj.

Válassz gyáregységeink közül!
PAMUTFONÓIPARI VÁLLALAT

- **Lőrinci gyára**
  Budapest, Gyömrői út 85–91. – 1183;
- **Újpesti Cérnagyár**
  Budapest, Váci út 91. – 1044;
- **Kaposvári gyár**
  Kaposvár, Jutai u. 6. – 7400;
- **Miskolci gyár**
  Miskolc, József Attila u. 21. – 3527;
- **Váci gyár**
  Vác, Vám u. 1. – 2600

„FONALGYÁRTÓ SZAKMA" megjelöléssel várjuk továbbtanulási jelentkezési lapodat a számodra legmegfelelőbb gyáregységünk személyzeti és oktatási osztályán.

Kérésre postafordultával részletes tájékoztatót küldünk.

SZERETNÉL ENNI A SZÜLINAPI TORTÁBÓL? AKARSZ KÉT SZÜLETÉSNAPOT EGY ÉVBEN? A MÁRKA-BULIRÓL HALLOTTÁL MÁR?

A 10 éves MÁRKA születésnapi bulit rendez a 10 éveseknek!

MÁRKA BULI!

A nagy meglepetések bulija!

Tíz éves a Márka

A 10 éves MÁRKA születésnapi bulit rendez a 10 éveseknek.
A nagy meglepetések bulija!
(Figyeld a következő számban megjelenő hirdetést!)

KEDVES PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PNYV Kelenföldi Textilgyár az 1983/84-es tanévre felvesz általános iskolai végzettséggel rendelkező **LÁNYOKAT fonó, szövő, kötő, FIÚKAT textil- és ruházati ipari gépszerelő szakmunkástanulónak 16 éves korig.**

FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

Tanulmányi idő 3 év.

Ösztöndíj: a tanulmányi eredménytől és évfolyamtól függően, fonó- és szövőtanulónak 350—700 Ft, kötő- és textilipari gépszerelő tanulóknak 150—550 Ft havonta. JUTTATÁSOK: vidéki fonó-, szövő- és kötőtanulóknak havi **500 Ft,** budapesti tanulóknak havi **450 Ft,** textilipari gépszerelő tanulóknak **250 Ft** vállalati ösztöndíjat fizetünk — a nyári szünidőre is.

Kollégiumi elhelyezését minden vidéki tanulónak biztosítjuk, teljes ellátással, munkaszüneti napokon is.

Iskolaköpenyt, füzetcsomagot, munkaruhát a gyár, tankönyvet az iskola térítésmentesen biztosít.

Évente két alkalommal kedvezményes textilvásárlás a vállalat termékeiből.

III. éves tanulóinkat 90%-os teljesítménybérben foglalkoztatjuk, részükre nyereségrészesedést fizetünk.

Szakmunkásvizsga után a kereset **3500—4500 Ft.** Leányotthonunkban a vidékiek elhelyezését biztosítjuk, havi **100—160 Ft-ért.**

Továbbtanulásra lehetőséget adunk.

Részletes tájékoztatást adunk szóban vagy írásban.

Érdeklődők részére üzemlátogatást biztosítunk.

CÍM:

PNYV Kelenföldi Textilgyár
személyzeti-oktatási osztály
Budapest XI.,
Budafoki út 111—113.
— 1117
Telefon: 868-955/191 mellék.

GYERE HOZZÁNK!

Ötnapos munkahéttel dolgozó gyárunkba jó kereseti lehetőséget nyújtó

fonó-szövő szakmára lányokat,

villanyszerelő szakmára fiúkat

szerződtetünk szakmunkástanulónak, akik az 1982–83-as tanévben fejezik be az általános iskolát. A tanulóidő 3 év.

A tanulóidőre ingyenes kollégiumi elhelyezést és teljes ellátást biztosítunk.

Havi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően 900–1120 Ft között van.

Az utolsó évben már teljesítménybér!

Szakmunkásvizsga után

a lányok leányszállóban,
a fiúk albérletben kerülnek elhelyezésre.

Jelentkezés levél útján „Szakmunkástanuló" hivatkozással történik.

PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA
személyzeti osztály
Budapest XI. ker., Hauszmann A. u. 20.
Levélcím: 1502 Budapest, Pf. 43.

FIATALOK FIGYELEM!

Általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat felveszünk az 1983–84-es tanévre fonó és szövő, fiúkat textil- és ruházati ipari gépszerelő, géplakatos és villanyszerelő szakmunkástanulónak.

FELSŐ KORHATÁR: 15 ÉV. TANULÓIDŐ: 3 ÉV

TÁRSADALMI ÖSZTÖNDÍJ: 500 FT

TANULMÁNYI ÖSZTÖNDÍJ: EREDMÉNYTŐL FÜGGŐEN 350–550 FT

ÖSZTÖNDÍJ-KIEGÉSZÍTÉS: 190 FT. TELJES ELLÁTÁS ÉS ELHELYEZÉS KOLLÉGIUMBAN HAVI 210 FT-ÉRT, TANKÖNYV ÉS MUNKARUHA DÍJMENTESEN. SZAKMUNKÁSVIZSGA UTÁN A HAVI KERESETI LEHETŐSÉG 4000 FT-TÓL 4500 FT-IG.

Jelentkezni lehet szombat kivételével bármely munkanapon 7 órától 16 óráig személyesen.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk. A gyár címe: PNYV MAGYAR PAMUTIPAR
személyzeti és oktatási osztály
Budapest, Lahner Gy. u. 30. 1046

Telefon: 693-111/115-ös mellék vagy 693-847.

HOZZÁNK JÖSSZ? JÓL JÁRSZ!

Az 1983–84-es tanévre 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett lányokat szövőnek, fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, szerkezeti lakatos, textilipari gépszerelő szakmára beiskolázunk szakmunkástanulónak.

Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: villanyszerelő, műszerész szakmában 250 Ft, a többi szakmában 500 Ft társadalmi ösztöndíj, ezenkívül a tanulmányi eredménytől függően 410–620 Ft tanulmányi ösztöndíj, plusz 130 Ft jövedelempótlék.

Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 3 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban. A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal.

A szakmunkásvizsga után szövő munkakörben bérbesorolástól függően alakul a kereset. A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen hétfőtől csütörtökig 8–15 óráig.

Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Cím: PATEX Angyalföldi Szövőgyár Budapest XIII., Fáy u. 81–83. – 1135

GEPÁRD/ FOGÁS KÉZZEL

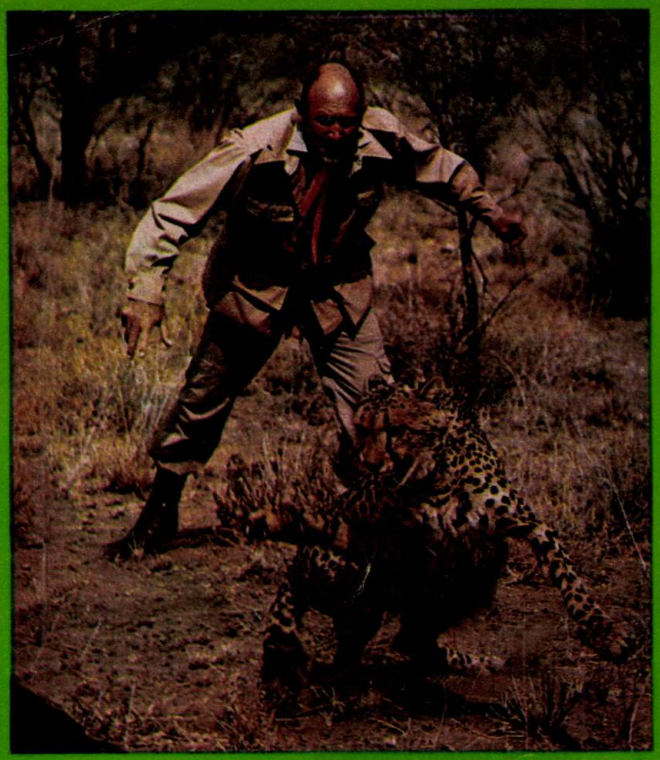

FESZÜLT PILLANAT. AZÉRT KELL NÉMI BÁTORSÁG AHHOZ, HOGY VALAKI CSAK ÚGY, PUSZTA KÉZZEL FOGLYUL EJTSEN EGY ILYEN POMPÁS VADÁLLATOT

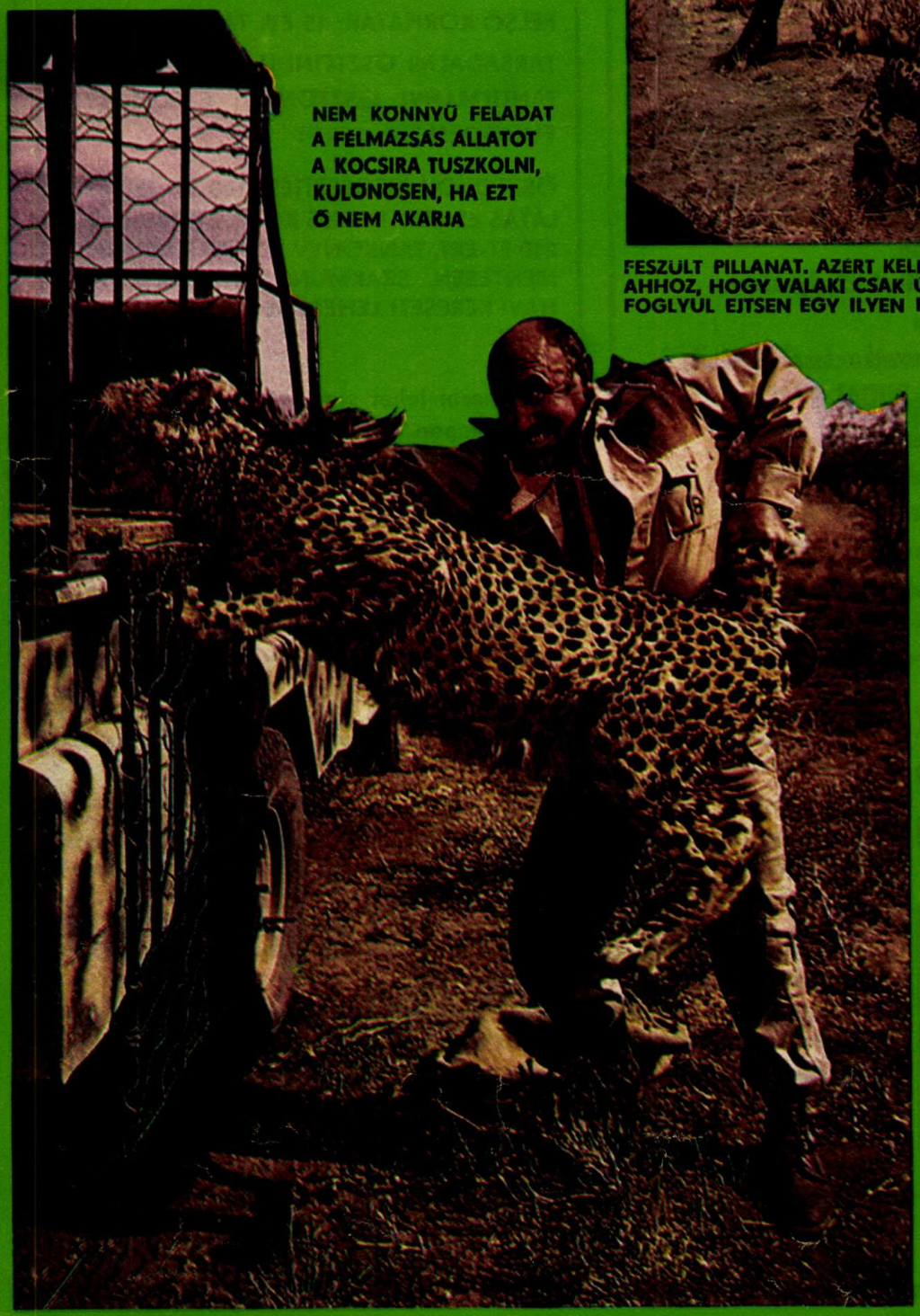

NEM KÖNNYŰ FELADAT A FÉLMÁZSÁS ÁLLATOT A KOCSIRA TUSZKOLNI, KULÖNÖSEN, HA EZT Ő NEM AKARJA

A módszer Jan Oelofre, namibiai gazdálkodó szerint egyszerű, mint egy pofon. Mármint egy gepárd foglyul ejtése, puszta kézzel. Nem kell egyebet tenni, mint a kutyánkkal felbőszíteni a félmázsás ragadozót, hogy a vadállat a csaholó eb után eredjen, majd óvatlanságát kihasználva a farkánál és a nyakánál megragadni s egy teherautóba tuszkolni. A ketrecbe zárt „nagy macska" aztán elmélkedhet, hogy miként is csalták tőrbe. Namíbiából, ahol egyébként rengeteg gepárd él – a haszon- és háziállatokat veszélyeztetve – más országokba szállítják ezt a roppant gyors, kecses mozgású ragadozót. Elsősorban oda, ahol az ember már-már kipusztította ezt a fajtát.

Amikor megkérdezték Oelofre-t, hogy miért ilyen kockázatos módon vadászik a gepárdokra, így felelt:

– Még véletlenül sem szeretném megsebesíteni őket. Különben is, az emberek olyan sokszor lőttek rájuk fegyverrel, legalább egy valaki „birkózzon" velük csaknem egyenlő eséllyel – puszta kézzel.

Nem akármilyen álláspont, főleg a gyakorlatban nem az.

VÁLASZTOTTÁL MÁR?

Segítünk! Gyere a Magyar Hajó- és Darugyárba szakmát tanulni! Legfontosabb szakmáink: szerkezeti lakatos, hegesztő, csőszerelő, gépiforgácsoló (esztergályos), gépszerelő, villanyszerelő, ács-állványozó, öntő.

Tanulásodhoz vállalatunk segítséget nyújt: kollégiumi elhelyezés, korszerűen felszerelt tanműhely, tanulmányi ösztöndíjon felül a szakmától függően havi 250—500 Ft-ig társadalmi ösztöndíj, napi 3 Ft térítésért ebéd; nyereségrészesedés, üdülés balatoni üdülőinkben, sportolási lehetőség vállalatunk nyolc sportszakosztályában, minden héten szabadszombat.

Szakmunkásvizsga után továbbtanulásodhoz nyitva az út érettségi, technikusminősítő, főiskola, egyetem felé, melyhez minden támogatást megkapsz.

Munkába álláskor 1500—2000 Ft juttatás, modern munkásszálloda, jó kereseti lehetőség vár!

Érdeklődésed és jelentkezésed az alábbi helyeken várjuk:

MHD központi oktatási osztály, Budapest, Váci út 202. — 1904. Telefon: 296-203.

MHD Balatonfüredi gyáregység, Balatonfüred. Telefon: 06-80-40-100.

MHD Tiszafüredi gyáregység, Tiszafüred. Telefon: 53.

MHD Váci Gyáregység Vác, Derecske dűlő. Telefon: 06-27-11-411.

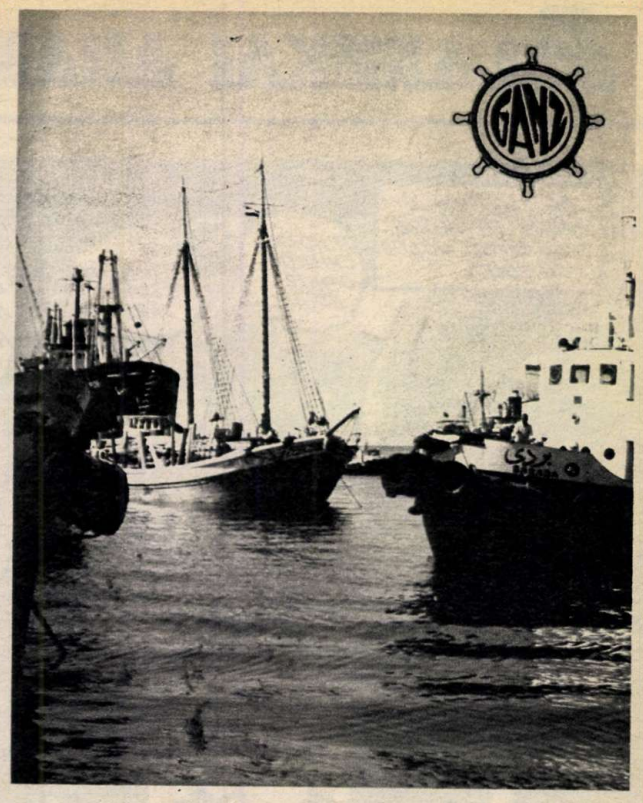

A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK

szeretettel várja az általános iskolát végző fiatalok jelentkezését az alábbi szakmákra: általános vegyianyaggyártó, esztergályos, marós, hegesztő, vas- és fémszerkezeti lakatos, ács és állványozó, kőműves (kiemelt szakmák), géplakatos, vegyigépszerelő, gáz- és vízvezeték-szerelő, anyagmozgatógép-szerelő, Dieselmozdony-szerelő, felvonószerelő, villanyszerelő, villamosgép-szerelő, elektroműszerész, irányítástechnikai műszerész, üvegműves, épületasztalos, szobafestő-mázoló.

A kiemelt szakmákban a tanulók a tanulmányi ösztöndíjon felül havi 200 Ft kiegészítést kapnak.

A tanulókkal szerződést kötünk társadalmi ösztöndíjra, amelynek összege 250—500 forintig terjed.

Vidékiek részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

A gyakorlati oktatás idején a tanulók kedvezményes ebédet, védőétel-térítést, védőruhát, tanulmányi eredménytől függően nyereségrészesedést kapnak.

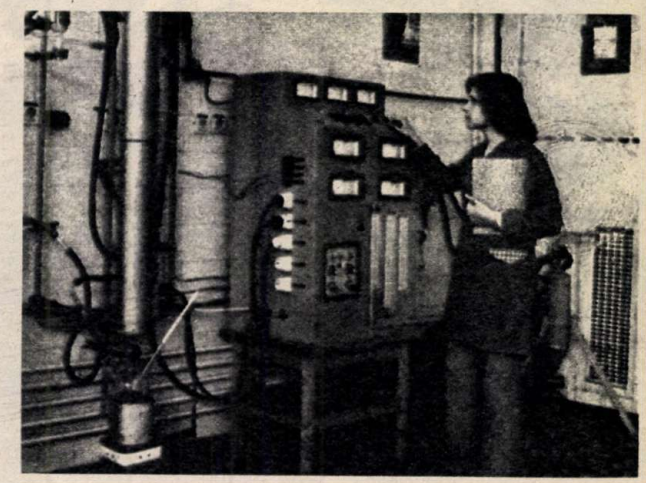

A törzsgárdatagság elismerésénél a tanulóéveket beszámítjuk.

Dolgozóink pihenését szolgálják a Duna és Balaton melletti üdülőink. Számtalan sportolási lehetőséget nyújtanak a vállalat sportszakosztályai.

A szakmunkásvizsga letétele után a vállalat a továbbtanulni szándékozókat támogatja.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a Budapesti Vegyiművek személyzeti és oktatási osztályán (Budapest X., Kén u. 5. — 1097. Telefon: 277-275)

HÍRDETÉS

ALASZKAI ARANYRÖGÖK 5

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

FOLYTATJUK

83/7
XXXVIII. ÉVF. 1983. FEBRUÁR 17. ÁRA: 4 Ft

PAJTÁS

FOTÓ: WAGNER MARGIT

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

TRAKTORT VEZETHETSZ
PÁLMÁT KÍNÁLUNK
EGY KOSÁR VITAMIN
ISKOLA-SZÖVETKEZET
SZENTLŐRINCEN

A DUNA JEGÉN. A TIZENÖT ÉVES KIRÁLY
HOGYAN LETT GAZDAG HUNYADI MÁTYÁS?

A NAGYAPA ÁLMA MINDEN MÁSKÉPP VAN
A BUKÁS LEHETETLEN SZÍNHÁZI SZÖVETKEZET: HŐKÖM

margó

Veszélyben — hirdeti a kiállítás plakátja az utcán, s én rémültem kapom föl a fejem. Mi fenyeget már megint a világ sok baja közül? Hisz újságból, tévéből, rádióból naponta vicsorog rám pusztuló környezetünk, szennyezett levegőnk, felgyorsult időnk, száguldó közlekedésünk réme. S néha már azon csodálkozom, hogy süt a nap, s hogy ma sem történt a világon nagyobb esemény annál, mint hogy — élek.

Mondom, sok a baj, és akkor jön ez a kiállítás, plakátjában, címében, anyagában hordozva a szót: veszélyben. Morgolódom egy sort (lásd a fenti rémisztgetéseket), aztán, persze, elindulok a kiállítóterem felé. Merthogy a veszélynek van még egy sajátja: vonzza az embert. Borzonkodom a látottakon, ahogy a többi felnőtt néző is teszi. A kiállítás ugyanis fiatalkorúakról szól — szigorúan csak tizennégy éven felüliek nézhetik meg!

Gyilkosok és kábítószeresek, tolvajok és garázdák a képek főszereplői. Fiatalkorú valahány, szemük előtt önmagukat rejtő fekete kis lappal. Akár jelkép is lehetne ez a szemvonalnyi fekete csík, a kiállítás jelképe. Tizennégy év alatt ilyesmit nézni szigorúan tilos. Csinálni? Ölni, lopni? Nos, azt már lehet?!

Persze, igazuk van a szervezőknek: nem gyereknek való látványt mutatnak a képek. Olyannyira nem, hogy a bűnöző arcoknál csak egy keményebb szembenézés van: annak az útnak a megismerése, ami a bűnhöz vezet.

Nagyobb és igazibb kirándulás ez annál, mint amit a kiállítás látogatója a képek között gondolatban megtesz. Mert ugyan számos tudomány kutatói — pedagógusok, orvosok, szociológusok és pszichológusok — között ki mondhatná meg megközelítő pontossággal: hol is kezdődik az igazi veszély!

Bizonyára nem abban a pillanatban, amikor valaki ütésre emeli kezét, először dugja fejét a nylonzacskóba, először emeli el a másik pénztárcáját. Mint ahogy az is kifejeződése a valaminek, ha egy ellenőrzőkönyvben megsokszorozódnak a „jelentések" a tanár és a szülő között. Számos tudományág számos képviselője — itthon és külföldön — próbálja kutatni azt a folyamatot útnak indító, első élményt, avagy inkább: élmények sorát, amelyekre — ha idejekorán felismernénk őket — joggal tehetnénk ki a táblát: veszélyben! S bár dehogy is mernénk mérni magunkat effajta tudós kutatókhoz, úgy véljük valamit fölfedeztünk veszély-ügyben.

A szabad szombatok nyomába eredtünk a minap: lapunk következő oldalain mondjuk el, mit láttunk-tapasztaltunk a hosszú hétvégeken. Jó példák sora vonult fel előttünk, s ami ritka dolog: éppen a dolog „jósága" gondolkodtatott el bennünket. Az, ahogy diákok magától értetődő természetességgel várták tanárukat, aki — saját szabad szombatján — kirándulni vitte őket. S a piacozó fiúk hasonló természetes viselkedését, akik számára megszokott dolog, hogy anyjukkal együtt mennek vásárolni. S hogy a válaszok között visszatért a szó: beszélgetünk, ki barátját, ki szüleit említette, s a megszokott közös elfoglaltságot: beszélgetéssel együtt töltik el az időt.

S ha megfordítjuk a dolgot, s a rossz példát vesszük elő, úgy az aluljáróban ácsorgó gyerekeket kell idéznünk. Akik, mint elmondták, semmit nem csinálnak itt a szeles lépcsőfeljáróban — „csak" beszélgetnek. S azért az aluljáróban, mert amíg otthon nincs kihez szólni, itt mindig akad valaki, aki válaszol.

Ennyi lenne csupán a veszély nyitja? — kérdezhetnénk. S nem lenne igazunk, ha ilyen leegyszerűsített lenne a felelet. De valahol ott kezdődik minden veszély forrása, ha nincs kinek beszélnünk — magunkról.

Az emberi öröm — boldogság? — forrása ugyanis mindig a másik ember.

Major Árvácska

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES
Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztő: BŐCS FERENC, SZIGETI PIROSKA
Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065 Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: egész évre 139,50 Ft I. félévre 77,50 Ft II. félévre 62 Ft

83.0151 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza

TETTEN ÉRT SZABAD SZOMBAT

Elindultunk a tavaszias télben tetten érni a szabad szombatot.

Milyen a kedve, a színe, a hangulata — onnan nézve? Honnan, honnan? Hát a ti oldalatokról! Hogy érzitek magatokat ti, gyerekek a szabad hétvégeken? Kitűnően? Na persze. Régen a suliban kellett üldögélni szombaton délelőtt, most meg mindenfélét lehet csinálni. Lássuk, mi is az a „mindenféle"!

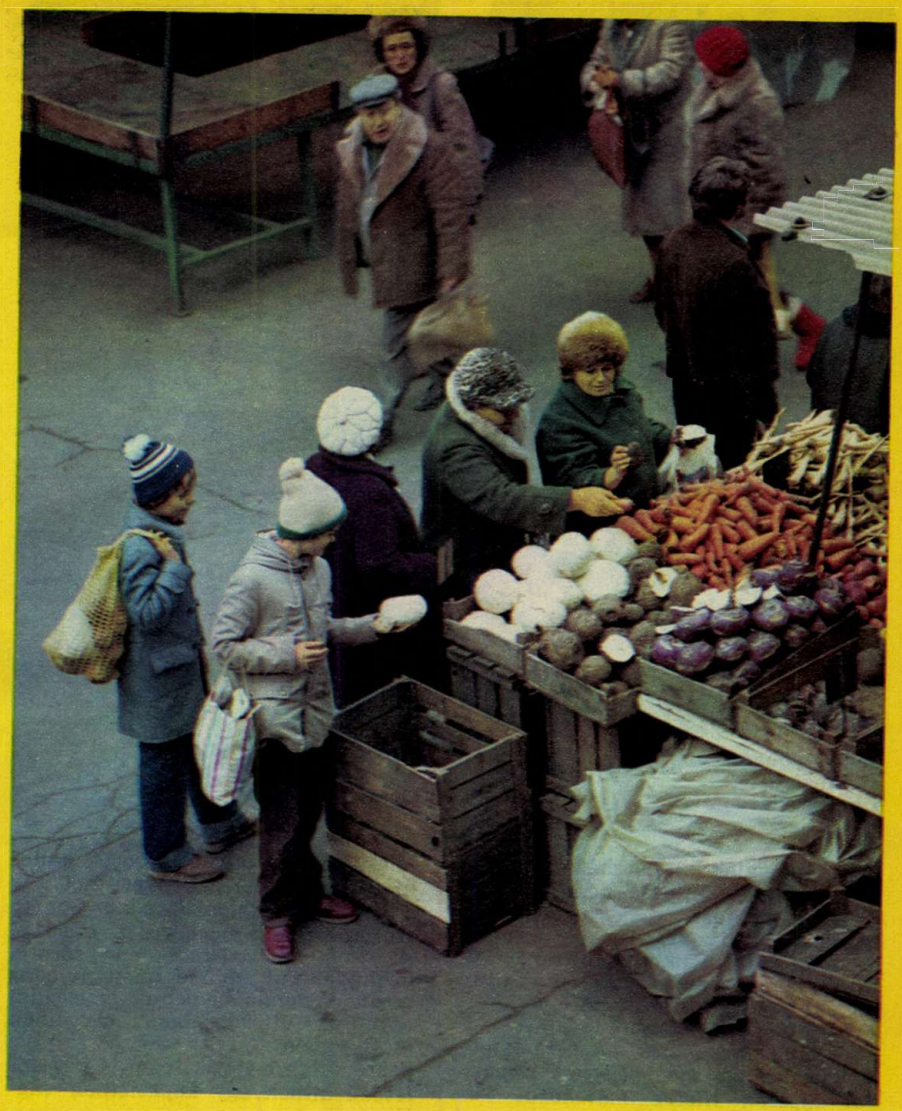

Sárospatakon az áruház előtt találkozunk az unokatestvérekkel.

— *Mire jó nekünk a szabad szombat? Például arra, hogy találkozzunk, hogy ápoljuk a rokoni kapcsolatokat* — mondja *Szűcs Krisztina* és *Zsuzsa*. Kazincbarcikáról jöttek látogatóba unokatestvéreikhez, *Frikker Lacihoz* és *Tündéhez*. A szülők is örülnek egymásnak, a gyerekek is: Laci, Tünde, Krisztina, Zsuzsa könnyű léptekkel járják a várost; nézelődnek, traccsolnak, nevetgélnek, egyszóval „hétvégéznek".

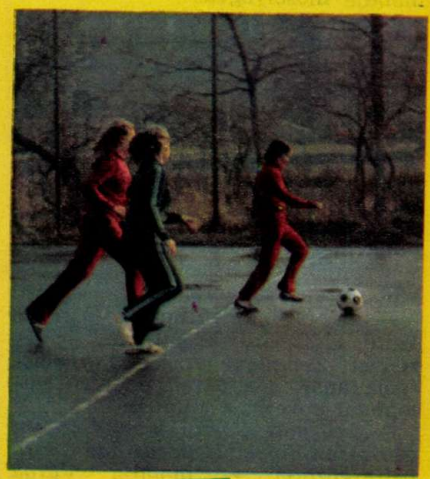

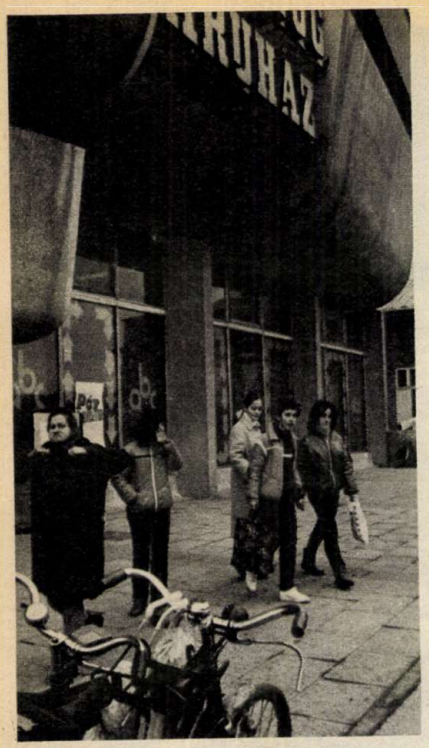

Ráérő időben jó elfoglaltság a bevásárlás

Anyu ügyel, én matekozom — életkép a tanácsban

Jé, ott valaki dolgozik! A fiúk is gereblyézhetnek

A műemlék tanácsháza most olyan csendes, mintha nem is lenne más hivatása, csak a régmúlt hangulatok idézése. Itt is szabad szombat van, csak az információs iroda tart ügyeletet. Az üvegajtó mögött egy copfos lány, *Milvius Mónika* üldögél az édesanyjával.

— *Apu két másik testvéremmel otthon főz, én meg eljöttem anyuval ügyelni, illetve matekozni* — mondja mosolyogva.

— *Na, lássuk csak, hogy is néz ki az a kétismeretlenes egyenlet?* — kérdezi a mama és mindketten a füzet fölé hajolnak.

*

Nem zavarjuk őket, továbbindulunk Szerencsre, ahol az Édesipari Vállalat művelődési házában hetven táncos lábú gyerekkel ismerkedünk meg. Hetedikesek, nyolcadikosok ropják a csárdást, amíg át nem vált a zene tangóra.

— *Lépés indulj! Egy-kettő, egy-kettő, sasszé-sasszé, nyit-zár!* — vezényel *Zempléni Árpádné* társastánc tanár, s a párok nagy buzgalommal követik a ritmust.

— *Én már tavaly is elvégeztem ezt a tanfolyamot, de az idén újra beiratkoztam* — mondja *Varga Emese.* — *Hogy miért? Szeretek táncolni, és szeretek közösségben lenni. Nagyon vidámak és hasznosak ezek a szombat délelőttök.*

*

Lézengő, magányos gyerekekkel Miskolcon találkozunk. *Ivancsik Robi* és *Lajos* öccse az ifjúsági és úttörőház udvarán ülte meg a falovakat. Itt bent, a kerítés mögött mégis csak más a helyzet, mint kint az utcán, ahol villamos csörög és autók száguldanak. Igaz, rajtuk kívül egy lélek sincs az udvaron, de ők hallani vélik a faparipák nyerítését.

— *Az apu dolgozik, a nagymama szatyrot árul a piacon és az anyu... Az anyu kórházban van* — sorolja bizonytalanul *Robi* és megszívja az orrát. Jó lenne bemenni, melegedni egyet az úttörőházban, de annak most éppen zárva van az ajtaja. Szerencsére a lovak télen is készenlétben állnak egy képzeletbeli vágtára.

*

Emőd határában alig hiszünk a szemünknek. Lehetséges volna?

— *Az a fiú ott dolgozik* — mondja kollégám, és egy rövid pillanatra nyitva felejti a száját.

Viszokai József gondos aprólékossággal gereblyézi a járda szélét és az árokpartot, eltüntetve a területről minden szemetet és egyenetlenséget.

— *Egy kis örömet akarok szerezni a szüleimnek* — mondja. Majd hirtelen hozzáteszi:

— *A munka is lehet szórakozás. Én például most kimondottan élvezem, hiszen látszatja van.*

*

Álmos a szombat reggel a budapesti Moszkva téren. Bizonytalan az indulásunk. Tanakodunk, ugyan ki kelne fel ráérő napján ilyen „hajnalban"? Azért akadnak néhányan. A hatodikos *Habó Mária*, például. Hátizsákostul ácsorog a metró kijáratánál. Fél hétkor kelt, most nyolc óra van, kilencre várja a többieket. Osztálytársait és *Szabó Györgyöt*, aki hétről-hétre kirándulni viszi a Rottenbiller utcaiakat.

— Nem lenne jó szombaton egy kicsit tovább aludni? — faggatózunk várakoztunkban.

Mosolyog.

— *Nem lenne rossz!* — mondja. — *De, aki a természetbe indul, keljen korán. Igaz, én nem vagyok régi kiránduló, ősz óta járunk a hegyekbe az osztálytársaimmal. Azóta viszont egyetlen hétvégéről sem maradtam le!*

A tér közepén málhás csapat: hátukra vetve sporttáska, vállukon síléc. *Szabó-Jilek Ádám* a Deák téri és *Károly Csaba* a Bakáts téri iskolából régi, jó barátok. Barátságuk szüleik révén kezdődött, s most ott tart, hogy idén együtt kezdtek el síelni. Most is a Szabadság-hegyre készülnek.

— S mi lesz, ha nem lesz hó?... — festjük a nem is oly valószerűtlen ördögöt a falra.

Egyszerre mondják:

— *Semmi! Akkor legfeljebb tornázunk.*

— S mit csináltok otthon, ha nem a hegyekbe indultok?

— *Tévézünk, játszunk, beszélgetünk. A szabadban azért izgalmasabb!*

*

Van, akinek a korai piac okoz izgalmat.

A sokszoknyás eladóknak minden vevő külön öröm ezen a csöndes szombat reggelen. A piacjáróknak meg maga a hely élmény.

A két *Borsy*-testvér, *Laci* és *Pisti* régi piacoló. Édesanyjuk, dr. Kutner Judit gyermekgyógyász-főorvos most is nyugodt szívvel indul ügyeletbe: rájuk bízhatja a bevásárlást.

— *Nem tudom, hogy alakult ez a mi családunkban* — magyarázza —, *de mindkét fiú örömmel vásárol. Igaz, a piacnál jobban szeretik a boltokat, de azért itt sem „adják el őket!"*

TETTEN ÉRT SZABAD SZOMBAT

Az ajtó kulcsra zárva, az úszni vágyó csak egész órakor léphet be

A testvérek krumplit vesznek, hagymát kérnek, káposztát válogatnak. Értő szemmel számolgatják a visszajárót. Már régen saját zsebpénzből gazdálkodnak, megtanultak hát a pénzzel bánni.

— Piac után mit csináltok?

— *Sietünk haza. Kezdődik a Sandokan!*

*

Csönd van a Marcibányi téri művelődési házban. Azt is hihetnénk, rossz helyre jöttünk, de a termekből kiszűrődő zaj megnyugtat bennünket: odabenn „dolgoznak"!

— *A szombat délelőtt a nyelvtanulóké* — magyarázza *Benkőné Bartha Ilona*, a ház munkatársa. — *Meglepően sokan választják szórakozásnak a tanulást. Köztük olyanok is, akiknek ez a mindennapi elfoglaltságuk: az általános iskolások.*

*

A zuglói Csömöri úti tanuszodába, ha akarnánk, akkor sem tudnánk bejutni. *„Rendnek kell lenni!"* — sugallja a kulcsra zárt ajtó, s az úszómester tekintete. Ácsorgunk hát a bejárat előtt, velünk a várakozó szülők. Az épület sarkánál megszalad a hideg északi szél. Velünk várnak a gyerekek is: *Váraljai Miklós* és testvére, *Csaba*, az Egressy úti iskola tanulói. Őket ugyan nem végleg zárták ki, mint a fölnőtteket: óránként lehet bejutni a „paradicsomba".

— Általában úszással töltitek el a szombatot?

— *Á, először vagyunk itt.*

— Jó a hosszú hétvége?

Miki helyesel, Csaba ellentmond, végre megegyeznek.

— *Jó is, rossz is. Annyiból rossz, hogy az iskolában rövidebbek a szünetek, meg többször van hatodik óra. Néha még „nulladik" is. Annyiból meg jó, hogy szombaton — azt csinálunk, amit akarunk.*

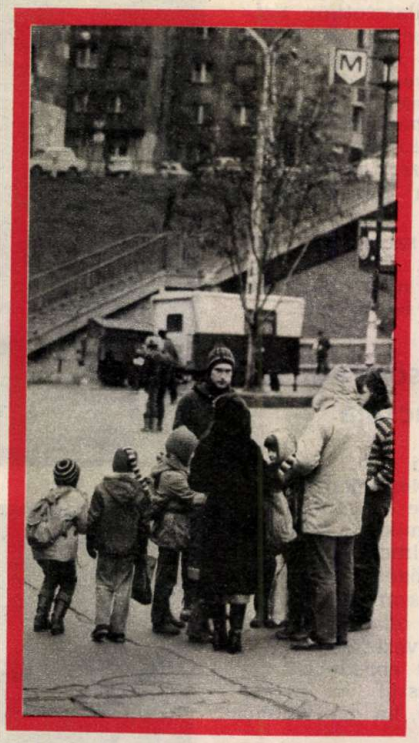

Irány a hegy! Kirándulásra indulók a Moszkva téren

A szombat még a munka napja. A szabad szombat a Marcibányi téren a nyelvtanulóké

*

Találomra indultunk el szabad szombati utunkra. Meglehet, szerencsénk volt, ha még tovább megyünk — még többet látunk. Mondjuk olyan családokat, akik még nem fedezték föl: a több idő, több lehetőség is — egymásra.

Magyar—Major
Fotó: Karasz — Wagner

Sasszé, egy, kettő! Jó hétvégi elfoglaltság a tánctanulás

Azt mondják, megtörtént: „folyt a sárga lé Hencidától Boncidáig" mégpedig akkor, amikor egy jómódú boncidai legény feleségül vette a hencidai bíró lányát és a násznép kíséretében elindultak haza. A nagy vigalom közepette megfeledkeztek a szekerekre rakott hordók csapjairól és a bor csorgott végig az úton.

Az ismert szólásmondás nyomába eredve jutottunk el Hencidára, amely Hajdú-Bihar megyében, a Berettyó partján, Újfalutól északkeletre található. Lakóinak száma ezerhétszáz körül van. Kis településnek számít, de a matuzsálem korúakat figyelembe véve talán a világelsőséget is megpályázhatná. Két száz éven felüli is él közöttük.

Ki a legerősebb?

A százhárom esztendős Péterszegi Sándor bácsi még betyárokat is látott és azt a kocsmaasztalt is, amelyiknek a lapját Vajna László tenyere szakította át.

— Idős korában is rettenetes ereje volt. De a vámőrök, akik akkoriban csak pénz ellenében engedték át az embert a hencidai hídon, nem tudták ezt. Feltartóztatták Vajnát.

— Fizess! — parancsoltak rá.

— Egy garast már letettem.

— De utána még jár egy — ráncigálták elő a katonák a mögötte álló szamarat.

— És ha a hátamra veszem?

— Azt a garast is visszakapod, amit magad után szurkoltál le — nevetgéltek hitetlenkedve a katonák.

— Akkor már adhatjátok is — mondta az öreg, és mintha csak egy csöppnyi bárány lenne, könnyedén kapta nyakába a több mázsás állatot.

Az eset szóba került az iskolában is. A gyerekek egymás szavába vágva bizonygatták, hogy köztük is vannak nagy erejűek.

— Koszorús Zoli biztos, hogy elbírna egy kisebb szamarat. Súlyt emel. Mindig megverekszik értünk — mondta Lakatos Sanyi és már futott is, hogy előkerítse a barátját.

A hetedikes fiú, akivel visszatért, magasabb, mokányabb volt a többinél. De a tekintete nagyon szelídnek tűnt.

— A bátyám igazi súlyemelő. Én csak kiegészítő sportként választottam. Szívesebben focizok és pingpongozok — mentegetőzött.

— És a verekedés?

— Nem szeretem, ha a kisebbeket bántják. Van itt egy srác, aki mindenkibe beleköt. Azért mérgesített fel, mert a gyengébbeket ütötte.

— Veled szemben ő volt a gyengébb.

— Akkor nem akaszkodtam volna össze vele.

A hörcsögvadász kacsája

Péterszegi Zoli hetedik osztályos. Nesztelen léptekkel kergette a futballt a pályán, amikor felhívták rá a figyelmem.

— Hörcsögöt fogni? Ilyenkor alszanak — mondta, amikor odahívta az úttörőcsapat vezetője.

— Mikor ébrednek?

— Tavasszal, ha melegszik az idő, ha ennivalóhoz juthatnak.

— Mit szeret a hörcsög?

— Mindent, ami ropogtatnivaló. Nagy tolvaj! Száz-kétszáz kiló gabonát képes összelopkodni. Az apró magvakat a pofazacskójában szállítja, a letört kukoricacsöveket pedig „szekéren". Az egyik hanyatt fekszik, a többiek a hasára rakják a zsákmányt, és húzzák az üregig.

Zoli meghívott a portájukra. A baromfiudvaron öt fekete tollú vadkacsa tipegett.

— Apuval vadásztam, amikor a kutyám észrevette a sérült kacsákat. Ő hozta ki a nádasból. Gyógyítgatom őket.

— Zoli tojásvadász is. Szerződése van a vadgazdasággal, órabérben gyűjti a fácántojást a keltetőtelep számára.

Gyere a szomszédba

Hencida a szalmakalapjáról lett világhírű. Napjainkban azonban már csak az idősebbek értenek fonásához, olyanok, mint a hetvenhat esztendős Adány Imre bácsi, akinek az anyja még a vásárokat járta. Konyhájuk valóságos fonoda, feleségével divatszatyrokat köt, mert azt keresik. Imre bácsi jár ki a berekbe, ott választja ki a legszebb színű, legengedelmesebb gyékényt.

Hogy a szalmakalap készítés tudományát meg lehetne menteni, a gyerekekkel meg lehetne taníttatni, szívügye a művelődési ház fiatal igazgatójának, Horváth Sándornak. Vezetésével hozzáláttak a népi értékek gyűjtéséhez, feleleventették a szomszédolást is. Azoknak a szép napoknak az emlékét, amikor esténként kicsik és nagyok, hol az egyik, hol a másik házban gyűltek össze. Fontak, szőttek, kötöttek, játszottak és főztek.

— Ti is szomszédoltok? — kérdeztem a nyolcadikos Kovács Erzsikét, aki Pesti Irmával részt vett a gyűjtőmunkában.

Mindenki választhat magának felszerelést

Az Adány házaspár. Ők még ismerik a szalmafonást

A hörcsögvadász. Zoli a baromfiudvaron most vadkacsákat nevel

A labdát is a Petőfi laktanya ajándékozta nekik

FELFEDEZTÜK HENCIDÁT!

A Berettyó fia. Dominyák Csaba vízügyi iskolába készül

— Mostanában inkább csak a gyerekek jönnek össze.

A hencidaiak közül sokan városba járnak dolgozni. Akik otthon maradnak, tehenet nevelnek, nutria telepet létesítenek. Mert az ügyeskedés, az ezermesterkedés, az állatszeretet örökség. Azt tartják, hogy a hencidai ember a jég hátán is jólétet teremt.

Faragó György
Fotó: Szalay Béla

ZSIBONGÓ

TÜSKE

Ő azt mondja: csókolom. Én azt mondom: jó napot. Ő zavarban van, és legszívesebben nem köszönne. És zavarban vagyok és örülnék, ha nem így köszönne.

Ő azt mondja: csókolom. És igazából nem így gondolja.

Én azt mondom: jó napot. És így is gondolom: szép, jó napot kívánok!

(Major)

AZ ÉN PORTRÉM

„Nálunk az iskolában kutyaügyekben mindenki tőlem kér tanácsot, mert igazán szeretem az állatokat. Otthon egy nagyon okos korcs kutyánk van. A fajtiszta blökiket mindig agyondédelgetik, s a szeretetből valahogy kevesebb jut a többi állatnak.

Persze, ha csak a négylábú barátaimmal foglalkoznék, akkor másra szinte semmi időm sem maradna. Hat éve járok zongorázni, tanulok németül, néprajzzal is foglalkozom és ki ne felejtsem a sorból az egyik legfontosabb teendőmet: rajtitkár vagyok. Kedvenc könyveimre, a lányregényekre már tényleg ritkán tudok időt szakítani. Ha mégis volna egy nyugodtabb félórám, akkor leülnék fogalmazni. Jólesik a gondolataimat papírra vetni. Ezek után talán azt sem kell mondanom, hogy a fogalmazást nagyon szeretem. Csillik Krisztinának hívnak és a gyöngyössolymosi iskola 7/b osztályába járok."

BOKSZ!...

Az előcsatározások véget értek, az ökölvívók úttörő-olimpiájának területi döntőin — Budapesten, Jánoshalmán és Sajószentpéteren — kialakult az országos döntő mezőnye. A nehezebb fajsúlyú, „szabályozott pofonok fesztiválját" Salgótarjánban rendezi a Magyar Ökölvívó Szövetség utánpótlás bizottsága, április 8-án és 9-én.

És hogy a megfelelő hangorkán se hiányozzék: úttörőknek a belépés díjtalan!

HAJRÁ!

Mi nem reszkettünk. Talán a fotós „félt"?

DOMBORMŰ-AVATÓ

Erdei Ferenc dombormű-vét avatták fel Szigetszentmiklóson. A csapatgyűlésen megjelent az alkotó, Szabó Iván (képünkön) is.

SZAKKÖRÉLET

Horvátzsidányban a tanulók egyik kedvenc tantárgya az orosz nyelv. Ódor Enikő tanárnő szakkört szervezett, s a foglalkozásokon a diákok a soknemzetiségű ország életével ismerkednek.

KÉKI BÁBOZÓK

Nem csak Szabolcsban: országszerte híresek a kéki bábozók. A kéki úttörők nem egyszerűen eljátsszák darabjaikat, maguk készítik bábjaikat is

1 PERC ÚTAZ EXPRESS-SZEL

Kalauzunk: **Novák Rudolf,** az Express osztályvezető-helyettese:

— Utazni akarsz? Fordulj a megyei irodákhoz! Akár így is hirdethetném az Express-utak egy részét, hiszen csak a legfontosabb programokat szervezzük központilag. Számos érdekes ajánlatot kínálnak a megyei irodák. Mind a 19 megyében működik Express-kirendeltség, ezekben az irodákban a környéket jól ismerő fiatal szakemberek dolgoznak. Ők szervezik a megyei irodák saját programjait — köztük a tanulmányi kirándulásokat —, de felvilágosítást adnak az EXPRESS nagy rendezvényeiről is.

NYOMJUK A SZÖVEGET...

— Micsoda?!... Hogy én lusta fráter vagyok? Nahát ez fájt. Hogy naphosszat a díványon heverészek? Ez igaz. De miért heverészek naphosszat a díványon? Na miért? Mert sohasem akad nekem való feladat. Ágyazás, takarítás, bevásárlás, portörölgetés... nevetséges. Nem mondom, ha váratlanul tűz ütne ki vagy földrengés lenne vagy árvíz vagy pusztító orkán! Majd meglátjátok, hogy erőmet nem kímélve küzdenék az elemekkel. Ezek hozzám méltó, kemény feladatok volnának. Ehhez gyűjtöm most is az erőt. Na, hagyjatok...

ZSIBONGÓ

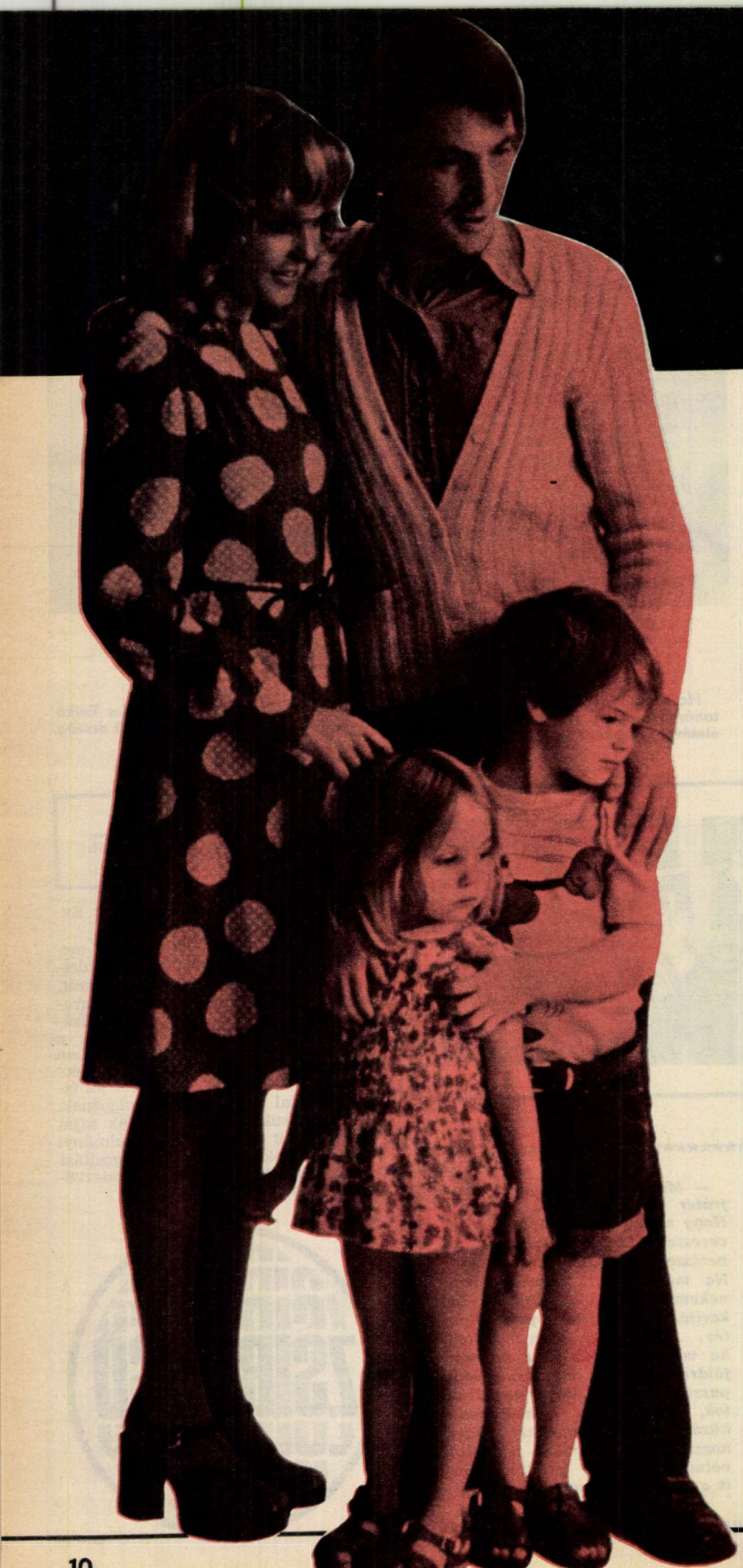

VÁLÁSI „ÁRVÁK”? III.

Korunkat sok jelzővel illetik.
Így például sajnos,
a felbomló családok
korának is szokták nevezni
az utóbbi évtizedeket.
Statisztikák bizonyítják:
soha még ennyi csonka család
nem élt a világon,
soha gyerekek még
nem álltak ily gyakran
a felcsapó indulatok
középpontjában.
A mérlegkészítés
lehangoló adata:
hazánk élen jár a válásban.
Törvényszerű-e a rengeteg
házasságbomlás napjainkban?
Mi a jobb:
együtt maradni vagy elválni,
ha már szétpattant a burok?
Kihez húzzon a gyerek
és hogy döntsön a szülő?
A csonka családban
élő gyerek valóban
„árva”, vagy csak
a divatos szóhasználat
nevezi annak?
Milyen lesz a jövő
házassága, családja?
Te milyen szülő
szeretnél lenni?
Erre keresi a választ
mostani sorozatunk,
s ehhez a témához várjuk
a diákok, tanárok, szülők,
szakemberek véleményét.
Együtt előbbre juthatunk.
A borítékra írjátok rá:
Válási „árvák”?

JÓ SZÁNDÉK ÉS ÉRTELEM

A lakótelepen megismerkedtem egy furcsa családdal. Hétvégeken már láttam őket. Negyven év körüli férj, fiatalabb feleség, s középen egy szép, hosszú szőke hajú, hétéves kislány. Ebben persze, még semmi furcsa nem lenne. Van egy nagylányuk, a nyolcadikos Mónika, aki elmondta: a kislány, akivel a szülei sétálnak, a féltestvére. Édesanyja második házasságából született. De aztán annak is válás lett a vége, majd visszatért az első férj — Mónika édesapja —, most már évek óta együtt élnek. A szülők azonban nem házasodtak újra össze sőt, az apja csak a hétvégeket tölti velük.

Egyenrangú társ

Mónika „elintézte", hogy a következő szombaton felkereshessem őket. Az ajtó elől azonban majdnem visszafordultam, bentről hamisítatlan családi veszekedés zajai szűrődtek ki. Mónika nyitott ajtót és mindjárt megnyugtatott: nem mentem rosszkor, ez nem veszekedés, hanem szenvedélyes vita.

Azon vitatkoztak éppen, hogy ki vigye el a kislányt Rákospalotára, az akkor éppen beteg édesapjához. Végül a nevelőapa győzött.

Először Mónikával kettesben, képekkel teleragasztott szobájában beszélgettünk. Régi ismerősök és „földik", vagyis lakótelepiek lévén, bátran megkérdeztem:

— A szüleid együtt is élnek, meg nem is. Rendjén valónak tartod ezt?

Számíthatott a kérdésre, vagy már sokat gondolkodott a dolgon, mert bizonytalankodás nélkül azonnal válaszolt:

— *Én mindig szerettem volna többet együtt lenni édesapámmal. De akkor megromlana a kapcsolatunk: anyu is, édesapa is hozzászokott a függetlenséghez... Vagy nem is ahhoz, hanem az önállósághoz. Biztos sokat veszekednének és azt már nem érné meg.*

Amikor hármasban, Mónika édesanyjával együtt beszélgettünk, szóba került dr. Szilágyi Vilmos „A házasság jövője" című könyve. Akkor szabadon idéztem, amit most szó szerint idemásolok:

A nyitott vagy alkotó házasságra *„az egyéni fejlődés kölcsönös elősegítését célzó elkötelezettség jellemző. A házastársak minden tekintetben egyenrangú partnerek, akik tiszteletben tartják egymás egyéniségét, s egyik sem akarja kisajátítani vagy önmagához hasonlóvá tenni a másikat."*

— *Ez nagyon szép elmélet!* — mondja Mónika édesanyja. — *Csakhogy mi nem tudjuk megvalósítani.*

— *De anya, később sem, ha elcserélitek a lakást? Ha majd édesapának is lesz külön szobája, akkor sem így akarjátok?* — kérdezte Mónika.

— *Valahogy így jó lenne...*

Méricskélés nélkül

A budapesti — XII. kerületi — Arany János Általános Iskola és Gimnázium két hetedikes tanulóját, B. Zsuzsát és K. Viktort (nevüket kérésükre megváltoztattam) a családon belüli munkamegosztásról és önállóságról kérdezgettem. Tudni kell róluk: szüleik elváltak, s mindegyikőjük az édesanyjával maradt. S jóllehet az igazgatói szobában kaptunk helyet, minden elfogódottság nélkül, határozottan megfogalmazták véleményüket.

— *Az otthoni munkában mindenkinek, a gyerekeknek is részt kell venniük* — mondja Viktor.

— *De nem szabad méricskélni, hogy ki mennyit csinált* — egészítette ki Zsuzsa. — *Aki fáradt, az nyugodtan lepihenhet.*

— S lehet-e a családtagoknak, a férjnek, a feleségnek, a gyerekeknek külön programja? — kérdeztem tőlük.

Nem beszéltek össze, nem is barátok, akik hasonlóan gondolkodnak, mégis összecsengett a válaszuk.

Viktoré: — *Külön barátjuk, külön programuk is lehet.*

Zsuzsáé: — *De ez nem mehet a család közös élete rovására.*

Nyitott család

Dr. Szilágyi Vilmos pszichológustól, aki többek között családkutatással is foglalkozik, és akinek volt bátorsága elsőként túllépni a házasság válsága feletti siránkozáson, megkérdeztem: szerinte hogyan alakul a nyitott házasságban az apa, az anya és a gyermek szerepe?

— *A modern apának nincsenek családfői előjogai és nem igényel abszolút tekintélyt. Nem nyomja el a gyermekek egyéniségét, hanem tiszteletben tartja. Igyekszik előmozdítani önállósulását, és minden téren korszerű nevelési elveket követ. A modern anyának nem kell feláldoznia magát a család oltárán. A gyermeket az apával közösen, egyenrangú társként, korszerű szellemben neveli. Az apai és anyai szerepeknek hasonlóaknak és felcserélhetőknek kell lenniük. A korszerű gyermeki szerep jellemzője pedig a szülőkhöz való bizalmas, később barátivá fejlődő viszony, a nyíltság és önállóság. A nyitott házasságban a gyerek hamar megtanulja, hogy ő sem sajátíthatja ki az apját és az anyját, ahogy a szülei sem teszik ezt egymással és gyermekeikkel. Tiszteletben tartja mások jogait, s megszokja, hogy bizonyos szabadságjogok őt is megilletik.*

— Nevezhetjük az ilyen kis közösséget nyitott vagy alkotó családnak?

— *Igen, mivel az egész családra jellemző az egymás és a társadalom felé való nyitottság, önmaguk építése és egymás alkotó segítése.*

— De hogyan lehet házgyári lakásban, egy-két szobában bezsúfolódva szép, jó hasznos alkotásra ösztönző módon élni?

— *Ehhez nem külön szoba, hanem értelmes fej és jó szándék kell. Alapként a szülők nyitott házassága, amire felépülhet a korszerű, nyitott, alkotó család.*

Szente Pál

FÜRKÉSZŐ

ROVATVEZETŐ: MONTSKÓ ÉVA

Zümm . . . zümm . . . zümm . . . Ez a zümmögés azt jelenti, hogy megérkeztem: én, a fürkész darázs. Nem gyűjtök virágport, s nem készítek mézet, de azért én is szolgálhatok nektek ínyencségekkel: a tudomány és technika legújabb híreit, érdekességeit szállítom a potrohomban. Új rovatunkban, a Fürkészőben ezentúl rendszeresen beszámolok „gyűjtögetéseim" eredményeiről. Írjátok meg, mire vagytok kíváncsiak, milyen tudományos csemegék érdekelnek benneteket, milyen titkokat fürkésszek ki nektek! Mert ugyan azt tartja a mondás, hogy aki kíváncsi, hamar megöregszik, de nekem más a véleményem. Szerintem, aki kíváncsi, az sokat megtudhat! S a tudás legalább olyan édes, mint egy nagy csupor méz.

„NEMDOHÁNYZÓ NEMZEDÉK" – hirdeti a trikóján a népszerű ABBA együttes hazai, svédországi fellépésein. A skandináv országban népszerűek a „Természetesen nem dohányzom!" feliratú kitűzők és jelvények is. Úgy látszik, ott igen hatásos a dohányzás elleni kampány, s valószínűleg ismerik a nikotin hatásával kapcsolatos legújabb vizsgálatok eredményeit is.

Japán kutatók megfigyelték – a képen látható eszköz segítségével –, hogy a dohányzás nemcsak a keringési- és az emésztőrendszerre hat kedvezőtlenül, hanem az agyműködésre, a gondolkodási képességre is. Az erős dohányosoknál lényegesen hamarabb megmutatkoznak az öregkori elbutulás (szenilitás) jelei, mint a nemdohányzóknál.

A HOLDKŐZETEK elemzéséből a Nap múltjára is lehet következtetni. Szovjet kutatók vizsgálatai arra vallanak, hogy naprendszerünk történetében kétszer ment végbe heves robbanás világító égitestünkön. Az első több, mint tízmilliárd évvel ezelőtt – akkor a Nap szupernovává alakult át, s létrejött az az anyagfelhő, amelyből a bolygók származnak. A bolygók anyagának többi részét egy majdnem ötmilliárd évvel ezelőtti robbanás vetette ki a Napból. A holdkőzetek vizsgálatából levont következtetések egybevágnak a különböző meteoritok elemzésekor tapasztaltakkal.

LÁTTATOK MÁR MEGFAGYOTT BÉKÁT? Nem is nagyon láthattatok, mert a szárazföldi békák télen sem fagynak meg, legfeljebb akkor, ha nincs idejük felkészülni a hirtelen fagyra. Különben a nulla fok alatti hőmérsékleten testük víztartalmának csak harmincöt százaléka fagy meg – ez a sejten kívüli nedvességtartalom –, míg a sejten belüli állomány továbbra is folyékony marad. A téli hónapokban ugyanis glicerin termelődik a békák sejtjeiben és ez a szerves vegyület nagymértékben csökkenti a fagyáspontot.

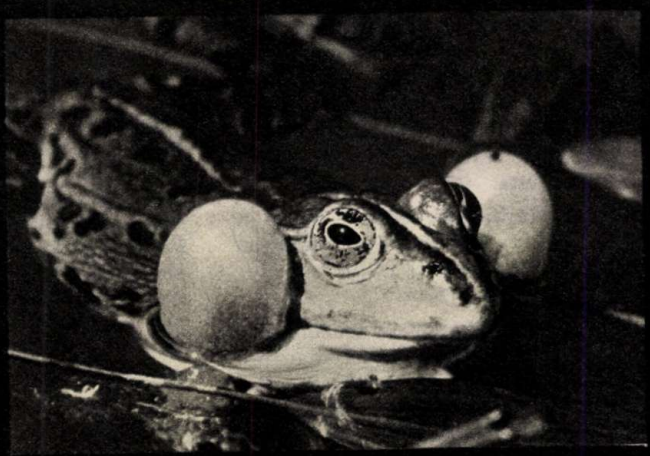

A SZIBÉRIÁT ÉS NYUGAT-EURÓPÁT összekötő nagy földgázvezeték csőrendszeréből már ezerötszáz kilométernyit hegesztettek össze. Az eredeti tervek szerint 1984-re kellene befejezni a munkát, de valószínűleg lényegesen gyorsabban sikerül elkészülni vele.

Gyilkos medúzafajt találtak a Csendes- és az Indiai-óceánban. Mérge sokkal gyorsabban öl, mint a kobrakígyóé. A Chironex fleckeri nevű medúza színe vörös, harangjának átmérője tíz-húsz centiméter, harminc-negyven tapogatókarja van, körülbelül hétszázötvenezer csalánsejttel. A mérges „kocsonya" – valahogy így fest egy ilyen medúza – a folyók torkolatvidékén él, ott ahol a sós- és az édesvíz keveredik.

Hordozható planetáriumot készítettek amerikai tudósok. A bemutatóterem olyan, mint egy lufi: felfújható nylon félgömb. Belső felszíne a vetítővászon, a vetítőkészülékkel háromezer csillag jeleníthető meg. Harminc néző foglalhat helyet a kupolában. Elsősorban oktatási célokra tervezték a hordozható planetáriumot. Tíz perc alatt bárhol összeszerelhető, s akár egy személyautó csomagterében is szállítható.

Bizonyára sokat hallottatok már a vírusok ártalmas hatásairól. E kártékony parányok némelyike influenzát okoz, mások még súlyosabb betegséget, például kanyarót vagy fertőző májgyulladást. Súlyos veszteségeket okoznak a növénytermesztésben és az állattenyésztésben is, mert a fertőzött állatok kevésbé fejlődnek, a növények kevesebb termést adnak.

Az Indiai Központi Kutató Intézet tudósai viszont egy olyan vírusfajt fedeztek fel, amelyik hasznot hozhat: nem gátolja, hanem ellenkezőleg: serkenti a növények fejlődését. A kísérletileg megfertőzött növények hetven nap alatt négyszer nagyobbra nőttek, mint egyébként. A kutatók a rostnövények termesztésében várnak nagy hasznot az újonnan felfedezett vírusfajtól.

Focisták figyelem! Adogatógépet szerkesztettek a belga ADEC cég munkatársai a labdakezelés tökéletesítésére. Az ügyes masina egy sorozatban tizennyolc labdát lőhet ki, mégpedig váltakozó sebességgel (10 és 140 kilométer/óra között), váltakozó irányban és szögben. Eddig csak a teniszezők és az asztaliteniszezők használtak ilyen adogatógépet. A könnyen mozgatható, kisméretű szerkezet neve: Jet Ball.

Méregtelenít a torma! Ezt tapasztalták amerikai vízügyi szakemberek, amikor a csípős gyökérből készült kivonattal kezeltek erősen mérgezett szennyvizet. Az új módszerrel veszélyes oldószereket és szervesanyagokat sikerült eltávolítani a szennyvízből úgy, hogy a torma-kivonat hatására csapadékká alakult vegyszereket egyszerűen kiszűrték.

A SÓS ÉS AZ ÉDES SÜTEMÉNY egyaránt káros a fogakra – állapították meg az osztrák fogorvosok iskolás gyerekek fogainak vizsgálatával. Minden harmadik iskolásnak volt szuvas foga mind a tejfogak, mind a maradandó fogak között, s ez igen rossz arány. Kevesebb perecet, pogácsát, fánkot és buktát kellene enni és több almát rágcsálni! – ajánlották a kutatók a megvizsgált iskolásoknak.

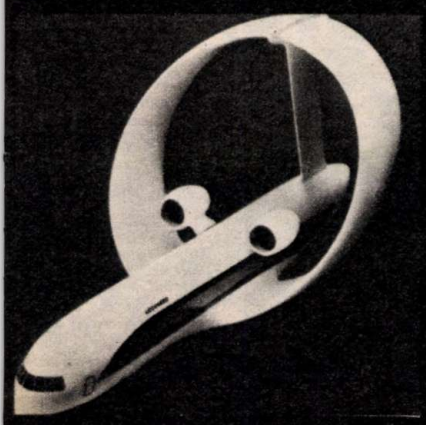

A KÖRSZÁRNYÚ REPÜLŐGÉP már nem az utópisták álma. Ezt a ma még megdöbbentő modellt a légcsavaros gépek korában álmodták meg sőt, kísérleteket is végeztek vele. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a forma tizenöt százalékos súlycsökkenést eredményezhet.

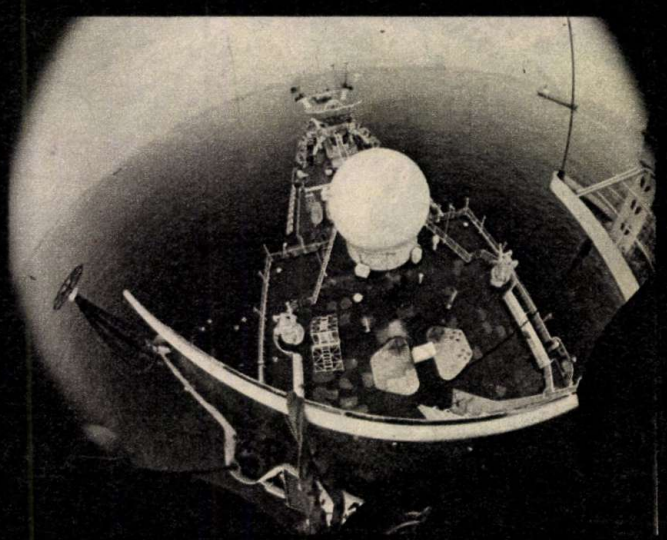

A SZOVJETUNIÓ TÁVOLI KÖRZETEIBE tudományos kutatóhajók segítségével jutnak el a televíziónézőkhöz a műsorok. Ezek egyike az „Akagyemik Szergej Koroljev". A hajó energetikai berendezéseinek teljesítménye elegendő lenne egy 25 000 lakost számláló város áramellátására.

A MŰVÉSZET ÉLETFÁJA 4

— A XVIII. század második felében alakult ki a magasztosan komoly klasszicizmus, amely nélkülöz minden fölösleges érzelmi indulatot, szeszélyt.
— Az antik világ felfedezése, az ókori formák újrateremtésének láza jellemzi.
— „Egyszerűsítse le a díszítményeket" — írta Napóleon egy kandeláber-tervezetre. Ez a rövid mondat sok mindent elárul a klasszicizmus programjáról.

A Magyar Nemzeti Múzeum, a váli templom és a Madeleine templom Párizsban

Az antik Róma lelkét, szépségét szerették volna feltámasztani a klasszicisták

neked és barátaidnak, hogy ha szeretitek ezt a műfajt menjetek el valamelyik előadásra, hiszen a társulat fiatal és tehetséges színészekből áll, akik ha kell, még kamaszlányt vagy -fiút is tudnak alakítani.

A négy „szerkesztő" — a jó kérdésekért — természetesen megkapja a Politoys játékkészítő szövetkezet ajándékait. A szokásos pop rejtvény — amit ezúttal a 8/b tett fel — megfejtését a jövő keddig, az első csöngetésig küldjétek be.

*

Címünk: Pajtás szerkesztősége, Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397. A borítékra írjátok rá: POP KLUB

MOLNÁR LACI

FERENCZ ÉVA

SZILVÁSY PÁL

ESZMÉNYI VIKTÓRIA ÉS SZOLNOKI TIBOR

MOTÖRHEAD

POP REJTVÉNY

Mi a képen látható újhullámos trió neve?

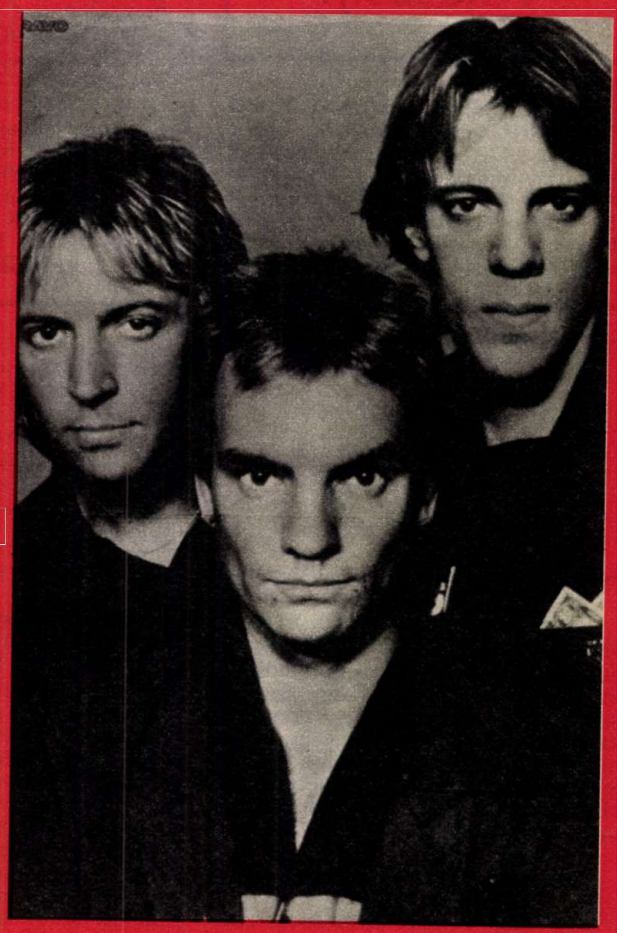

Mit üzen a Pajtás?

A „JÁTSSZ VELÜNK!" címmel 83/1. számunkban megjelent felhívásról érdeklődik Bognár Erzsébet Pomázról (Rákóczi u. 64. — 2013). Alakítsátok meg a csapatot, válasszátok meg a csapat kapitányát — aki lehet felnőtt is —, s akinek az alábbi lesz a dolga: az úttörőcsapatvezetőtől érdeklődje meg, hogy a községben hol található a bázishely. Ez az úttörőcsapatnál, a helyi művelődési házban vagy a sportegyesületben lehet, és onnan szerezze be a játék részletes kiírását. Jó sportolást!

PERZSAMACSKÁHOZ szeretne hozzájutni Szendrei Izabella Törtelen (Abonyi u. 29. — 2747). Figyeld az Állatvilág és a Kutya című folyóiratokat, a hírdetések között biztosan találsz neked megfelelő ajánlatot.

A TIT nyelvtanfolyamai iránt érdeklődik Buzsik Rita (Budapest, Boros u. 13. — 1222). Mivel a foglalkozások délután öt óra után kezdődnek és késő estig tartanak, ezért csak 16 éven felüliek jelentkezését fogadják el. Ha magánúton akarsz nyelveket tanulni, javasoljuk, hogy figyeld az újsághírdetéseket, bizonyára találsz majd megfelelő nyelvtanárt.

AZ ÖTPRÓBÁBAN részt vehetek-e? — kérdi Kéner Antónia Lónya községből. Mivel az úszást és a vízitúrázást központi helyen rendezik meg, ide feltétlen el kell utaznod. A csúcstúrán csak akkor vehetsz részt, ha a megadott öt színhely közül valamelyiken megjelensz, s teljesíted a hegymászó próbát. Vagyis: részt vehetsz a versenyben, igaz nagy áldozatot, sok utazást igényel egy-egy próba teljesítése.

„VIRÁGKÖTÉSZET" jeligére válaszoljuk: a virágkötészet a dísznövénykertész szakma része, amelyet szakmunkásképzőben és szakközépiskolában is el lehet sajátítani. A virágtermesztéssel foglalkozó szövetkezetek időnként szintén indítanak virágkötő tanfolyamot, elsősorban saját dolgozóik részére.

Leveleznénk! Válaszolj!

NEGYEDIKESEK VAGYUNK: BIMBÓ ZSUZSANNA és JULIANNA, Békés, Tátra u. 17. – 5630; WENCZLER GYÖRGY, Márok, Petőfi u. 14. – 7774; ZOMBORI JUDIT, Kismarja, Bihari út 43. – 4126; URBÁN TÜNDE, Téglás, Nagy S. u. 12. – 4243 (matricát gyűjt); HUSZ KRISZTINA, Százhalombatta, Pataki sétány 14. – 2440 (képeslapot, bélyeget, naptárt gyűjt és cserél); KISS FRANCISKA, Százhalombatta, Tóth L. út 16. – 2440 (szalvétát, naptárt és szovjet képeslapokat gyűjt); PÁSZTOR KRISZTINA, Tápiószecső, Liszt F. u. 2. – 2251; KŐVÁRI BRIGITTA, Dunaújváros, Martinovics út 34. – 2400 (9 éves); BOZZAI PÉTER, Sopron, Felszabadulás u. 11. – 9400; VÖRÖS SZILVIA, Szabadbattyán, Nefelejcs út 22. – 8151; GARAI MÓNIKA, Budapest, Mézeskalács tér 4. – 1155; JEZICSKA ÉVA, Szabadbattyán, Nefelejcs út 14. – 8151; FÜLÖP ILDIKÓ, Ibrány, Árpád u. 22. – 4484; RÓZSAHEGYI BERNADETT, Szokolya, Kassai út 11. – 2624.

ÖTÖDIKESEK LEVELÉT VÁRJUK: LACZKÓ RITA, Miskolc, Hajnóczy út 2. – 3521; BÁN SZILVIA, Örkény, Zalka u. 7. – 2377; NYIKES ILONA, Pocsaj, Petőfi út 57. – 4125; DIENES MÁRIA, Dunavarsány, Somogyi B. út 105. – 2336; BOJTOS ZOLTÁN, Ózd, Szőnyi Márton út 31. – 3600; NAGY TÜNDE, Téglás, Nagy S. u. 10. – 4243; KLEIN ANITA, Nagymágocs, Kossuth u. 64. – 6622; RAUSCH ISTVÁN, Tiszadada, Alkotmány út 10. – 4455; KOVÁCS ÉVA, Kisvárda, Sport út 14. – 4600, VARGYAS SZABOLCS, Karcag, Tisza út 31. – 5300; VIKTOR ENDRE, Paks, Kossuth út 43. – 7030 (Endre nevűekkel levelezne); KARDULECZ ERZSÉBET, Mikebuda, Vöröshadsereg u. 9. – 2736; TASI MÁRTA, Körösladány, Honvéd u. 17. – 5516; HARASZTOVICS KORNÉLIA, Sopron, Felszabadulás út 15. – 9400 (rágópapírt, kártyanaptárt és színészképet gyűjt).

Hadd meséljem el...

Levélbontónkhoz nemcsak felsősök levelei érkeznek. Már megszoktuk, hogy kisdobosok és gimnazisták is írnak, sőt, időnként egy-egy szülő is leírja gondolatait valamely cikkünkkel kapcsolatban. Nemrég egy nagymama keresett meg bennünket levelével, és örömmel adunk helyet írásának, annál is inkább, mert érdekes, régi szokásról mesélnek sorai.

ÉN IS ILLANKÁZTAM

Még alig voltam nyolcéves. Nagyon vártam, hogy tél legyen, és végre én is mehessek a jégre illankázni. Most ne gondolja senki, hogy valami női névről van szó. Az édesapám így magyarázta, hogy mit jelent: „Tudod kislányom, télen megfagy a patak, szép sima jég lesz a teteje és a gyerekek odajárnak csúszkálni. Igenám, de még cipőjük sincsen becsületes, ezért szüleik tiltották nekik, hogy a jégre menjenek koptatni a szegényes lábbelijüket, mert az illankázás annyit jelent, elillannak a jégen. Tehát az a szó, hogy illankázik, csúszkálást jelent".

Ezen a télen olyan nagy hó esett, hogy ha beleálltunk, ki sem látszottunk belőle. És a patakot is ilyen nagy hó borította. Tanakodni kezdtünk, hogyan szabadítsuk ki a jeget, mígnem odajött az egyik kislánynak a kutyája és kaparni kezdte a havat. Mindjárt kész lett a terv: minden gyerek elhozza a kutyáját és a szánkóját. Legközelebb már így indultunk a jég megtisztítására. Egy hét telt el, amíg végre akkora darabot sikerült megtisztítani, amin lehetett szánkózni. Közben a gyereksereg jól kifáradt, volt aki egy-egy napra ki is maradt a munkából, egyedül a kutyák nem fáradtak el. Húzták a megrakott szánkókat és közben vígan csaholtak. Nagy örömünk volt, amikor végre elkészült a jégpályánk, készültünk a másnapi illankázásra. Reggel indultunk a jég felé, de már messziről olyan csapkodást hallottunk, mint mikor ruhát sulykolnak a vízben. Az asszonyok a jégpályát több helyen kivágták és vígan mostak, tereferéltek közben. Mikor odaértünk, s láttuk, hogy mi lett a munkánkból, sírva fakadtunk. Majd dühünkben elkezdtük hógolyóval dobálni a mosónőket, és kiabáltuk, hogy csináljanak helyet maguknak másutt, ne a mi nehéz, fáradságos munkánkat tegyék tönkre. Nem volt kegyelem, a hógolyók egymás után röpültek, amíg végre összeszedték a sok ruhát és a mosószékeket, és szitkozódva elvonultak. Odahaza már tudtak a hógolyó-támadásunkról, s hiába nekünk volt igazunk, minden gyerek megkapta a magáét. Ennek ellenére sokáig mulatott a falu az eseten, hogy a mosónőknek futni kellett a gyerekek hógolyóitól.

özvegy Ságiné, Budapest

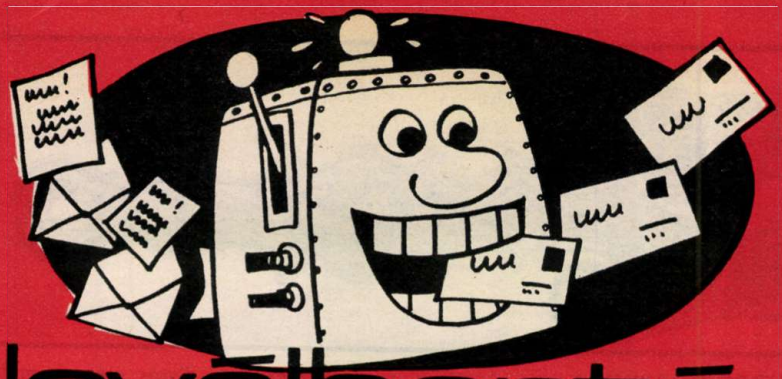

levélbontó

Napsugár és Jóbarát

Községünkben, Jászfényszarun megalakult iskolában a felső tagozatos színjátszókör Napsugár névvel. A múlt nyáron kapcsolatba léptünk egy szlovák színjátszó csoporttal, majd cserelátogatást szerveztünk velük. A nevük: Jóbarát, Kassa városától nem messze, Buzita nevű faluban élnek. Először mi utaztunk ki hozzájuk Csehszlovákiába. Nagy volt az izgalom, hiszen sokan először léptük át a határt. Kassán megnéztük a Dómot, ahol láttuk II. Rákóczi Ferenc síremlékét, majd indultunk tovább Buzitára. Itt már vártak a gyerekek bennünket. Előadtuk a Lúdas Matyit, s mindannyian egy-egy szlovák társunknál szálltunk meg. Másnap sokat beszélgettünk, játszottunk együtt, majd indultunk hazafelé. Krasznahorka várában megnéztük a múzeumot, majd a dobsinai jégbarlang gyönyörű jégképződményeit. Két hét múlva pedig mi is vendégül láttuk a Jóbarát együttest, ekkor ők mutatkoztak be falunkban szép sikerrel. A búcsúzásnál elhatároztuk, hogy barátságunkat továbbra is fenntartjuk.

Zsoldos László és **Kiss Zoltán**,
Jászfényszaru

Mondjunk valami újat! Játékverseny

Homok nevű községből kaptuk a hirt Kiss Andreától, a Bányai Kornél Úttörőcsapat tudósítójától. „A csapatvezetőség nemrég felhívást intézett az őrsökhöz, hogy kutassanak fel három kevésbé ismert játékot, s nevezzenek be az „Úttörőjátékok bemutatójára". Az volt a cél, hogy az őrsök minél több játékot tanuljanak egymástól. Az eseményre lázasan készült az egész iskola, és a versenyen vidám, játékos hangulatban mutatták be az őrsök játékaikat. A pontozóbizottság végül is a nyolcadikos Vadvirág őrs „Szolidaritás" című játékának ítélte az első helyet, a hatodikos Olimpia őrs Kacsingatós játékának a másodikat és az ötödikes Mókus őrs a Kerek a káposzta című játéka a harmadik lett."

Apró — rock Tini — pop

Már 90. fellépésére készül Lökösházán egy tini popegyüttes, a WAMSZ. Az elnevezésük mozaikszó, az együttes tagjai nevének kezdőbetűiből tevődik össze. A Békés megyei kisközség általános iskolájának úttörőzenekara, átlag életkoruk 13 év. Heten vannak, a legidősebb tag 16 éves, a legfiatalabb 12. Ami az éneklés színvonalát illeti, előfordul néha egy-egy mutáló hang, viszont a tinik zenei felkészültsége kimagasló. Koncertjeik első felében „saját" számokat adnak elő, amelyek szerzői Viszokai János, az iskola egyik tanára és fia, Róbert, a szólógitáros. A második részben pedig világslágereket játszanak. WAMSZ-ék egyelőre szerények, bár két tévéfellépés van hátuk mögött, és most készülnek a KI MIT TUD?-ra.

Dezső László, Lökösháza

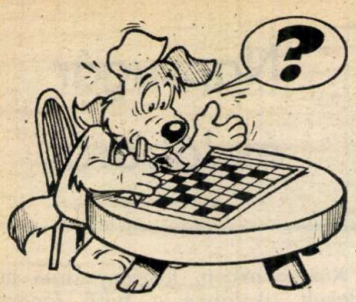

TÖPRENGŐ

RÉGI TÁRGYAK

Olyan tárgyakat látsz ezeken a rejtvényes képeken, amelyeket hajdanán az egyszerű, falusi emberek használtak. Ma már jobbára csak a néprajzi múzeumokban találhatók.

A rejtvények megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: február 28. (Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397.) A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

A 3. SZÁM MEGFEJTÉSEI: SZÍNESEK: a gyurgyalag. – NEM KÖNNYŰ A VÁLASZ: királyka, gaur (dzsungeltulok), a daru magas, a túzok nagy testű, ezüstsirály, a gerle is és a balkáni gerle is. – PONTRÓL-PONTRA: egy madár után kapaszkodó macska. – IGAZ? NEM IGAZ?: igazat mondott. – BETŰREJTVÉNYEK: sárgarigó (vándormadár), veréb. – FÜVOLÁS: a nyitnikék . . . az énekét. Cinege. – ITT AZ ENNIVALÓ: a vörösbegy. – ÓKORI HIEDELEM: . . . azt hitték, a kakukk télen karvallyá változik.

NYERTESEK. A 2. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Csigó György, Pápa; Herczeg Edina, Kecskemét; Ilku Gyöngyi, Gyulatanya; Nagy Csilla, Alattyán; Domonkos Ibolya, Csömödér; Nánási Magdi, Túrkeve; Szigeti Éva, Kétsoprony; Varga Anikó, Csárdaszállás; Illés Andrea, Lengyeltóti; Lovas Ilona, Bököny; Öreg Eszter, Békés; Szabó Ildikó, Elek; Tóth Edit, Gyöngyöshalász; Novák Éva, Ászár; Mánya Gyula, Tata; Bacsa Katalin, Csesztve; Szakály Annamária, Tényő; Sólyom Barnabás és Bertalan, Siklós; Becsei Éva, Igrici.

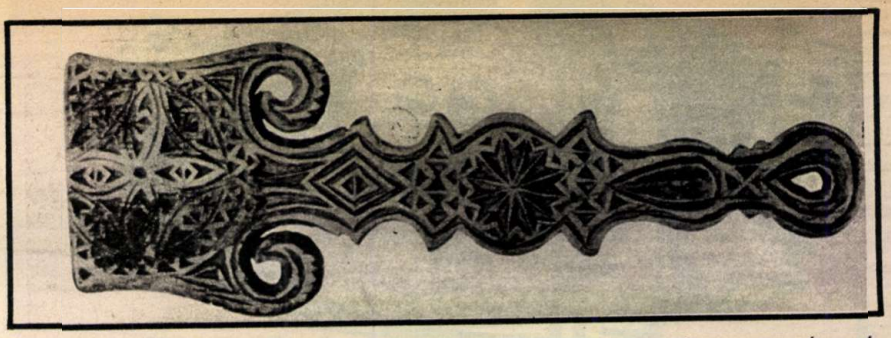

TRÉFÁLKODÓK. Mihály bácsi: „Látjátok gyerekek? Ezzel a díszes szerszámmal takarítottuk meg a sártól a kapánkat munka után." Mari néni: „Ne higgyétek el, Mihály bátyátok csak tréfál. Ez az én palacsintasütő edényemnek volt a nyele."

A KALAPOS. Cserépből készült és ólommázzal vonták be ezt a fejet. Vajon mit tartottak benne? A versike utolsó szavát kell kitalálnod.

Mit tart bennem az én gazdám?
Apróra vágott és . . .no, hány?
De sokszor vesz a kezébe,
Hogyha kell neki a . . . . .

MIT TARTOTTAK BENNE? – Ezt kérdezte a turista az öreg házigazdától. Mire az öreg így válaszolt: „Ha az úrnak rendes szeme van és nem tyúkszeme, akkor láthatja, hogy a feleségem akkor is felnyitotta a kosár födelét, ha tésztát akart gyúrni!"

TÜKRÖS JELENET. Mit gondolsz, kiknek a találkozását örökítette meg a fafaragó mester? A: grófokét, B: városi polgárokét, C: pásztorokét.

VÁSÁRFIA. Annus néni a vásárról hozta ajándékba a lányának. Azt mondta: „Legyen ez . . ." (Az alábbi összetett szó betűit rakd helyes sorrendbe. Az első betű névelő.)
RÓKAVÁROSRA

MI LEHET EZ? A: gyümölcsfából faragott, ékrovással díszített mogyorótörő. B: kisgyermekek mulattatására készített játék: két állatfigura, amelyeket táncoltatni lehetett. C: a patakban mosó asszonyok ezzel a csíptetős szerkezettel öblögették tisztára a szappanos ruhákat.

VASALÓ. Jobban mondva, simító. A kimosott, megszáradt, gyűrött ruhákat ezzel simították ki. A szerszám népies nevét megtudhatod, ha az alábbi szavak ugyanazon a helyen álló betűit összeolvasod.

Mari ángyó nem gorombáskodott. Olykor rémes leleményességgel okoskodott.

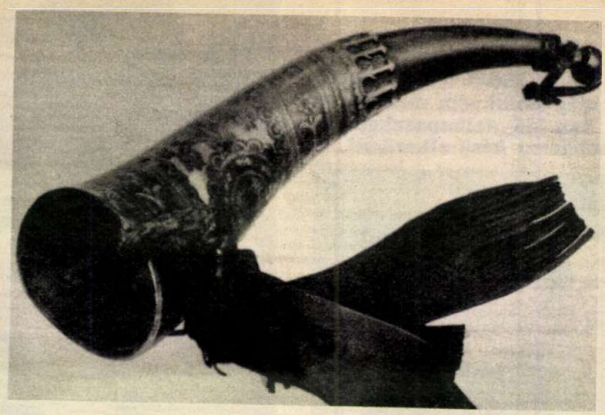

VITATKOZÓK. Andris és Laci így beszélget a múzeumban:

Laci: Ha nekem ilyen dudám lett volna szilveszterkor, mindenki rám figyelt volna az utcán. Micsoda hangja lehet egy ilyen dudának!

Andris: Hangja? Legfeljebb kólával öntötted volna tele, s ebből ihattál volna. Így valóban megbámultak volna.

Kinek van igaza?

A MŰVÉSZET ÉLETFÁJA

1. Budapest belvárosában látható a Pest megyei tanács székháza. Jókai Mór melyik regényében szerepel ez a klassicista épület? A: Rab Ráby? B: Kárpáthy Zoltán?

2. Képünk a debreceni nagytemplom belsejét ábrázolja. (1849. április 14-én itt választották Kossuthot kormányzóvá.) Mikor kezdték el építeni a templomot? A: 1750? B: 1805?

3. Jacques—Louis David festette ezt a képet. A francia forradalom egyik vezéregyéniségének, Marat-nak a halálát ábrázolja. A festő a forradalom előtt vagy után született?

4. A XVIII. században készült ez az urna, amelynek a formája és díszítése az ókori görög-római vázákhoz hasonlít. Kék alapon fehér fríz díszíti. Mi a fríz?

5. A régi kor hangulatát idézi e hálószobarészlet, amely a franciaországi Malmaisonban látható. Josephine császárnéé volt. Hogy hívták a férjét? A: Napóleon? B: XVI. Lajos?

6. Brocky Károly: Anya és gyermeke. A művész 1849. után Angliában telepedett le. Az eredeti képet hol őrzik? A: Londonban? B: Budapesten, a Nemzeti Galériában?

(Ezeket a megfejtéseket külön levelezőlapon küldd be! Azt is írd rá: ÉLETFA. Eredményhirdetésre a sorozat végén kerül sor.)

Indul a kori-vonat, még senki sem maradt le, van idő „felkapaszkodni", sohasem késő elkezdeni . . .

Akinek egy nagy álma van, tanuljon meg mindenki korizni: dr. Jakabházy László

Nem csekélység: lábon maradni a jégen, jókora feladat a kezdőknek

PINGVINEK, FÓKÁK, ROZMÁROK

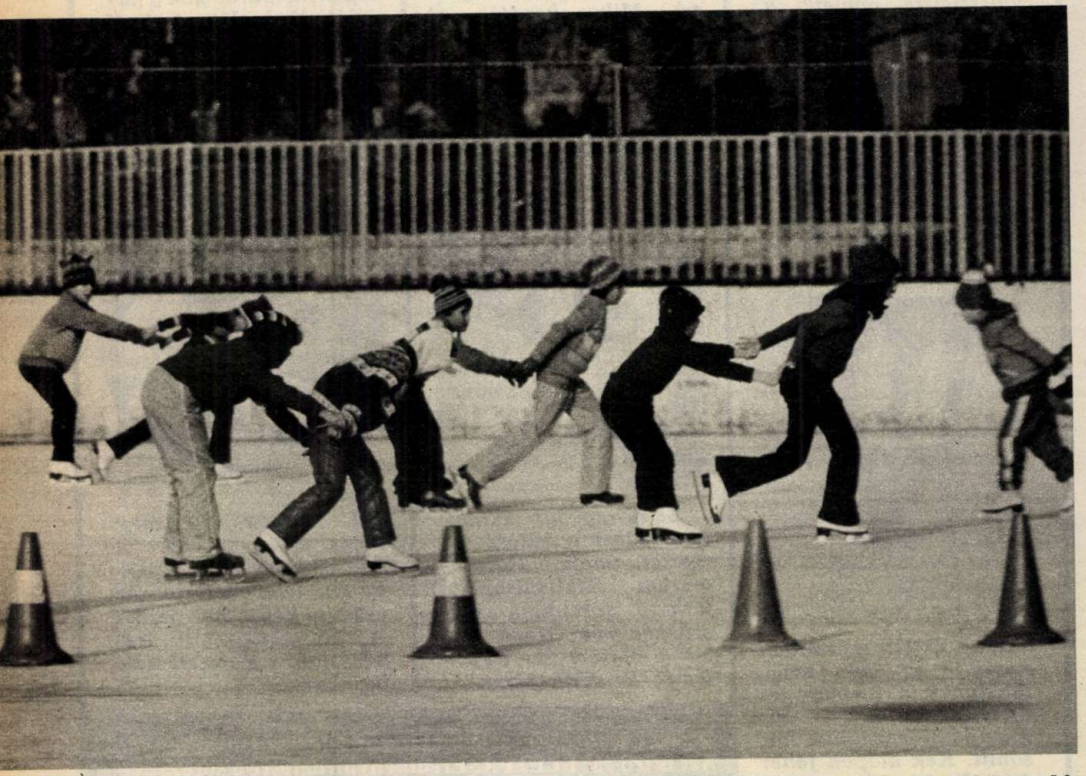

Párosan könnyebb a tanulás a jégen

Behajlított térddel nehezebb, ezt már csak az ügyesebbek tudják . . .

Teljes lendület, a haladók már az indulásnál élvezik a gyorsaságot, a száguldást

. . . és hódok. Azaz óvodások, alsó, felső tagozatosok és középiskolások. Úgy véljük, ez a megállapítás azért némi magyarázatra szorul.

— *Januárban kezdődött meg a fővárosban a szervezett óvodai, iskolai korcsolya oktatás* — mondja *dr. Jakabházy László*, volt sokszoros válogatott jégkorongozó, a Testnevelési Főiskola tanára, az akció megteremtője, lelke. — *A KISZ Központi Bizottsága védnöksége mellett sokan vállaltak szerepet ebben a munkában. Elméletileg negyvenezer gyereket taníthatunk meg korcsolyázni márciusig. Jelentkezni még mindig lehet a Testnevelési Főiskola 155-095-ös telefonszámán!*

— *A jelentkezők közül korosztályonként kiválasztjuk a legügyesebbeket, ők alkotják majd a pingvinek, fókák, rozmárok, hódok csoportjait, vagyis a magyar műkorcsolyázás, gyorskorcsolyázás és jégkorongozás utánpótlását. Az a tervünk, hogy mozgalmunkat vidékre is kiterjesszük, a Művelődési Minisztérium elvállalta, hogy vidékre is eljuttatja „Korcsolyázz" című kiadványunkat, amely sok segítséget ad a korizáshoz. Segítségével például könnyebb lesz jégpályát készíteni az iskola udvarán, de az olvasók megtudhatják belőle, hogyan kell öltözködni a korcsolyázáshoz, miként lehet felkészülni a jeges edzésekre.*

Egyelőre még csak a városligeti Műjégpályán folynak a „korisuli" órái. Reméljük, hogy nemsokára már az egész országban elterjed ez a vidám, hasznos tantárgy".

Wagner Margit képriportja

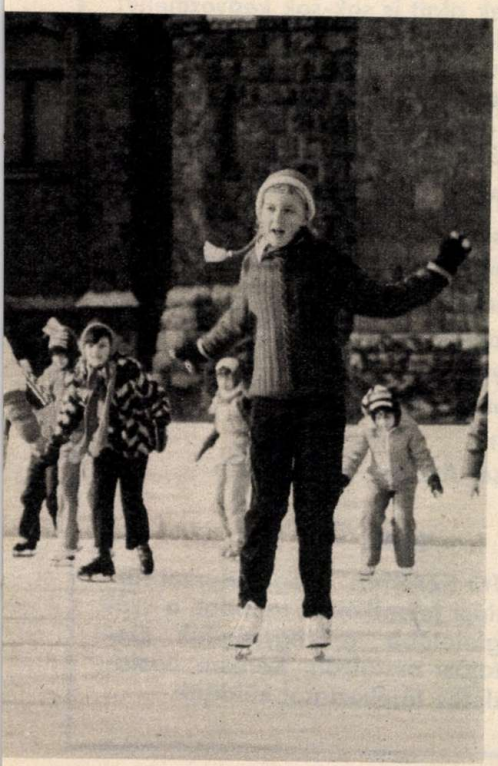

Kell egy kis idő, amíg kecsessé, könnyeddé válik a mozgás

HOZZÁNK JÖSSZ? JÓL JÁRSZ!

Az 1983–84-es tanévre 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett lányokat szövőnek, fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, szerkezeti lakatos, textilipari gépszerelő szakmára beiskolázunk szakmunkástanulónak.

Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: villanyszerelő, műszerész szakmában 250 Ft, a többi szakmában 500 Ft társadalmi ösztöndíj, ezenkívül a tanulmányi eredménytől függően 410–620 Ft tanulmányi ösztöndíj, plusz 130 Ft jövedelempótlék.

Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 3 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban. A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal.

A szakmunkásvizsga után szövő munkakörben bérbesorolástól függően alakul a kereset. A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen hétfőtől csütörtökig 8–15 óráig.

Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Cím: PATEX Angyalföldi Szövőgyár Budapest XIII., Fáy u. 81–83. – 1135

FIÚK, LÁNYOK FIGYELEM!

Ha még nem döntöttél arról, hogy milyen szakmát tanulj, akkor fogadd meg a tanácsunkat, jelentkezz **TEXTILKIKÉSZÍTŐ** szakmunkástanulónak. E szép szakma egyik ágát, a **TEXTILFESTŐ** és **-KIKÉSZÍTŐ** szakmát egyaránt ajánljuk **LÁNYOKNAK** és **FIÚKNAK**; másik ágát, a **TEXTILNYOMÓ** szakmát csak **FIÚKNAK.**

Szakmunkástanulóink tanulmányi ösztöndíja 160–600 Ft, társadalmi ösztöndíja 450—500 Ft között van havonta. Vidéki tanulóink kollégiumi elhelyezéséről gondoskodunk. Az elméleti oktatás Budapest egyik legszebb, legkorszerűbb szakmunkásképző intézetében, a gyakorlati oktatás részben tanműhelyben, részben a vállalat gyáraiban történik. I. éves tanulóink 1500 Ft ruházkodási segélyt is kapnak.

Érdeklődésre — színes képekkel tarkított — részletes tájékoztatót küldünk.

Jelentkezni, érdeklődni lehet:
PAMUTNYOMÓIPARI VÁLLALAT
személyzeti és oktatási főosztály
Budapest III., Fényes Adolf u. 19–21. — 1036
Telefon: 687-834

JÓL JÁRSZ,

HA A PAMUTFONÓIPARI VÁLLALAT SZAKMUNKÁSTANULÓJA LESZEL!

Csak 3 év szorgalom, s a jövedelmed havonta 3200–6000 Ft-ig mehet!

Az 1983 szeptemberében induló tanévre is várjuk az általános iskolát végzett és most végző lányok jelentkezését budapesti és vidéki gyáregységeinkbe fonalgyártó szakmára.

Már a tanulóévek alatt is sok-sok kedvezmény: díjtalan kollégiumi, leányotthoni elhelyezés, tankönyvek, tanszerek, munkaruha, iskolaköpeny, 5 Ft-ért napi háromszori étkezés, havonta 500 Ft szociális ösztöndíj, 320–700 Ft tanulmányi ösztöndíj. Válassz gyáregységeink közül!

PAMUTFONÓIPARI VÁLLALAT

- **Lőrinci gyára**
  Budapest, Gyömrői út 85–91. – 1183;
- **Újpesti Cérnagyár**
  Budapest, Váci út 91. – 1044;
- **Kaposvári gyár**
  Kaposvár, Jutai u. 6. – 7400;
- **Miskolci gyár**
  Miskolc, József Attila u. 21. – 3527;
- **Váci gyár**
  Vác, Vám u. 1. – 2600.

„FONALGYÁRTÓ SZAKMA" megjelöléssel várjuk továbbtanulási jelentkezési lapodat a számodra legmegfelelőbb gyáregységünk személyzeti és oktatási osztályán. Kérésre postafordultával részletes tájékoztatót küldünk.

FIGYELEM!

Az ország egyik legjelentősebb nagyvállalata a Magyar Hajó- és Darugyár várja az általános iskolát végzett tanulókat az alábbi szakmákra történő beiskolázási lehetőséggel:

– szerkezetlakatos, csőszerelő, gépszerelő, ács-állványozó, hegesztő, gépiforgácsoló (esztergályos), villanyszerelő, öntő.

Gondtalan tanuláshoz biztosítunk: kollégiumi elhelyezést, korszerűen felszerelt tanműhelyt, tanulmányi ösztöndíjon felül szakmától függően 250–500 Ft társadalmi ösztöndíjat, napi 3 Ft térítésért ebédet; nyereségrészesedést üdülést balatoni üdülőinkben, sportolási lehetőséget vállalatunk nyolc sportszakosztályában.

Minden héten szabad szombat.

A szakmunkásvizsga után – továbbtanulási lehetőség – munkába álláskor 1500–2000 Ft juttatás – modern munkásszállás – jó kereseti lehetőség.

Érdeklődni és jelentkezni az alábbi címeken lehet:

MHD központi oktatási osztály
Budapest, Váci út 202. 1904
Telefon: 296-203.

MHD Tiszafüredi Gyáregység
Tiszafüred
Telefon: 53

MHD Balatonfüredi Gyáregység
Balatonfüred
Telefon: 06-80-40-100.

MHD Váci Gyáregység
Vác, Derecske, dűlő
Telefon: 06-27-11-411.

GYERE HOZZÁNK!

Ötnapos munkahéttel dolgozó gyárunkba jó kereseti lehetőséget nyújtó fonó-szövő szakmára lányokat, textilgépszerelő, lakatos és villanyszerelő szakmára fiúkat szerződtetünk szakmunkástanulónak, akik az 1982–83-as tanévben fejezik be az általános iskolát. A tanulóidő 3 év. A tanulóidőre ingyenes kollégiumi elhelyezést és teljes ellátást biztosítunk. Havi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően 900–1120 Ft között van. Az utolsó évben már teljesítménybér! Szakmunkásvizsga után a lányok leányszállóban, a fiúk albérletben kerülnek elhelyezésre. Jelentkezés levél útján „Szakmunkástanuló" hivatkozással történik.

PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA
személyzeti osztály
Budapest XI. ker.,
Hauszmann A. u. 20.
Levélcím: 1502
Budapest, Pf. 43.

KEDVES PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PNYV Kelenföldi Textilgyár az 1983/84-es tanévre felvesz általános iskolai végzettséggel rendelkező **LÁNYOKAT fonó, szövő, kötő, FIÚKAT textil- és ruházati ipari gépszerelő szakmunkástanulónak 16 éves korig.**

FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

Tanulmányi idő 3 év.

Ösztöndíj: a tanulmányi eredménytől és évfolyamtól függően, fonó- és szövőtanulónak 350—700 Ft, kötő- és textilipari gépszerelő tanulóknak 150—550 Ft havonta. JUTTATÁSOK: vidéki fonó-, szövő- és kötőtanulóknak havi **500 Ft,** budapesti tanulóknak havi **450 Ft,** textilipari gépszerelő tanulóknak **250 Ft** vállalati ösztöndíjat fizetünk — a nyári szünidőre is.

Kollégiumi elhelyezését minden vidéki tanulónak biztosítjuk, teljes ellátással, munkaszüneti napokon is.

Iskolaköpenyt, füzetcsomagot, munkaruhát a gyár, tankönyvet az iskola térítésmentesen biztosít.

Évente két alkalommal kedvezményes textilvásárlás a vállalat termékeiből.

III. éves tanulóinkat 90%-os teljesítménybérben foglalkoztatjuk, részükre nyereségrészesedést fizetünk.

Szakmunkásvizsga után a kereset **3500—4500 Ft.** Leányotthonunkban a vidékiek elhelyezését biztosítjuk, havi **100—160 Ft-ért.**

Továbbtanulásra lehetőséget adunk.

Részletes tájékoztatást adunk szóban vagy írásban.

Érdeklődők részére üzemlátogatást biztosítunk.

CÍM:

PNYV Kelenföldi Textilgyár
személyzeti-oktatási osztály
Budapest XI.,
Budafoki út 111—113.
— 1117
Telefon: 868-955/191 mellék.

HIRDETÉS

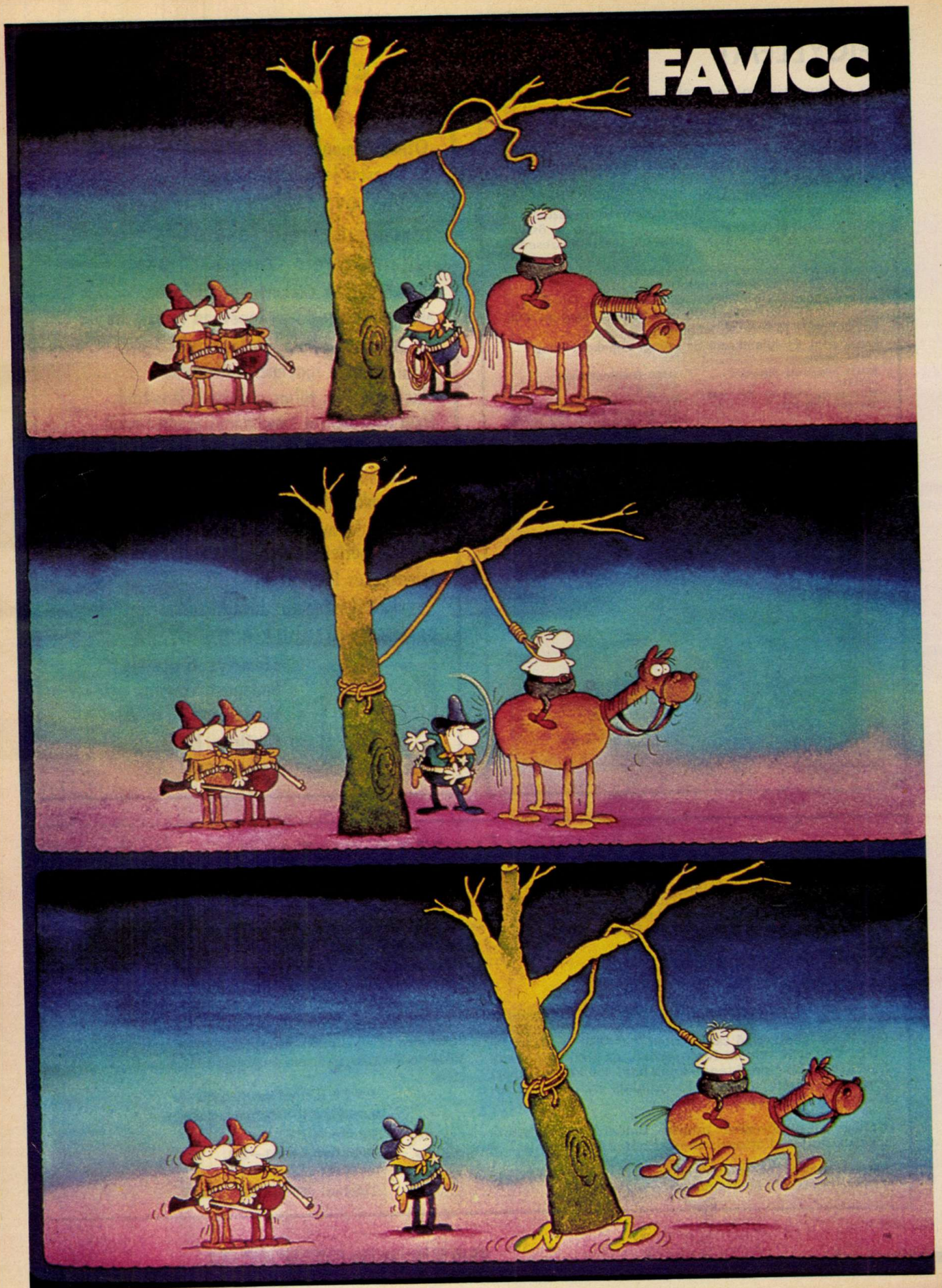
FAVICC

A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK

szeretettel várja az általános iskolát végző fiatalok jelentkezését az alábbi szakmákra: **általános vegyianyaggyártó, esztergályos, marós, hegesztő, vas- és fémszerkezeti lakatos, ács- és állványozó, kőműves (kiemelt szakmák), géplakatos, vegyigépszerelő, diesel-mozdonyszerelő, felvonószerelő, villanyszerelő, villamosgép-szerelő, elektroműszerész, irányítástechnikai műszerész, üvegműves, épületasztalos, szobafestő- mázoló és autószerelő.** Kiemelt szakmákban a tanulók a tanulmányi ösztöndíjon felül havi 200 Ft kiegészítést kapnak.

A tanulókkal szerződést kötünk társadalmi ösztöndíjra, melynek összege 250—500 forintig terjed.

Vidékiek részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

A gyakorlati oktatás idején a tanulók kedvezményes ebédet, védőételt térítést, védőruhát, tanulmányi eredménytől függően nyereségrészesedést kapnak.

A törzsgárdatagság elismerésénél a tanulóéveket beszámítjuk. Dolgozóink pihenését szolgálják a Duna és a Balaton melletti üdülőink. Számtalan sportolási lehetőséget nyújtanak a vállalat sportszakosztályai.

A szakmunkásvizsga letétele után a vállalat a továbbtanulni szándékozókat támogatja.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a **Budapesti Vegyiművek személyzeti és oktatási osztályán (Budapest IX., Kén utca 5. — 1097. Telefon: 277-275)**

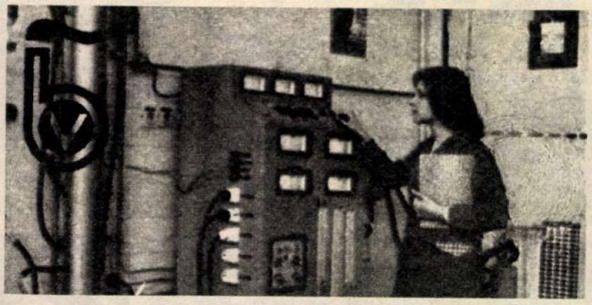

FIATALOK FIGYELEM!

Általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat felveszünk az 1983—84-es tanévre fonó és szövő, fiúkat textil- és ruházati ipari gépszerelő, géplakatos és villanyszerelő szakmunkástanulónak.

FELSŐ KORHATÁR: 15 ÉV. TANULÓIDŐ: 3 ÉV

TÁRSADALMI ÖSZTÖNDÍJ: 500 FT

TANULMÁNYI ÖSZTÖNDÍJ: EREDMÉNYTŐL FÜGGŐEN 350—550 FT

ÖSZTÖNDÍJ-KIEGÉSZÍTÉS: 190 FT. TELJES ELLÁTÁS ÉS ELHELYEZÉS KOLLÉGIUMBAN HAVI 210 FT-ÉRT, TANKÖNYV ÉS MUNKARUHA DÍJMENTESEN. SZAKMUNKÁSVIZSGA UTÁN A HAVI KERESETI LEHETŐSÉG 4000 FT-TÓL 4500 FT-IG.

Jelentkezni lehet szombat kivételével bármely munkanapon 7 órától 16 óráig személyesen.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk. A gyár címe: PNYV MAGYAR PAMUTIPAR személyzeti és oktatási osztály Budapest, Lahner Gy. u. 30. 1046

Telefon: 693-111/115-ös mellék vagy 693-847.

VÁRUNK BENNETEKET AZ ÉPÍTŐIPARBA!

Tanuljatok olyan szakmát, amellyel felnőttkorban megkönnyítitek a saját otthonotok megteremtését. Ebben nyújt segítséget a Fővárosi 4. sz. Építőipari Vállalat, amely az 1983—84-es tanévre szakmunkástanulókat iskoláz be az alábbi szakmákra:

KŐMŰVES, KŐFARAGÓ, ÉPÜLETBURKOLÓ, ÁCS-ÁLLVÁNYOZÓ, SZOBAFESTŐ-MÁZOLÓ (TAPÉTÁZÓ), FAPADLÓZÓ ÉS MŰANYAGBURKOLÓ, ÉPÜLETASZTALOS, ÉPÜLETLAKATOS, ÉPÜLETVILLAMOSSÁGI SZERELŐ, GÁZVEZETÉK- ÉS KÉSZÜLÉKSZERELŐ, BÁDOGOS.

Jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik az 1982—83-as tanévben fejezik be a nyolcadik osztályt, illetve azok, akik már elvégezték és a 16. életévüket még nem töltötték be.

Tanulmányi idő 3 év, felvételi vizsga nincs.

Munkaruhát, kedvezményes étkeztetést biztosítunk. A vidékieket tanulóotthonunkban helyezzük el, napi háromszori étkezés biztosításával. Havi 250—500 Ft-ig társadalmi ösztöndíjat is fizetünk a tanulmányi ösztöndíjon kívül.

Jelentkezni, érdeklődni lehet a személyzeti osztályon (Budapest IX., Hámán Kató u. 3—5.) vagy a tanulóotthonban (Budapest VIII., Bláthy Ottó u. 6—8.).

ALASZKAI ARANYRÖGÖK 7

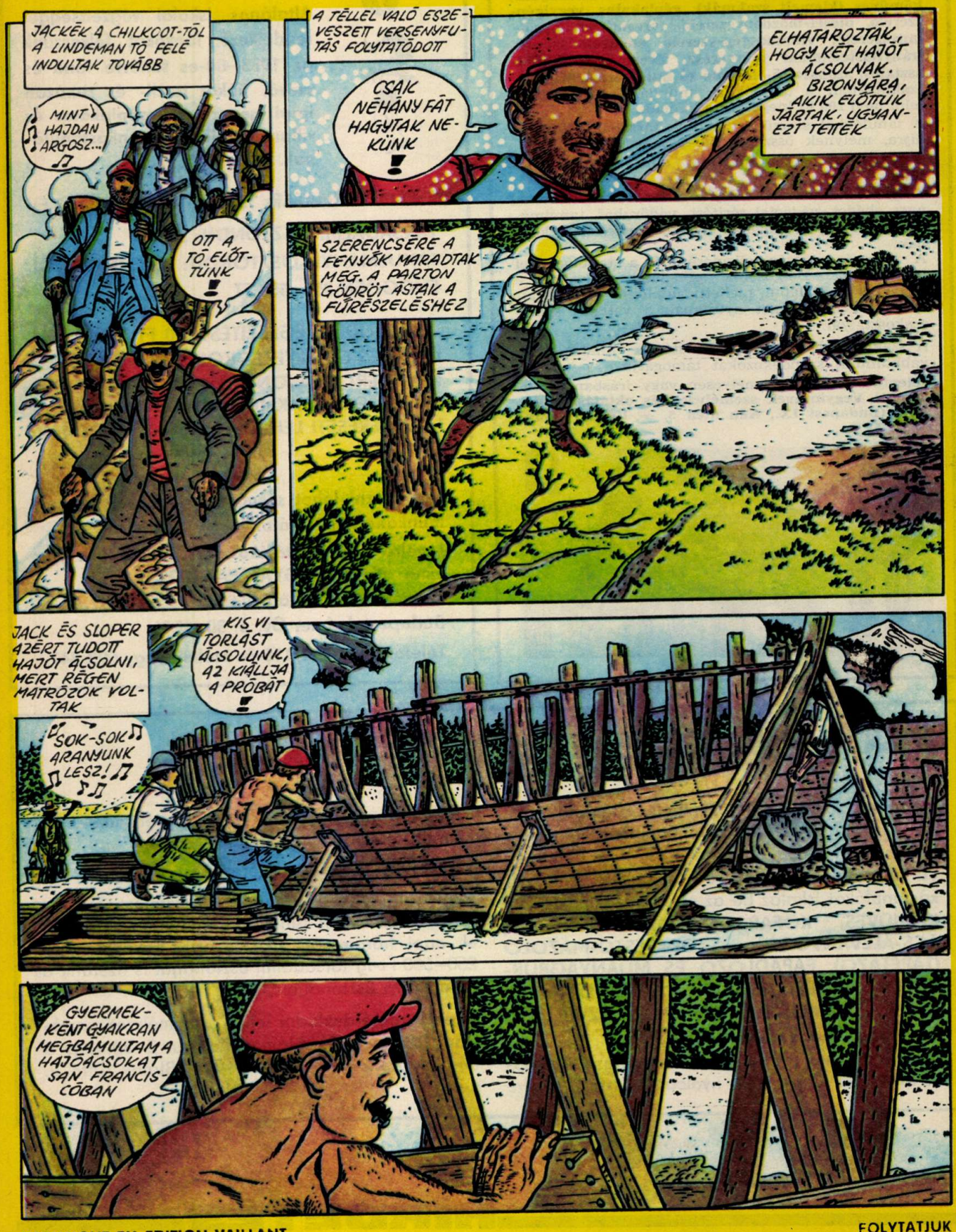

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

FOLYTATJUK

A SZÁNTÁSHOZ IS ÉRTENEK A SZENTLŐRINCI FIÚK...

(CIKKUNK A 3–5. OLDALON)

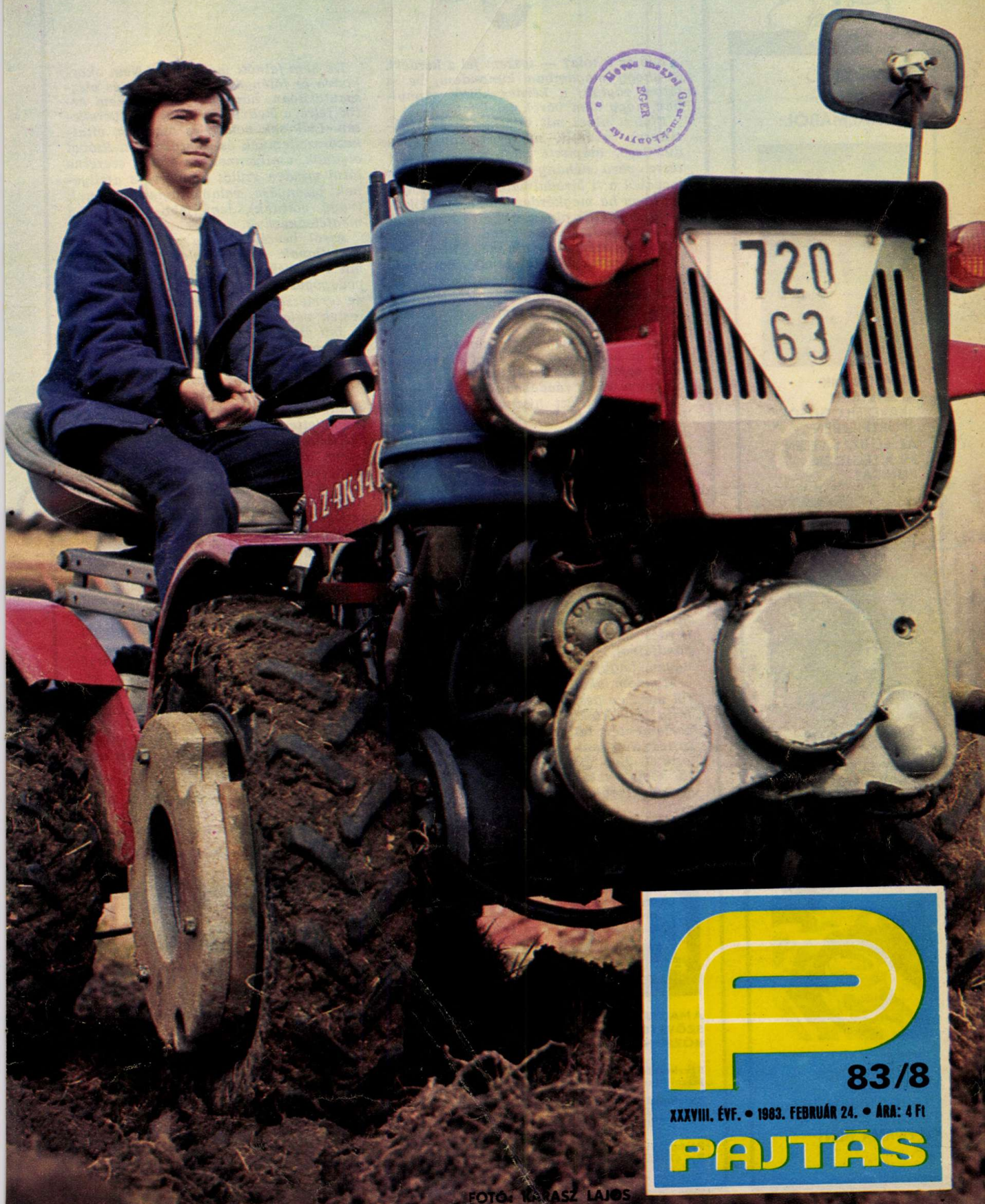

FOTÓ: KARÁSZ LAJOS

83/8
XXXVIII. ÉVF. • 1983. FEBRUÁR 24. • ÁRA: 4 Ft
PAJTÁS

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

SZÍVÜGYÜNK A SZÍVÜNK! „KARDIOLÓGUSOK" SPORTMEZBEN. AZ ELHÍZÁS ELLEN. MI A LEGJOBB KLINIKA?

„SÍNRE RAKOTT" LEMEZ. HÁNY ÉJJEL VÁRTAM? „CSAVARGÓ" ÉVEK. VINCZE VIKTÓRIA.

„KEKE", A VILÁGBAJNOK. NEM FÉLEK! LAUDA VÉLEMÉNYE. ÁTOK A FORMA 1-EN?

margó

Kié az iskola? — teszem fel a kérdést. S ahogy magamban kimondom, be is látom rögtön: a kérdés költői. Annyiban, hogy nem várok feleletet.

Efölött nincs mit vitatkozni: az a kerítéssel határolt, modern vagy éppen düledező, átépített vagy éppen átépítésre váró néhány száz négyzetméter igazából a ti birodalmatok. Olyanannyira, hogy ha megkérdeznénk a tanulókat, akadna köztük olyan, aki első otthonául azt a másodikat választaná.

No, de azért vannak más „birtoklói" is a gyerekek birodalmának. Említhetnénk a tanárokat: ha nem is első, de másodlagos tulajdonosai saját szellemi birodalmuknak. Aztán meg ott vannak a szülők!

Csodálkozhattok, mit keresne apu, anyu az iskolában. Van saját munkahelyük, saját feladatuk, s ha még ez nekik nem elég, ráadásnak ott a család. Csakhogy én azt hiszem (lehet vitatkozni!), napjainkban mind gyakrabban kérnek, mi több: joggal kérnek részt az iskolapadból kinőtt, a szülőszerep révén mégis az iskolához kötött felnőttek a ti birodalmatokból.

Nem mindenki, hiszen a felnőttek is olyanok, mint a gyerekek: ahányan, annyi félék. S bizonyára tudtok olyanokról (bízom benne, hogy mindig a másik családjáról), aki esténként meg sem kérdezi, mi volt az iskolában. Vagy, ha megkérdezi is, fél szeme-füle-esze már az újságon, könyvön, tévén jár. S ha netán te hozakodsz elő egy izgató kérdés megbeszélésével, a házi feladat gondjaival, türelmetlenül szól rád: ugyan, hagyjál békén!

Mondom, akadnak ilyenek is, de akikről most én beszélek, azok egészen másfajta felnőttek. Budapesten a szülői parlamenten találkoztam velük. A Hazafias Népfront hozta létre megbeszélésüket. Egy álló délutánt szántak arra, hogy a nekik legfontosabbról beszélgessenek: rólatok, gyerekekről.

De nem felnőtt módon ám! Nem okoskodva és fölényesen, lekezelően és visszautasítóan, hanem (remélem nem értik félre a kedves szülők!) — gyerekesen. Lelkesek voltak és őszinték, vitatkozó szelleműek és segítőkészek. Szóval olyanok, amilyennek az ember szeretne látni minden szülőt (embert), s amilyenek bizonyára valamennyien vagyunk (vagy voltunk), legfeljebb erről néha megfeledkezünk.

Arról beszélgettek a szülők (ne haragudjanak, hogy kipletykálom őket), mit tehetnének ők, felnőttek, szülők és pedagógusok együtt az iskoláért, s benne természetesen gyerekeikért. Arra kerestek választ, hogy mit tehet a család és mit az iskola külön-külön (és megint csak együtt) azért, hogy jobb környezetben, jobb feltételek között, még jobban tanulhassanak gyerekeik.

Miközben őket hallgattam, arra gondoltam, de kár, hogy nem ülhettek ti is mellettem a padban, s nem látjátokhalljátok őket. Mert ha velem lettetek volna, akkor bizonyára elgondolkodtok azon, vajon ti mit tehetnétek a szülői ház és az iskola jobb kapcsolatáért. Azért, hogy az otthoni nevelők és a pedagógusok még jobban szót értsenek, s hogy szülő és tanár ne csak az ellenőrzőkönyvben találkozzon egymással (merthogy ma még sokszor csak írásbeli üzenetek révén ismerik egymást).

És akkor hirtelen megtaláltam a szót: beszélgetni kell. Otthon az iskoláról, az iskolában a családi életről. Meglehet, néha még megkapjátok az elutasító választ: „Most nem érek rá, ne zavarj!" A tanár most is sietni fog két óra között s egy kicsit türelmetlen lesz. De meglátjátok, egyszer csak elkezdenek meghallgatni benneteket.

S a meghallgatás kivívásával ti már meg is tettétek a legnagyobb lépést szülők és pedagógusok között.

Major Árvácska

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES
Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztő: BŐCS FERENC, SZIGETI PIROSKA
Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065 Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: egész évre 139,50 Ft I. félévre 77,50 Ft II. félévre 62 Ft

83.0152 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza

Bokrosodik a „vitamin". A kis kertészek elégedettek az ültetvénnyel

A SZENT-LŐRINCI TITOK

Íme, a kemencerakás. Ha kint hideg van, itt bent nem kell félniük a virágoknak, a palántáknak

Az utolsó téglák. Befejezéshez közeledik az üvegház építése

Salátapalánta. Az enyhe idő megugrasztotta a növényeket

— *A földnek illata van* — igazította el barátait Rudl Feri a határszemlén. — *Méghozzá változó. Más tavasszal, nyáron, és megint más ősszel, meg télen.*

Nem vitatkozott vele senki, hiszen Feri mezőgazdasági ügyekben tekintélynek számít. Tudják róla, hogy otthon is kertészkedik, fóliasátruk van, édesapjával már kora tavasszal palántáznak, paprikát, paradicsomot hajtatnak.

— *Nekem tavasszal tetszik legjobban a határ* — jelentette ki Völgyi Tímea.

— *A zöldre még várhatsz.*

— *Ott már van!* — mondta a lány, és már futott is a szabadföldi salátaültetvényhez, ahol az enyhe tél megugrasztotta a növényeket.

Egymillió forint története

Megmondom őszintén, a kíváncsiság hozott Feriék közé. Láttam egy kiállításukat Budapesten, az iskolaszövetkezetek harmadik országos tanácskozásán, ahol eredményeiket sokan csodaként emlegették. Pedig akkor még senki sem tudta, hogy az idei évet 960 ezer forint termelési értékkel zárják. És a gyerekek mindezt a tanulás mellett hozták létre.

— *1974. február 2-án kötöttünk együttműködési szerződést az áfésszel. De az iskolaszövetkezet 1980. április 28-án alakult meg. Tagja lett háromszázhárom tanuló, huszonnyolc felnőtt, pedagógus és szakmunkás. Vagyonunk, amely a termelőeszközök értékének felelt meg, 232 653 forint volt. De ezt az összeget még abban az esztendőben több mint félmillió forinttal gyarapítottuk. Létrehoztunk magunk körül kicsiben egy olyan világot, mint a felnőtteké. Ipart, kereskedelmet, mezőgazdaságot. Játékgyárunkban azt a településtervező játékot gyártottuk, amelyikkel az Állami Ifjúsági Bizottság pályázatán első díjat nyertünk. Boltunkban a tejtől a sajtig, a füzetektől a ceruzákig minden kapható. De a mi kereskedelmünk a tanszerek javítására is vállalkozik, tantermek, farsangi mulatságok színhelyeit is feldíszíti. Háromholdas kertünkben elsősorban zöldségeket termesztettünk az iskola napközijének. Aztán a közellátásra is jutott* — magyarázta Szalai Lajos, az iskolaszövetkezet intéző bizottságának felnőtt elnöke.

Virágok a csapatotthonban. Utánpótlásukról az üvegház kertészei gondoskodnak

Csakhogy ahhoz, hogy a tavalyi termelési érték megduplázódjon, olyan leleményes lépésre is szükség volt, mint a paprikaakció. Minden esztendőben termelnek paprikát, de tavaly ismeretlen kór támadta meg a növényt. Az átvevőhelyeken filléreket adtak vol-

Kupaktanács. A határszemle eredményes volt

A kistraktor. Magányosan, de nem elhagyatottan

A SZENTLŐRINCI TITOK

A főkertész. Laci bácsi tanácsai aranyat érnek

na érte, de ők megtudakolták, hogy a szigetvári konzervgyár tízszeres áron veszi meg, ha felszeletelik. Most már azon múlt a dolog, hogy lesznek-e vállalkozók. Hát voltak.

Dóra és a nevesincs brigád

Dobszai Dóra nyolcadik osztályos. A pécsi Széchenyi Gimnáziumba készül, jogász szeretne lenni. De itt, az iskolában minden munkára vállalkozik. Szívesen csiszolja, formázza az építőkockákat a játékgyárban és szívesen kertészkedik kint a földön. Brigádvezetőnek azonban nem csupán ezért választották.

— *Pontosan beosztott munkaideje van mindenkinek. De Dóra akkor is kijött a kertbe, amikor nem kellett. Szívén viselte a rábízott növények sorsát. Ha észrevette, hogy a paradicsom között „bőrös" a föld, megkapálta, hogy a hajszálgyökerek levegőhöz jussanak. Locsolgatta a paprikát* — dicsérte Gaál László, aki hivatásos kertészként irányítja a gyerekek munkáját.

Dóra tizenhárom tanuló vezetője. Brigádjának még nincs neve, pedig a száguldó címet is megérdemelné, hiszen mindenhol ott vannak, ahol kell a munkáskéz. Ők vállalkoztak elsőként a paprikaszeletelésre is, pedig akkor vakáció volt.

— *Alig várom, hogy kész legyen az üvegházunk, ahol zöldséget, virágot nevelünk. Ellátjuk az iskolát és a község két virágüzletét. De én úgy gondolom, hogy Laci bácsi, a kertészünk, arra is megtanít bennünket, hogyan gazdálkodjunk otthon, ha csupán egy erkélyünk és néhány ablakunk van. Ha egy lakást virág díszít, kellemesebb. És ha az ember ahhoz is ért, hogy felneveljen néhány csokor petrezselymet, vitaminhoz is jut.*

Ha két motoros összefog

Traktordübörgés szakította félbe beszélgetésünket. Egy TZ—4K jelzésű kisgép kanyarodott ki a garázsból. Nyergében Benke Szilárd ült.

— *Egyesek már azt is vitatják, hogy szükség van-e szántásra. Pedig a mély talajforgatás dupla termést jelent.*

Szilárd fejbólintással igazolta Laci bácsit, aztán intett Fülöp Sanyinak, hogy igazítsa meg az ekét, mert csak vakargatja a földet.

A két fiú régi motoros. Az egyiknek van, a másik most szándékozik motorkerékpárt venni. Nem fontos, hogy új legyen, mert a szereléshez értenek. Biztos, hogy a kistraktorral való bíbelődés is hozzájárult ahhoz, hogy a gépeknél kössenek ki. Esztergályosok lesznek.

A virágok is „látnak"

A kertészetben két traktor és sok-sok munkagép dolgozik, de különösebb baj még egyikükkel sem volt, mert a két fiú úgy gondozza, mintha a sajátja lenne.

A szentlőrinciek eredményeit mérlegelve egy hír értette meg velem sikerük nyitját. Fejes István hódmezővásárhelyi kertész megfigyelte, hogy növényei látnak és éreznek. A lopótök, amit felfuttatott a magasba, csak ott hozott termést, ahol biztonságban érezte magát, ahol erős volt a drót. Babja megtalálta a karót, de amikor kihúzta mellőle, és máshova tette, azonnal keresni kezdte, és néhány óra múlva már arra futott. Több éven át nyolc konténerben teljesen azonos körülmények között termesztett uborkát. Mégis az a négy tő, amelyiket becézett, simogatott, négyszer annyit termett, mint a többi.

Rájöttem, hogy a szentlőrinci gyerekek is nagyon szeretik a növényeket. Figyelmesek a virágokkal, ügyelnek arra, hogy még az a saláta is kellő mennyiségű napfényhez jusson, amelyikre azt mondják: nem életrevaló.

Ilyen életrevalók a szentlőrinci gyerekek!

Faragó György
Fotó: Karasz Lajos

REMÉNYTELEN SZERELEM — Sok lánynak van hasonló problémája, mint nektek. Korotok az „ábrándozások kora", s ábrándozni jó dolog. Nem ritka az életben, hogy összetalálkozunk emberekkel, akik nagy hatást tesznek ránk. Szeretnénk velük kapcsolatot tartani, de ez már az induláskor reménytelennek látszik. Találkozunk, elválunk, ábrándozunk és — várunk. Ki addig, amíg elmúlik vagy elhalványodik a találkozás élménye, ki addig, amíg újra találkozhat az illetővel. Ti jövő nyárig vártok, ha a fiúk újra ott lesznek és ők is úgy várták ezt a találkozást, mint ti, akkor ügyetek nem is olyan reménytelen.

MI LESZ VELÜNK, KÓCOS? — Megértelek. Mostohaapád részeges, veri édesanyádat, aki mégis inkább hozzá és öcsédhez húz, mint hozzátok, az első házasságából „maradt" gyerekeihez. Azt is megértem, hogy ebben a helyzetben nagy szükséged van valakire, aki megért és szeret téged. Igyekezzetek elkerülni a szomszédok vizslaszemeit, s olykor nevelőapádét is. Azt írod, szeret téged a fiú, s attól ne félj, hogy a szüleid viselkedése vagy a szomszédok pletykái miatt megromlik kapcsolatotok. Ha valóban szeret, nem fog elhagyni.

EGY SZERELMES LÁNY PANASZA — Nem könnyű a falusi pletykákat elviselni, s az elmaradott közvéleményt befolyásolni. Tanulmányi átlagod jó, leveledből úgy látom, hogy érettebb, okosabb vagy kortársaidnál. Szívesen segítenék neked édesanyád meggyőzésében, hogy elhiggye: nem kell féltenie, hiszen éppen ő nevelt olyanná, amilyen vagy és akiben nyugodtan megbízhat, a falu „szája" ellenében is. Szívesen írok neki is levelet, ha ezt te kéred tőlem és úgy gondolod, hogy ezzel segíthetek.

BARÁTSÁG — Nem értem, kedves Zsuzsa, hogy miért kellett megszakadnia a közted és Magdi néni közötti barátságnak? Milyen személy lépett közétek? Talán Magdi néni talált magának egy partnert és ezért most már nem veled jár kirándulni, szórakozni? Legjobb lenne, ha ezekre a kérdésekre Magdi nénitől kérnél választ, hiszen ha már nem is ér rá annyit foglalkozni veled, azért még a barátság megmaradt.

EGY FELNŐTT OLVASÓ MONORRÓL — Levelének gondolataival én is egyetértek. Önnek teljesen igaza van, amikor azt írja: „Lány csak egy ideig lehet valaki, de asszony holtig. Kár a fiataloknak 14—15 évesen fejüket asszonyi sorsra adni. Kevés az önérzet a mostani lányokban, lehetnének türelmesebbek."

EGY TANÁCS, MÁS SEMMI — Városi lány vagy és mégsem jársz diszkóba, nem cigizel és még nem csókolóztál soha. A farmernél jobban szereted a csinos, nőies szoknyákat. Tudsz és szeretsz főzni, kézimunkázni is és ezért társaid maradinak tartanak. Ne változz meg! Látod, a fiú, aki elhagyott egy modern lány miatt, hamar rájött, hogy te vagy az értékesebb és már háromszor is vissza akart jönni hozzád. Ha még mindig tetszik neked, legközelebb, ha telefonál, nyugodtan szólj bele a telefonba.

RÁCS VAN KÖZTÜNK — Nem könnyű tanácsot adni neked. Nem tudom, hogy a fiú, aki tetszik neked, miért van nevelőintézetben. Azt sem tudom, mit jelent szerinted, hogy a fiú „nagyon helyes". A külsejére érted ezt? Mert az bizony nem elég. Tizennégy évesen hajlamosak vagyunk arra, hogy a testi szépséget helyezzük a lelki szépség elé. Van, aki megtéved, van, akit mások „vittek rossz utakra". De mindenkire jó hatással lehet, ha egy lány hisz benne. Ha a fiú ilyen és te elég erősnek érzed magad, akkor szép dolog, ha kitartasz mellette.

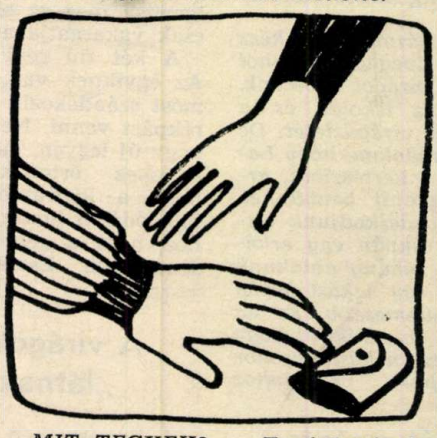

MIT TEGYEK? — Tonó barátod talán nemcsak azért van elkeseredve, mert barátnőd nem szereti viszont, hanem mert lelkiismeretfurdalást is érez a lopás miatt. Te megbocsátasz neki, mert úgy szedték rá őt a lopásra? Mit gondolsz, téged is rá tudtak volna venni hasonlóra? Állj baráti érzelmeiddel Toncsi mellett továbbra is. Segíts neki, hogy másban is értelmet és célt találjon!

RAHAN — Azt én sem értem, miért féltenek egy fiút attól, hogy teniszezni járjon? S miért tiltanák el onnan, ha megismerkedett egy lánnyal. Sétálni, diszkóba, moziba, teniszezni járni jó dolog. Vajon tényleg nincs más oka anyuéknak erre a nagy féltésre?

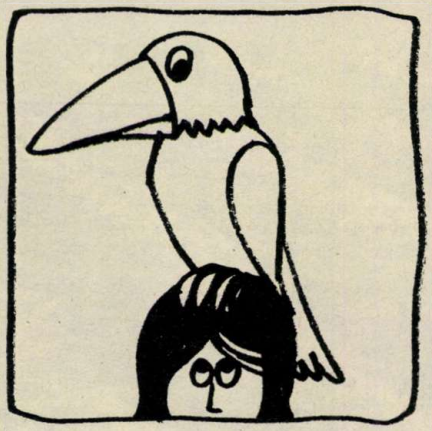

LILIOM — Azt a jeligét is választhattad volna: fehér holló. Leveled tartalma és formája egyaránt olyan ritka az én postámban, mint a fehér holló. A baj csak az, hogy pont az ilyen értékes, tartalmas embereknek, mint te, vannak gátlásai másokkal szemben. A második legjobb tanuló voltál a nyolcadikban, 4,9 volt az átlagod és mégsem tételezted fel magadról, hogy képes vagy továbbtanulásra. Kisebbségi érzésed volt mert nem csak a rossz, de még a jó tanulók is káromkodtak, cigiztek, ittak és fiúztak. Miután te mindezt nem tetted, úgy érezted — és érzed új környezetedben is —, hogy „kilógsz a sorból". Pontosan ezzel a „más"-ságoddal közösíted ki magad a csoportokból, „klikkek"-ből. Gátlásos és szótlan vagy a közösségben, mert szégyelled azokat a tulajdonságaidat, amelyekre inkább büszke lehetnél. Azt kérdezed, van-e olyan varázsige, amely, ha eszedbe jut, feloldódhatnál tőle és fesztelenül tudnál kortársaid között viselkedni. Van ilyen varázsige, az önmagadba vetett hit.

SEGÍTSÉG! — Ne félj, nem késel le semmiről. Azt írod: „Segítsen egy tönkrement kislánynak!" Talán még nem mentél tönkre, de ha így folytatod, az lehet a vége. Térj észhez, amíg nem késő! Ha az én kislányom lennél, többet tudnék segíteni az „észhez térítésben", de így bízom benne, hogy elgondolkozol a soraimon és önmagaddal szembeni felelősségeden. Vigyázz magadra, aggódom érted, édesanyád helyett is, aki nyugodtan alszik, hiszen legmeré-

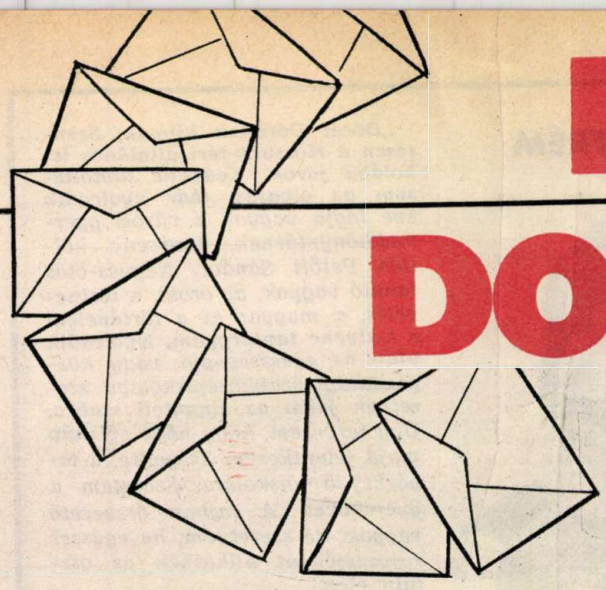

BIZALOM DOKTORNŐ

DR. LUX ELVIRA PSZICHOLÓGUS ROVATA

szebb álmaiban sem gondol arra, hogy kislánya mi után érdeklődik. Nem vagyok én varázsló — sajnos —, hanem pszichológus. Pedig most szívesen azzá válnék, hogy téged okos, józan lánnyá varázsoljalak vissza.

ANGYALLÁNY — Vannak — kivételesen — olyan fiatalkori kapcsolatok, amelyek egy életre szólnak. Leveledből, inkább a sorok közül azt olvasom ki, hogy a te kapcsolatod ilyen. Bízzatok továbbra is önmagatokban és egymásban. Azt azonban nem egészen értem, miért ne tudnál ugyanolyan jól tanulni, mint korábban, s miért ne mehetnél gimnáziumba? Te igazán lehetnél kitűnő tanuló, ha nem örökké azon töprengenél, hogy baj lehet közted és Tibi között, mert a szüleid tiltanak tőle. Talán nem is tőle tiltanak, hanem úgy gondolják, azért rontottál az iskolában, mert sok idődet elveszi az ábrándozás. Miért nem fordítod meg a dolgot? Miért nem lelkesít a gondolat, hogy éppen érte, miatta és mellette akarsz művelt felnőttként élni. Biztos vagyok benne, hogy a szerelem építő hatással van az ember fejlődésére. Nem meghalnod kell miatta, hanem élned érte és majd mellette.

PIROSKA — Magad válaszoltál feltett kérdésedre leveledben, csak nem vetted észre. „Azt hiszem, túl nagy figyelmet fordítok a mások jelenlétének, azért pirulok el már akkor is, ha szembe találkozom valakivel az utcán." Így van. Mintegy „tetten éred magad" és ettől leszel „piroska". Nemcsak magad előtt lepleződsz le, hanem az előtt is, aki ezt látja. Úgy látszik, nemcsak másoknak, hanem magadnak is kicsit nagyobb jelentőséget tulajdonítasz a kelleténél.

NEM BÍROM TOVÁBB — Megpróbálok hinni a leveledben leirtaknak, de mégis úgy érzem: élénk a fantáziád. Ezt inkább el tudom fogadni, mint azt, hogy — mint írod — édesanyád meg sem kérdezi késői hazaérkezésed, ziláltságod és véráláfutásaid okát! S az is különös, hogy amióta így jársz haza — immár két hónapja — te sem ültél le szüleiddel, és nem beszélted meg velük őszintén a dolgot. S ha elfogadjuk, amit írsz, miszerint egy banda tagjai zaklatnak, vernek, erőszakoskodnak veled, felmerül a kérdés: miért tűröd mindezt immár második hónapja? Abban, hogy rossz véleménnyel vannak rólad, te is hibás vagy. S másképp kell viselkedned, hogy ők is megváltozzanak veled szemben. Egyszerűen: kerüld a találkozás lehetőségét. Az esti edzéseket át lehet tenni más időpontra, vagy kérdd meg sporttársaidat, edződet: kísérjenek haza. Ha olyan súlyos a helyzet, mint írod: fordulj szüleidhez. Ha mégsem, úgy vizsgáld meg magad: te miben hibáztál és igyekezz változtatni a fiúkkal szembeni magatartásodon.

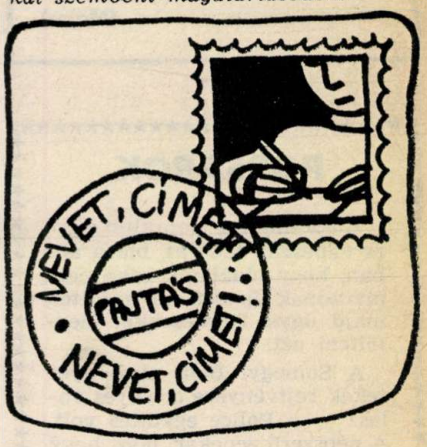

AZ ALÁBBI JELIGÉK ÍRÓINAK NEVÉT, CÍMÉT KÉRJÜK:

Szeretem – Mit csináljak? – Aranyfiú – Hogyan? – Szeretek egy virágszálat – Egy szomorú lány – Mánia – Miért?? – Bosszú – Repedt szívű lány – M. Gy. 82. – Ó, az a tíz év – Lerázni, fiatalabb – K. K. – Tanácstalan vagyok – Nem adom fel – Egy bizalmas olvasó – A tudás hatalom – Mit tegyek? – Reménykedhetem? – Szeretem Árpit – Kitty – Szemüveg – Janek – Megtörik-e a jég? – Caci – És mégis forog a Föld – Nem tudom most, hogy mi legyen – M. I. – Pálma – Van-e remény? – Szeretném, ha szeretne – Menjek vagy maradjak? – Egy vérző, szerelmes szív – Mit tegyek ilyen esetben? – Michelle – Szerelem? – Szomorú fűzfa – Kék tulipánok – Amanda – Margaréta – Kegyetlen sors – Egy szomorú hetedikes – Félbehagyott barátság – Remény '82 – Szeret? – Miért van ez így?

Leveleiteket a következő címre küldjétek: Pajtás szerkesztősége, Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397. A borítékra írjátok rá: Bizalom doktornő.

ZSIBONGÓ

TÜSKE

Ketten beszélnek.
– Jövőre majd kijavítom . . .
– Dehogy javítod!
– Megpróbálom, ha igyekszem . . .
– Hiába, nem fog menni.
– De ha összeszedem magam.
– Á, a jó tanuláshoz több kell. És azt hiszik, hogy barátok.

(Major)

POPSAROK

Köszöntöm a pop-klub egyre népesebb táborát, bízva abban, hogy oldalaink soha nem maradnak üresen és győzitek majd ügyes kérdésekkel megtölteni azt.

A Somogyi Béla utcai gyerekek rejtvényére a helyes válasz — a Police együttes volt. A népszerű zenekar, igaz, hogy csak hetedik lett a múlt évi európai rangsorban, de azért még most is szívesen hallgatjuk színvonalas lemezeiket.

Sokan kérdezték, hogy a pop-klub rovatnak csak zenei kérdéseket lehet-e feltenni. Nos, minden népszerű témakörben lehet kérdezni olyat, amit kapcsolatba lehet hozni a zenével. Ezenkívül minden klubötletet elfogadunk, amelyikkel hangulatosabbá lehet tenni egy-egy iskolai klubdélutánt vagy estet. A legügyesebb megfejtők és kérdezők változatlanul megkapják díszoklevelünket, és az ajándékcsomagokat.

Legyél a tagtársunk! Ha van egy jó fényképed és egy jó kérdésed, küldd el címünkre. A jövő heti szerkesztésben a szerencse az újpesti gyerekeknek kedvezett, így ők lesznek segítségemre.

Várom továbbra is leveleiteket. A pop-klub vezetője:

Dévényi Tibor

AZ ÉN PORTRÉM

„Dóczi Dórának hívnak, Szentesen a Kossuth téri általános iskolába járok. Kedvenc időtöltésem az olvasás, már nyolcadik éve tagja vagyok a városi gyermekkönyvtárnak. Kedvenc költőm Petőfi Sándor. Négyes-ötös tanuló vagyok, az orosz, a testnevelés, a magyar és a történelem a kedvenc tantárgyam. Nyolcadik után az egészségügyi vagy közgazdasági szakközépiskolába szeretnék járni az ügyviteli szakra. Úgy tervezem, hogy négy év után majd jelentkezem Szegedre, a tanárképző főiskolára. Szeretem a gyerekeket. A rajban őrsvezető vagyok, de szeretném, ha egyszer rajvezetőként állhatnék az osztály élén."

60 ÉV A LEVEGŐBEN

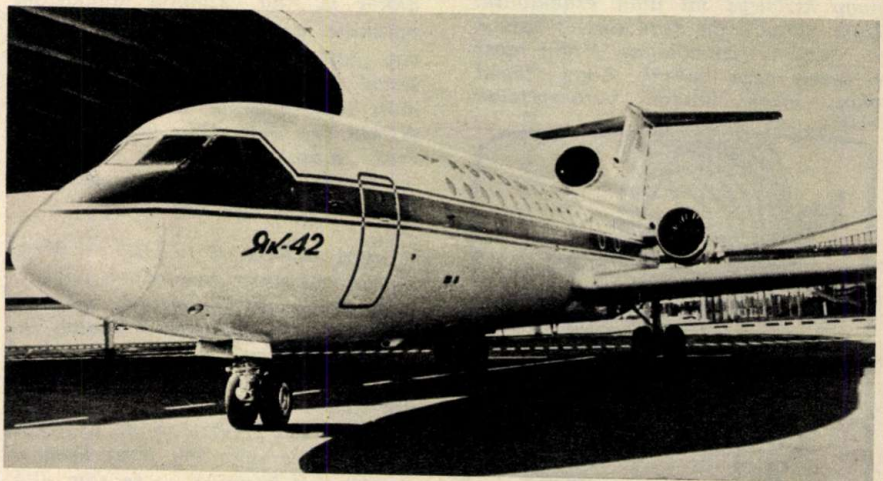

Idén ünnepli fennállásának 60. évfordulóját az AEROFLOT szovjet légitársaság. Képünkön a szovjet légi járművek egyik legújabb típusa, a JAK–42.

KAPUS-SPÁRGA

Csatár legyen a talpán – vagyis a korcsolyáján –, aki nekem gólt lő! – mondhatja a Központi Sportiskola spárgázó ifjú kapusa.

VÁNDOR-KIÁLLÍTÁS

Veszélyben címmel rendezett kiállítást a Belügyminisztérium a fővárosban. A fiatalkori bűnözésről szóló anyagot a nagy érdeklődésre való tekintettel vándorkiállításon mutatják be országszerte március 1-től.

EGY KÉP – EGY MONDAT

Itt nyugodtan költhetek!

VIGYÁZAT, TÖRÉKENY!

A csecsemőápolás nem könnyű, egészségügyi szakközépiskolában is tanítják. De ma már néhány általános iskolában is tartanak ilyen tanfolyamot. Jó, ha a kistestvér nevelésében segíteni tud a nagyobb testvér. Hátha kedvet kap valaki az óvónői hivatáshoz.

MEGINT PINGPONG

Január 27-i számunkban az úttörő asztaliteniszezők olimpiájáról adtunk hírt. Mondhatni, teljesen „formán kívül"... A tolnai Bátorfi Csillát egy képaláírás erejéig átköltöztettük Budapestre, Pignitzky Laci tavalyelőtti aranyérmét nagyvonalúan újra átadtuk neki tavalyi harmadik helyéért, az eredménylistán helyezéseket cseréltünk fel és versenyzőket kereszteltünk más névre... egyszóval csaknem valamennyi hibalehetőséget „kihasználtuk", ami csak adódhat egy ilyen rövid anyag keretében. Erre szokták mondani, hogy a hír igaz, csak máshol, másokkal és másként történt...

Minderre természetesen semmiféle mentségünk sincs, és ha jóvátenni nem is lehet, legalább enyhíteni szeretnénk bosszantó hibáinkat az eredmények újbóli közreadásával.

CSAPATBAN

1. Budapest I. (Vitsek Iván, Braun Éva, Turbók Attila, Faludi Judit); 2. Budapest III. (Tóth János, Nagy Krisztina, Lugossy Péter, Marosi Judit); 3. Budapest II. (Pignitzky László, Kahn Szilvia, Kovács Levente, Wirth Gabriella) és Tolna megye (Nemecskó Viktor, Bátorfi Csilla, Kelemen Zsolt, Balics Krisztina).

EGYÉNI

III. kcs. fiú: 1. Turbók Attila (Budapest); 2. Kovács Levente (Budapest); 3. András Miklós (Borsod m.) és Péntek Gábor (Győr). III. kcs. leány: 1. Wirth Gabriella (Budapest); 2. Marosi Judit (Budapest); 3. Németh Mónika (Vas m.) és Kertész Erika (Borsod m.).

IV. kcs. fiú: 1. Vitsek Iván (Budapest); 2. Pignitzky László (Budapest); 3. Rózsahegyi Péter (Borsod m.) és Tóth János (Budapest). IV. kcs. leány: 1. Bátorfi Csilla (Tolna m.); 2. Nagy Krisztina (Budapest); 3. Braun Éva (Budapest) és Karádi Krisztina (Borsod m.).

ZSIBONGÓ

MÁTYÁS MONDÁK

A néphagyomány azt tartja, hogy a régmúlt időkben hazánk egén két éjszakán ragyogtak igazán fényesen a csillagok. Az egyik 1443. február 23-ának az éjszakája volt. Ekkor született a törökverő nagy Hunyadi János kisebbik fia: Mátyás. Pontosan 540 esztendővel ezelőtt. A másik csillagfényes éjszaka 1458. január 24-ének az előhírnöke. Hunyadi Mátyást ezen a napon választották királlyá. Annak is már 525 éve.

Ő volt történelmünk egyik legnagyobb uralkodója. Tetteit nemcsak a krónikák lapjai őrzik, hanem az egyszerű nép emlékezete is. Mondák születtek róla. Úgy mondják, a mondáknak csupán a hősük valóságos személy, a cselekményt jobbára a képzelet szülte. Igen ám csakhogy Mátyás király mondabeli cselekedeteinek jó része a korabeli írástudók krónikáiban is megtalálhatók. Mert Mátyás nemcsak nagy király hírében állt, hanem emberséges ember is volt.

E két oldal szövegét Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyve alapján állítottuk össze, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg 1982-ben.

A DUNA JEGÉN

BENCZÉDI SZÉKELY ISTVÁN ÉS THURÓCZI JÁNOS KRÓNIKÁJA NYOMÁN

Amikor László király meghalt, erősen megijedtek azok az urak, akik Hunyadi László halálát okozták. Hogyne ijedtek volna meg, amikor Szilágyi Mihály nagy sereggel közeledett Buda felé.

Pedig Szilágyi Mihályt nem a bosszúállás szándéka vezette, ő ennél többre vágyott: a trónt akarta megszerezni unokaöccsének, Hunyadi Mátyásnak.

Amikor Szilágyi Mihály a fegyveres sokasággal Pest városába érkezett, az isteni akarat csodálatos jeleket mutatott. Az első éjszakán, abban a hideg télben minden csillag fényesen ragyogott az égen, a Duna vize pedig olyan erősen befagyott, hogy a jég hátán úgy járhattak, mint a sík mezőn.

Reszkettek is az urak a budai várban, mert Pest felől minden baj nélkül fel lehetett vonulni a várba. Ha most Szilágyi Mihály bosszút forral, vége az életüknek . . .

De Szilágyi Mihály megüzente az uraknak, hogy nem áll bosszút Hunyadi László haláláért.

Ekkor az urak felbátorodtak, levonultak Pest városába, hogy a király megválasztásáról tárgyaljanak. Ott sokat tárgyalni nem kellett, mert a köznemesség sokasága, negyvenezer ember állott a Duna jegén, és mind Hunyadi Mátyást éltette. A gyerekek pedig ezt a dalt énekelték a pesti utcákon:

Mátyást mostan választotta
Mind ez ország királyságra,
Mert ezt Isten adta nekünk,
Mennyországból
oltalmunkra.

Ezen a napon is csoda történt: a választás híre még ki sem szivárgott, de a pesti nagytemplomban már felhangzott a hálaadó ének.

Amikor aztán az egész nép megtudta, hogy Mátyás lett a király, mindenki nagy örömmel ujjongott. Minden templomban meghúzták a harangokat, harsogtak a kürtök, szóltak a sípok, és olyan nagy hangon énekelt mindenki, hogy megtelt azzal a levegőég.

A választás éjszakáját annyi máglyarakás világította meg, hogy az emberek azt hitték, a csillagok szálltak le az égboltról. Soha még királyválasztás ennyi örömmel, ennyi dicsőséggel nem történt.

Valószínűleg ilyen lehetett az ifjú király, a 15 éves Mátyás. E kép még a király életében, 1488-ban készült

HA AZ OSTORNYÉL KIZÖLDÜL

MÁTYUSFÖLDI NÉPMONDA NYOMÁN

Mátyás király szegény családból származott, s ha tán nemes is volt, csak bocskoros, s így lett belőle ostoros szolga. Orra nagysága vagy tán egyéb ok miatt ingerkedtek vele a parasztok, de Mátyás is visszavágott a gúnyolódóknak. Egyszer gazdája kiküldte szántani. Délfelé járt már az idő, amikor a másik szolga is kiment a mezőre. Ez csak félvállról beszélt Mátyáshoz, ő meg mit sem törődve a beszéddel, dolgához látott.

— Tudod-e mi az újság? Az urak Budán összegyűlve királyt akarnak választani. Neked jó nagy orrod van! Nem szagolod ki, ki lesz a nép ura?

A szolga gúnyos szavaira Mátyás ekként válaszolt:

— Az új királyt ma angyalok teszik, az lesz, aki vasasztalról eszik. — Azzal az ekéjét megfordította, s ebédjét a szántóvason költötte el.

Amikor a másik szolga ezt látta, gúnyolódva mondta:

— Te koldus, te lennél a király? No, ha ostorom nyele kizöldül, míg egy fordulót szántok, akkor csakugyan te leszel a király, én meg a bolond!

Hogy történt, hogy nem, de az ostornyél kizöldült, s íme, jöttek az angyalok, s a koronát Mátyás fejére akarták tenni. Matyi húzódozott, s az ösztökével még meg is ütötte a koronát, azóta görbe a keresztje, de bizony csak ő lett a király.

A VÁLTSÁGDÍJ

SZERÉMI GYÖRGY KRÓNIKÁJA NYOMÁN

Kezdetben Mátyás király nagyon szegény volt, mert Mátyás anyja minden kincsét Szilágyi Mihálynak adta, hogy fiát segítse. Amikor Szobi Péter, a király egyik rokona Budára látogatott, nagy szomorúsággal látta a fiatal király szegénységét. Nagyon megsajnálta Mátyást, hosszasan gondolkozott, aztán azt mondta neki:

— Mit csinálsz, király? Az ország határán naponta megjelennek a törökök, gyakran be is törnek, és már megyéket és városokat gyújtanak fel. És te ezzel nem törődöl? Hol van hát az esküd, amelyben megfogadtad, hogy egész Magyarországot megvédelmezed?

Amikor Mátyás király ezeket a szavakat meghallotta, keserves sírásra fakadt. Szobi Péter pedig folytatta:

— Hagyd a sírást, majd megsegít az Isten. Csak fogadd meg a szavamat, jó tanácsot adok én neked.

Tüstént hirdess gyűlést a nagyuraknak, és amikor megjelennek, hívasd meg őket ebédre. Az ebéd végén azt mondod nekem: „Te, Péter apám, fogoly vagy."

Én pedig szabódni kezdek:

„Ugyan, miért teszi ezt felséged? Semmi rosszat nem tettem felségednek."

És Mátyás király úgy cselekedett. Amikor Pétert fogságba ejtette, az ötvenezer forintot ígért a király megsegítésére.

Azt mondta erre a király:

— Adj még többet, mert addig ki nem mégy Buda várából, amíg hatvanezer márkát meg nem fizetsz.

És a nyolcadik napon Péter átadta a királynak a váltságdíjat. Amikor a többi urak látták, hogy a várkapu be van zárva, és kétszáz gyalogos őrzi a kaput, nagyon megijedtek. És külön-külön a főemberek és a bárók, ki negyvenezer, ki százezer márkát ígért a királynak, és a nyolcadik napon mindegyik át is adta.

Látta a király a nagy kincset, nagyon megörült, és mindjárt háborút hirdetett a török ellen.

Szeged mezején, a Tisza folyó partján vert tábort, innen megindult, elvette a töröktől Szabács várát, amely Rácország határán állott, és Jajca várát Bosnyákországban.

Így oltalmazta Mátyás király az országot, amelynek gyeplőjét haláláig igazgatta. És a magyarok népe dicsérte a királyt ilyenképpen:

— Áldott legyen Mátyás király!

ÜLJ FELJEBB AZ ASZTALNÁL!

BONFINI KRÓNIKÁJA NYOMÁN

Hunyadi Mátyás szomorú fogságban élt Prágában, Pogyebrád György cseh király udvarában. Amikor Mátyást királlyá választották, Szilágyi Mihály követek útján értesítette erről Pogyebrádot.

A cseh király ebéd közben bontotta fel Szilágyi Mihály levelét, és ahogy elolvasta, Mátyást az asztalnál mindjárt feljebb ültette.

Mátyás ezen nagyon csodálkozott. Attól tartott, hogy a király tréfát űz vele. Meg is kérdezte, miért kellett feljebb ülnie.

De Pogyebrád csak azt mondta, hogy várjon nyugodtan, mert ebéd után örvendetes jó hírt fog hallani.

Erre Mátyás elhallgatott, de izgalmában még enni sem tudott. Ebéd után Pogyebrád így szólt:

— Nagy örömhírt mondok neked, Mátyás, de ugyan mit adsz érte? Mert az olyan nagy öröm számodra, hogy a legnagyobb jutalmat is megérdemlem érte. Megadod-e önként, amit kérek?

Erre Mátyás így felelt:

— Király! Számomra egy igazi öröm van, s ez a szabadság híre. Adj szabadságot, s akkor mindent megfizetek, amit csak kérsz. De aki rabságban él, annak parancsolnak, attól senki semmit nem kér.

Ekkor Pogyebrád így szólt:

— Üdvöz légy Mátyás, Magyarország királya, üdvöz légy, Pannónia fejedelme! Pest városánál a magyarok összejöttek, és szabad akaratukból királlyá választottak atyád érdemeiért, kiváló képességeidért, mert abban bíznak, hogy miként egykor Hunyadi János igazságosan kormányozta és szabaddá tette őket, úgy teszi most szabaddá a magyarokat az ivadéka is.

Azért ültettelek az asztalnál magam elé, hogy ebből megértsed, nagy király lettél, nálam jóval hatalmasabb.

De most arra kérlek, Mátyás, kössünk örök szövetséget, és ezt a szövetséget a szent házasság kötelékével erősítsük meg. Ezért hát adj rá hitet, hogy lányomat feleségül veszed, nem méltatlan ő Hunyadi fiához. Végül. Mátyás fiam, légy szabad és feleségeddel együtt uralkodjál!

De mivel hatalmas és gazdag királyságot nyertél el, járulj hozzá, hogy apósod, aki életedet megmentette, szabadságodat visszaadta, hatvanezer aranyat kapjon a magyaroktól, és így könnyebben viselje szerencsés házasságod súlyos költségeit.

Mátyás a követelésekbe beleegyezett, ennél többet is megadott volna, csak hogy onnan elszabaduljon. Esküvel biztosította Pogyebrád királyt, hogy minden kívánságát teljesíti.

A bautzeni Ortenburg-vár híres szobra.
Ez az egyik leghitelesebb Mátyás-portré

MOZAIK

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MAGYAR KATALIN

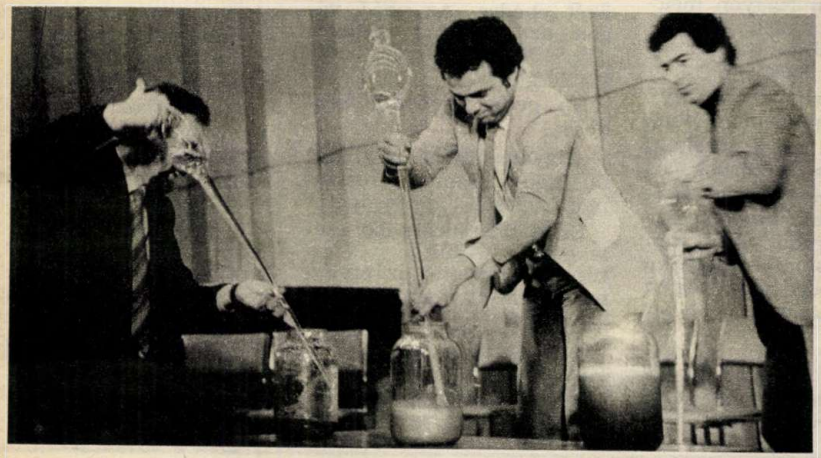

JÁTÉKPÁRBAJ

Játszani jó! Ékes bizonyíték erre, hogy a felnőttek se tudnak lemondani róla. A Televízió „Fele sem igaz", vagy „Kapcsoltam" című műsorai alatt izgalmában a körmét rágja az egész család, a rádió köré pedig egész lexikonhegyeket építünk a „Senki többet, harmadszor" szellemi árverés idején.

Játék az élet sója, nélküle nem sokat érnek a hétköznapok. Erre gondolhatott a három népszerű játékvezető, Rózsa György, Szilágyi János és Vágó István, no meg az Országos Rendező Iroda, amikor „Játékpárbaj" címmel az ismert játékok pódiumi változatával jelentkeztek.

Megtudhatjátok hamarosan, hogy milyen hosszú a leghosszabb szakáll, hogy kik tartják a csókolózás világcsúcsát, s hány kilométert kell megtenni kézen a legújabb rekordért, és még sok ehhez hasonló bolondság szóba kerül majd a Játékpárbaj országos körútján. Mert a műsor útra kel, s amerre „jár" — bemutatkozik, ott garantáltan nevetést és jókedvet fakaszt.

MÁTRAALJI MESE

Gyöngyössólymos kis falu a Mátra aljában. Mesék, legendák szülőhelye ez a romantikus táj, ezért talán nem is véletlen, hogy az iskola anyanyelvi szakköre mesefeldolgozással készül a kulturális szemlére: műsorukat Lázár Ervin meséiből állítják össze.

— Ismerik és szeretik a gyerekek az írót, még azt is tudják róla, hogy a történetek kitalálásában a fia segít — mondta Szaniszló Éva, a szakkör vezetője, majd így folytatta: — Felkészülésünk nem azt jelenti, hogy most aztán mással sem foglalkozunk. A művelődési házban hetente egyszer beszédtechnikai gyakorlatokat tartunk, s írókkal, költőkkel is találkozunk. A legnagyobb közös élményünk persze, az igazi színház: Gyüngyösre járunk, hogy megnézzük a nekünk szóló színházi előadásokat.

RÁDUPLÁZNAK

Az udvaron tart rögtönzött próbát a zsámboki általános iskola tánccsoportja. A fiúk, csak amúgy köpenyben vagy melegítőben járják az ugrást, egy-egy mozdulatot akár ezerszer is elpróbálnának, ha a nagyszünet tíz-tizenöt percen belül véget nem érne. A kulturális szemle nagy lehetőség a tánccsoport számára, remélik, hogy a tavaly megnyert aranyoklevél mellé a falra akaszthatják majd az idén szerzettet is. Hetente egyszer próbálnak. a csoport munkáját Széphalmi Pálné irányítja. Sok táncot ismernek, az idén is nagy gonddal válogatják majd össze a legtetszetősebbeket. leglátványosabbakat. A dél-alföldi, galgamenti, kapuvári, szatmári táncok bizony nem tartoznak a legegyszerűbbek közé. Ez persze nem keseríti el a harminc fős csoport tagjait, hiszen tudják, minél nagyobb a feladat, annál jobb érzés ha sikerül kifogástalanul megoldani.

„SZÓLJUK, AMI SZÓT SZERESZTÜNK"

FEBRUÁR 28: KALEVALA-NAP

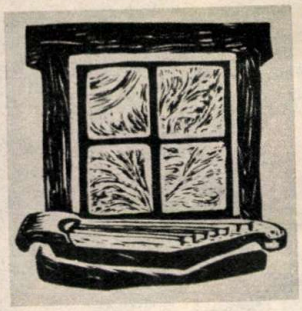

„Mind csak azon gondolkodom,
egyre azon elmélkedem:
Kedvem támadt énekelni,
jó szívvel beszédbe fogni,
népünk versét mondogatni,
régiek dalát dalolni.
Szavaim számban olvadoznak,
beszédeim bontakoznak,
nyiladoznak nyelvem hátán,
futamodnak a fogamra."
(Első ének)

„Akkor a vén Väinäimöinen
megzengette kanteléjét
könnyű kézzel, gyönge ujjal,
nagyujját kihajlította . . .
Väinäimöinen ujja pengett,
kantelének húrja zengett:
hegyek zúgtak, sziklák szóltak,
a kőszirtek visszazengtek,
kövek mozdultak a vízben
homokszemek a habokban,
a fenyőfák vígan voltak,
mezőn tőkék megmozdultak."
(Negyvennegyedik ének)

„Száját megint szóra nyitja,
maga mondja, mondogatja:
„Vidd el, víz, a gyermekedet,
tenger tiltsd el a fiadat,
Ahto, hajtsd el a habokat,
Vellamo a vizek népét,
fel ne szökjön sajkám szélén,
fel ne hasson a hajúmra!
Szállj fel, szél, a kék egekig,
indulj fel a felhők közé,
rokonodhoz, véreidhez,
családodhoz, népeidhez!"
(Negyvenkettedik ének)

„Hull egy könnycsepp, hull a másik:
hull a könnye, sűrű könnye,
szárárol aranycipőnek
lába alá hull a földre,
hull a földre, föld javára,
hull a vízbe, víz javára.
Könnye elárad a földön,
mint a folyóvíz folyása:
három folyó nő belőle,
elhullajtott könnyeiből,
feje felől indulókból,
két arcán lecsordulókból."
(Negyedik ének)

Két év híján éppen százötven esztendeje, hogy Elias Lönnrot, a részeges falusi szabómester orvos fia 1835-ben letette a Kalevalát a Finn Irodalmi Társaság „asztalára". 1885-ben, az első változat (32 ének, 12 078 verssor) megjelenésének ötvenedik évfordulóján rendezték meg az első hivatalos megemlékezést, s 1950 óta a Kalevala-nap piros betűs ünnep Finnországban.

Csodálkozhatunk: mire föl ünnepli egy nép ily kiváltságosan egyetlen irodalmi mű megalkotását? Megértjük azonban rögtön a finnek ünnepi igyekezetét, ha nem egyszerűen literatúrai érdekességként, hanem egy nép önállósulásának jelképeként fogjuk föl a „jó öreg Väinäimöinen" és földje, Kalevala történetét.

Lönnrot munkássága talán csak a mi Kodályunkéhoz, Bartókunkéhoz fogható: a turkui romantikusok után ő volt az, aki gyűjtőutakon bejárta hazáját Dél-Észtországtól a messzi Lappföldig. S az ókori nagy mesemondók nyomán csokorba gyűjtötte, eposszá rendezte – imitt-amott kissé átköltötte – az addig szájról szájra terjedő, híres népi énekeket, a runókat. Ha úgy nézzük a Kalevalát, ami: egy népnek a természettel, ellenségeivel, önmagával vívott, győztes küzdelme, úgy nekünk, rokon magyaroknak a finn nép eposza akár – kötelező irodalom is lehet.

A négy magyar átültetésből mi most Nagy Kázmér fordításából közlünk részleteket. A fametszetek a Kalevala 1978-as orosz kiadásában jelentek meg, M. Mecsev munkái.

KEGYELEM

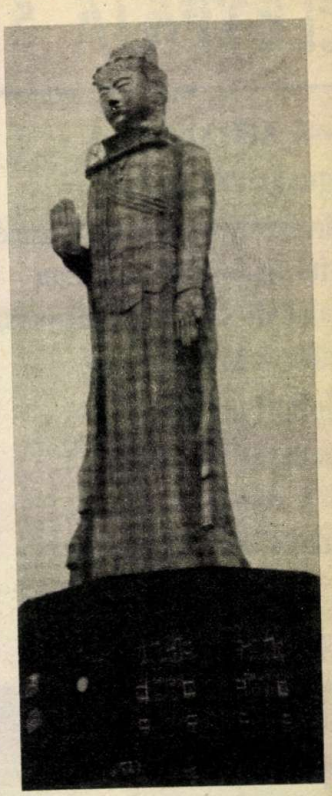

Japánban Kannonnak hívják a kegyelem istennőjét. A vasbetonból készült, 100 méter magas szobrot az Awaji-szigeteken állították fel.

A HOFFNUNG ZENEKAR

Íme, a karikatúra zenekar újabb tagja. Vágd ki, és illeszd a többi mellé!

A MŰVÉSZET ÉLETFÁJA 5.

— A XIX. század legnagyobb hatású művészeti irányzata. Előzménye a felvilágosodás korában kialakult szentimentalizmus, amely a kispolgárság elfojtott érzelmi lázadását fejezte ki.

— A romantika kialakulásában jelentős szerepe volt a szabadságvágynak, a forradalomnak.

Gericault: Medúza tutaja

Delacroix: A szabadság vezeti a népet